ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК

Немачка 3,00 DEM, САД 1,25 USD, Швајцарска 2,50 CHF,
Шведска 13,00 SEK, Аустрија 20,00 ATS,
Грчка 300 GRD, Енглеска 1,00 GBP

30. X 1992. ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ● ГОДИНА LIV ●, ЦЕНА 500 ДИН. ● БРОЈ 2131

За све од 7 до 77

Астерикс и лешеви филм

Веровали или не!

ЗГРАДА ЉУБАВИ

ДАНАС ТРЕЗОР, НАЛАЗИ СЕ У ГРАДУ МЕКСИКУ. ГРАДЊА ЈЕ ПОЧЕЛА 1730, АЛИ ЈЕ УБРЗО ОБУСТАВЉЕНА. ГРАДИТЕЉИ СУ ТВРДИЛИ ДА ИМ ЈЕ ПОТРЕБНА ЧИТАВА ДЕЦЕНИЈА ДА ЗАВРШЕ ПОСАО. ТАДА ЈЕ ЛЕПОТИКА САРА ДЕ АКУЉА ОБЕЋАЛА ДА ЋЕ СЕ УДАТИ ЗА ПРЕДУЗИМАЧА ХУАНА ДЕ ГУТЈЕРЕСА АКО УСПЕ ДА ДОВРШИ ЗГРАДУ ЗА 6 МЕСЕЦИ. ЗДАЊЕ ЈЕ ЗАВРШЕНО 3 ДАНА ПРЕ РОКА.

ЗЛАТНИ КАЛЕНДАР

НОСИО ЈЕ НА КРУНИСАЊУ ФРАНЦУСКИ КРАЉ ШАРЛ X КАО СИМБОЛ ДА ЈЕ И ГОСПОДАР ВРЕМЕНА.

Један мали куду

АФРИЧКО ВИТОРОГО ГОВЕЧЕ, УПЛЕО СЕ У БОДЉИКАВУ ЖИЦУ НА ЧИЈЕМ КРАЈУ ЈЕ ВИСИО КОМАД ДРВЕТА. ЈЕДНОГ ЈУЛСКОГ ЈУТРА 1958. ЖИВОТИЊА ЈЕ УШЕТАЛА У БОЛНИЦУ ГРАДА ВОИ У КЕНИЈИ И СТРПЉИВО САЧЕКАЛА ДА ЈЕ ОСЛОБОДЕ ЖИЦЕ.

Џозеф О'Калахан

ПРОФЕСОР КЊИЖЕВНОСТИ НА УНИВЕРЗИТЕТУ У ЏОРЏТАУНУ (САД), ОДБИЈАО ЈЕ ДА СЕДНЕ ЗА ПИСАЋИ СТО АКО НА ЊЕМУ НИЈЕ БИЛО БАР ЈЕДНО ШЕКСПИРОВО ДЕЛО. ПОГИНУО ЈЕ 1868. НА БРОДУ – УДАРИО ГА ЈЕ ПРАЗАН ПИСАЋИ СТО.

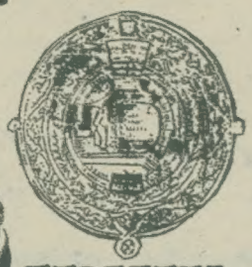

ПАРАДАЈЗ

КОЈИ ЈЕ У БАШТИ ОДНЕГОВАЛА МЕРЛИН ВИНТЕР ИЗ БРУКЛИНА (ДРЖ. ВИСКОНСИН, САД) БИО ЈЕ ТЕЖАК 3 КИЛОГРАМА.

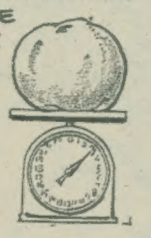

ВИНОВА ЛОЗА

У НЕКИМ МЕСТИМА НА ЈУГУ ИТАЛИЈЕ РАСТЕ ТАКО ШТО СЕ ПЕЊЕ УЗ ДРВЕЋЕ ТОПОЛЕ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

●●● истраживање америчког лекара др Сема Коена на најбољем је путу да оповргне тврдње да је сахарин (вештачки шећер) опасан по људско здравље јер изазива рак. Истина је да сахарин изазива рак, каже др Коен, али само код лабораторијских пацова: у већим количинама доводи до високе концентрације једне врсте протеина који може да подстакне неконтролисани раст ћелија. Занимљиво је да Американци, који на кутијама сахарина стављају упозорење да је опасан по здравље, вештачки шећер и даље користе за прављење нискокалоричних напитака, пасте за зубе, кармина, медицинских сирупа и низа других производа.

●●● у годишњем извештају за 1981. румунска саобраћајна милиција навела је и „најоригиналнијег преступника". То је возач који је на крову „волге" возио Букурештом даске дугачке три метра и – натоварене попреко.

●●● Фредерик и Мери Ворд, близанци рођени 1908. године у Портленду, живели су заједно 72 године и умрли у мају 1980. од срчане капи, у размаку од 12 минута.

●●● аматерска позоришна трупа у Мертону замолила је „Санди експрес" да објави како се представа комада „Невидљиви човек" заказана за сутра увече, одгађа на неодређено време. Представа ће бити одржана чим се наће посилац главне улоге.

●●● градска управа и службени заштитници природе у Денвилу, Вирџинија, потрошили су 10.000 долара да би испитали расплодне обичаје једне ретке врсте корњача. Испитивање је показало,

да је ова врста корњача већ одавно – изумрла.

Илустрово: Зоран Петканић Петко

ФРИЖИДЕРИ ЗА ХЛАЂЕЊЕ И ОБОЖАВАЊЕ

Међу многим култовима и предметима обожавања примитивних племена и народа један од најнеобичнијих свакако је онај чији поклоници живе у далекој држави Вануату

Вануату је држава састављена од 83 пацифичка, међусобно прилично удаљена и осамљена острва на којима живи око 165.000 становника. Једно од њих, Тана, можда никада не би привукло пажњу да неки његови житељи не верују у више него обична божанства. Јер, шта би друго и могло да се каже за, рецимо, култ бродског терета?

Џоша не издаје стрпљење

Тешко је рећи где леже корени овог култа, али, по неким тумачењима, треба их тражити у чињеници да су током Другог светског рата уз Тану пристајали амерички ратни бродови и да је том приликом неколико срећника домородаца доспело на њих. Међу силесијом дотад невиђених ствари њих су очарали – електрични апарати за домаћинство. Приче о фрижидерима и вентилаторима звучале су њиховим сународницима нестварно, магично, тим пре што на Тани ни данас нема ничег сличног, из једноставног разлога што нема ни струје.

Ако, дакле, њихова очараност овим предметима и може да се разуме, прича о култу принца Филипа, супруга британске краљице Елизабете, далеко је необичнија. Истини за вољу, принц има неке везе са фрижидерима и вентилаторима виђеним на америчком броду. Један од поклоника култа принца Филипа је и Џош Лавеа који, одевен по острвској моди – а то значи готово наг – већ годинама поваздан чучи испред своје колибе стрпљиво чекајући да се божанство појави и донесе те чудесне направе о којима је само слушао а није могао ни да замисли како изгледају.

Да ће се божанство, то јест принц, једног дана појавити, Џош нимало не сумња. Јер, као и остали поклоници овог култа, он верује да је Филип рођен на острву и да ће се вратити носећи све што очекују од њега. Никаква уверавања да Филип не само што није рођен на Тани, него да никад није крочио на њу, не вреде: Џоша Лавеа и још 300 обожавалаца краљичиног мужа ништа не може да поколеба. Треба, додуше, признати да је божанство 1973. године завирило и у њихов део света стигавши само до главног острва Ефате. То им је дало такав подстрек да су се бацили у помамно прикупљање свега

Илустровао: Драган Боснић

што има било какве везе са принцом. Све што су у међувремену прибавили чувају, као највеће драгоцености, у колиби која им истовремено служи и као светилиште.

Ни ту није крај њиховом обожавању. Принцу, као и сваком другом божанству, приносе се дарови, углавном оно што је за становнике Тане светиња: тољагу за убијање свиња – на острву се, иначе, нечије богатство мери бројем ових четвороножаца – и „намбу" која прекрива гениталије и једини је комад мушке одеће.

Принц није незахвалан

По један примерак ових предмета становници Тане послали су у Лондон, привремено боравиште божанства. Њиховом одушевљењу није било краја када им је принц послао писмо у коме најљубазније захваљује на поклонима и шаље им фотографију на којој се види ослоњен на ЊИХОВУ тољагу. Џош Лавеа умало није умро од среће.

Житељи суседног села нимало не маре за култ принца Филипа. Они имају своје божанство: Џона Фрама, Американца који је, како легенде кажу, на острво дошао тридесетих година овог века и придобио их уверавањем да треба да се одрекну хришћанства и врате се вери отаца. Оне који су га послушали богато је даривао.

Амерички научници који су се бавили истраживањем култова у овом делу света дошли су до закључка да на Тани никада није боравио човек по имену Џон Фрам. Најверватније нису баш најбоље разумели презиме дотичног Џона па им је у сећању остао као Џон „фром" (енглески from = из) – из Америке. Временом су то „фром" преиначили у Фрам.

Поклоници култа Џона Фрама чврсто верују да је он, и само он, послао сва она чудеса на америчким бродовима које су њихови сународници видели за време рата. Да би Џону потврдили своју оданост, за симбол свог веровања узели су знак Црвеног крста који се налазио на свим пакетима које су својевремено добили од посада бродова, а које им је, како верују, послало њихово божанство. Зато, кад је оно у питању, ништа није довољно, па ни истицање америчких застава до којих су дошли ко зна како и певање химни. Џон Фром заслужује много више.

За сву љубав и пажњу Џон ће их једног дана поново богато наградити. Зна се чиме: обожаваним и жељно ишчекиваним електричним шпоретима, фрижидерима, пеглама, вентилаторима. Шта ће с њима, кад их и добију, не размишљају много. Важно је да ти магични предмети стигну до њих. О томе да је за њих неопходна струја ионако немају појма.

О. В.

Walt Disney

ПАЈА ПАТАК

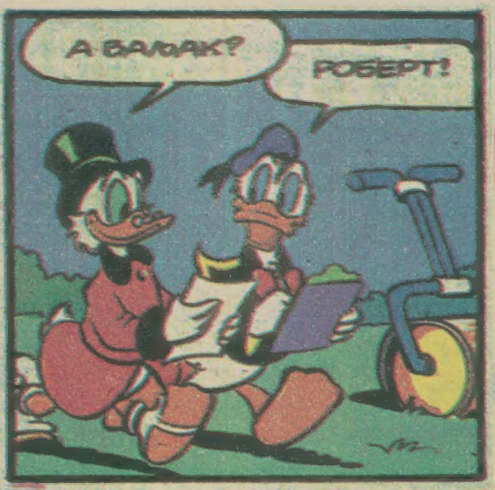

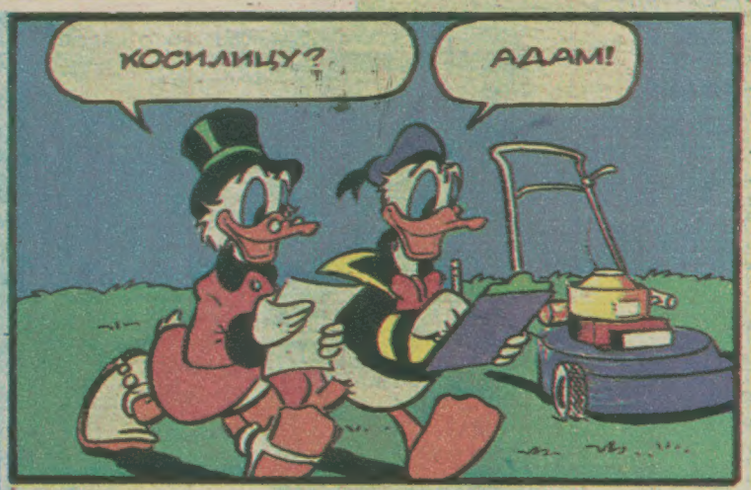

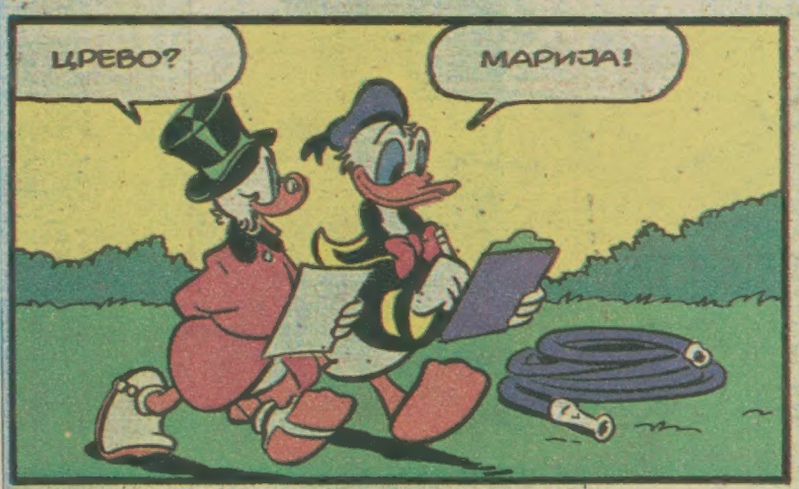

И богови падају на АПЛАУЗ

КАКО ЈЕ НЕРОН ЗАПАЛИО БИТОЉ

Колона се једва пробијала кроз масу света. Пут су, нимало нежно, крчили војници одевени како и доликује царевој гарди. Из украшених кочија које је вукао шестопрег белаца отпо-

Три године после пожара у Риму, за који се верује да га је подметнуо Нерон у ишчекивању инспирације за песму над песмама, цар је стигао у Хераклеју Линкестис, антички Битољ. Да и ту запева

КАКО ЈЕ НЕРОН ЗАПАЛИО БИТОЉ

здрављао је „господар света".

– Живео Нерон! Нерон, бог Аполон! Нерон је наш бог! – узвикивала је светина њишући се као у трансу.

Бог се, очигледно задовољан дочеком, смешкао одмахујући рукама на све стране. Месалина, његова богиња, ћутке је посматрала околину. И овде, у Хераклеји Линкестис, једном од најлепших градова источне римске провинције, Неронови гувернери су успели да цару приреде величанствен дочек. И овде су, највероватније уз помоћ корбача и мача, успели да окупе народ на улицама да дочека императора због кога се тресла најмоћнија сила на планети.

– Живео бесмртни певач! – најпре се чуо глас неколицине, а онда је све прерасло у хук масе.

Брижљиви хроничари живота и дела једног од најнеобичнијих римских царева забележили су да се Нерон напросто топио од задовољства. Признавали су му, дакле, да је и ненадмашан певач. А што се тиче глуме, свирке и осталих уметничких дисциплина, то ће им већ показати.

Сишао је с кочија и преко моста на реци Драгору, за ову прилику украшеног сребром и златом, упутио се према прелепој резиденцији и даље праћен овацијама светине. За њим, у стопу, ходали су племићи, војни заповедници и гомила уметника свих боја без које Нерон никуда није крстао.

Срећни поданици

Долазак у Хераклеју Линкестис, антички Битољ, Нерону је дошао као мелем на многобројне ране изазване пре свега његовом окрутном политиком. Дошавши на престо са седамнаест година, а уз помоћ мајке Агрипине Млађе која је отровала мужа Клаудија, млади император је одмах показао своје право лице. Болесно амбициозан, помислио је да га је судбина обележила као правог и јединог наследника Александра Македонског те је започео скупе и, углавном, безуспешне ратове на Истоку.

Уз пут је, да му не би представљали какву сметњу, погубио и мајку, али и свог учитеља Сенеку. Верујући да је „највећи уметник познатог света", безумно је трошио на позориште и циркуске игре. И ту, разуме се, увек имао главне роле. За аплаузе које су му упућивали, смерни поданици су дарежљиво награђивани. Уметност изнад свега јер је и цар изнад свега.

Рим је плануо 64. године и до данас је остала непотврђена прича да је пожар подметнуо сам Нерон. Уметник је желео праву инспирацију за песму над песмама. Песма није сачувана, а Рим и данас носи надимак „вечног града".

Већ тада су у провинцијама големог Римског царства кренуле побуне, једна за другом. Безнадежно празна државна каса могла је да се попуни једино новим наметима на ионако осиромашено становништво.

И онда се, 67. године наше ере, Нерон запутио у своје источне провинције верујући да ће својим присуством успети да искамчи новац а, разуме се, и да својим умећем обрадује поданике.

Тако је Хераклеја Линкестис дочекала највећи дан у својој богатој историји.

Жири је једногласан

Гозба је била величанствена, онаква каква и приличи владару чији је цео живот био једна велика, непрекидна гозба. Међутим, овога пута, на запрепашћење оних који су познавали апетит цара Нерона, он ништа није окусио са пребогате трпезе. Наравно, ни остали – из поштовања према главном госту вечери – нису смели ништа да пробају. Убрзо се, пак, сазнало за разлог Неронове уздржавања.

Цар је заповедио да се под хитно направи позорница. И, људи задужени за испуњавање свих хирова свог господара брзо и спретно су направили све што је потребно за наступ „највећег од највећих". Војници су затворили сва врата дворане, да случајно неко од присутних не би својим изласком узнемирио цара. И увредио, дабоме.

Око импровизоване позорнице зналачки су се распоредили људи који су имали задатак да снажним аплаузом поздрављају сваку тачку наступа певача над певачима.

А он је изашао на позорницу са харфом. Задовољним погледом премерио је дворану испуњену до последњег места, готово са извињавањем прочистио грло због кога те вечери и није хтео ништа да окуси, ни од јела ни од пића. И кренула је песма праћена нежним звуцима харфе.

Нерон је певао и певао. Онда би предахнуо забављајући присутне смешним причама, па озбиљним рецитацијама старих римских песника. Присутне, промукле од овација Највећем, почели су већ да боле и дланови од силних аплауза.

Пред зору, кад је већина једва успевала да држи отворене очи, неуморни певач је предахнуо. Само закратко. У пратњи страже појавили су се најбољи месни певачи. На реду је било право правцато такмичење. Изабран је и жири, и то од најугледнијих. Поново је кренула песма над Хераклејом Линкестис.

Око подне је проглашен победник. Једногласном одлуком жирија „Нерон, цар, добио је и ову победу на славу римског народа и читавог света". Наравно, одато је признање и другим учесницима за лепо певање, али је награда и слава припала Највећем.

Хроничари овог путовања цара Нерона оставили су запис да је цар био више него узбуђен. И пре него што му је од узбуђења позлило, успео је да каже:

– Драги моји... ја... ја... вам... захваљујем. Верујем да сам награду добио поштеним гласањем угледних критичара...

Сутрадан, у знак захвалности грађанима Хераклеје Линкестис, царским указом антички Битољ је добио потпуну слободу, пре свега ону везану за неплаћање дажбина.

Непуну годину касније преторијанци су одсвирали последње акорде Највећем од Највећих. Нерон је отишао у историју сам себи одузевши живот. Далеко од позорнице.

П. Милатовић

Илустровао: Добросав Боб Живковић

МА ШТА КАЖЕШ

ХОЋУ ПОСЛЕДЊИ

Захари ЗЗЗЗра није више несрећан. Владимир ЗЗЗЗЗЗЗЗабаков отказао је телефон. Реч је о сулудој борби у Сан Франциску за последње место у телефонском именику. Годинама је ЗЗЗЗра улазио у Гинисову књигу светских рекорда на основу одлучног и успешног настојања да буде последњи у месном телефонском именику.

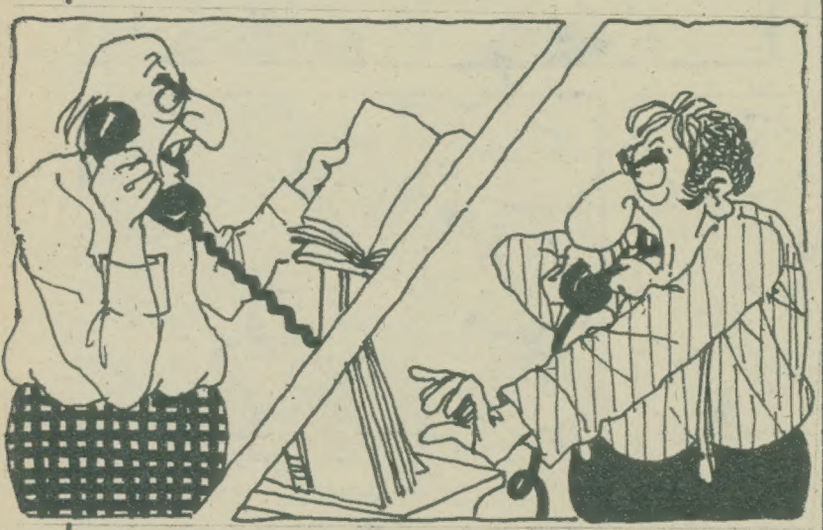

– Ужаснуло ме је кад сам видео лањски именик са Владимиром ЗЗЗЗЗЗЗЗабаковим испод мог имена – изјавио је ЗЗЗЗра. Позвао сам тог момка Владимира и питао га одакле му толика слова З у презимену. Занимало ме је његово право име. „То се вас не тиче" – одговорио ми је и спустио слушалицу. Сад сам опет срећан, а једини и заслужујем последње место у именику – ЗЗЗЗра ми је право презиме.■

О

А кад смо већ код Гиниса, највећи омлет на свету већ годинама се прави у француском селу које има најкраће могуће име – О! (Истине ради, О се тако пише на нашем, али не и у француском језику где овај топоним садржи четири слова: Haux.) Размере кајгане за ову годину су следеће: 3003 јајета, 32 kg свињске масти, око 2 kg соли, више од 11 килограма белог лука и першуна и по 12 литара биљне масти и млека. Тежина џиновског омлета износила је више од 100 килограма, а у пречнику је имао више од два метра. Дан када се спрема омлет становници села О сматрају великим празником: масу мешају веслима, пију домаће црно вино и врло су весели.■

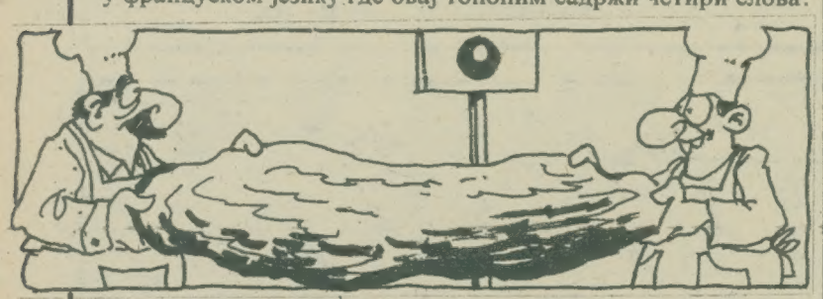

ЗУБИ (1)

Чим би дошао на посао у фабрику оружја у Нотингему, шездесетчетворогодишњи службеник Роналд Холмс обавезно би најпре извадио зубну протезу из уста и ставио је на сто – пише „Дејли мирор". Због тога је, пошто није послушао ни колеге ни шефове који су га молили да се окане тога, отпуштен са посла мада му је до пензије остало свега неколико месеци.

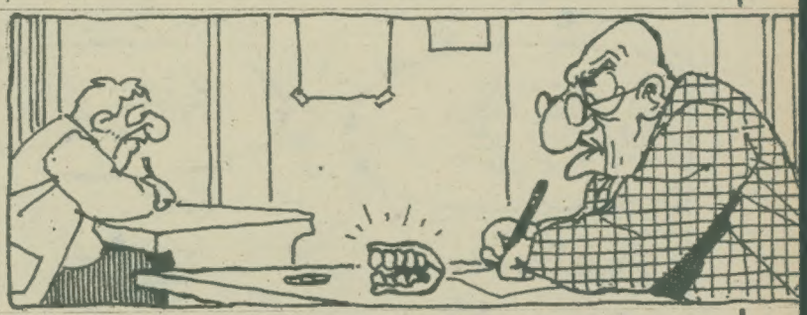

Холмс је послодавце тужио суду тврдећи да је „жртва завере". Послодавци су са своје стране изјавили да је Холмс „безобразан, неразуман и непоуздан". Суд је потврдио отказ: протези, пресудио је, није место на писаћем столу.■

ЗУБИ (2)

А „Дејли график" донео је следећу вест:

Конзервативни посланик Едвард Ли само што је почео да говори у Доњем дому кад му је из отворених уста испао зуб и откотрљао се под неку клупу. Док је већина присутних чланова Парламента оборила поглед како би прикрила смех, посланик сер Џефри Џонсон Смит похитао је у помоћ колеги, па су здруженим снагама, пузећи по поду, после извесног времена пронашли изгубљени део Лијеве протезе.

Вративши се за говорницу, Ли се извинио додајући:

– Изгледа да имам тешкоћа са зубом због кога сам већ неколико пута ове недеље био код зубара. – Говорећи, без изгубљеног и нађеног зуба, завршио је говор после пет минута.■

ЗУБИ (3)

А „Хелсингин саномат" пише:

Хокеј на леду није нимало нежан спорт, што нико и не мисли, понајмање сами хокејаши. Кад је у јучерашњој утакмици против финске репрезентације канадски бек несрећно погодио нашег голмана, овај је по леду почео да скупља зубе. Дванаест укупно. Срећа у несрећи је што су ти зуби већ одавно вештачки.■

В. М.

Илустровао: Зоран Петканић – Петко

DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

1. БЕБА

2. ДЕЧАК

3. ТИНЕЈЏЕР

5. ТИНЕЈЏЕРСКО ПОНАШАЊЕ

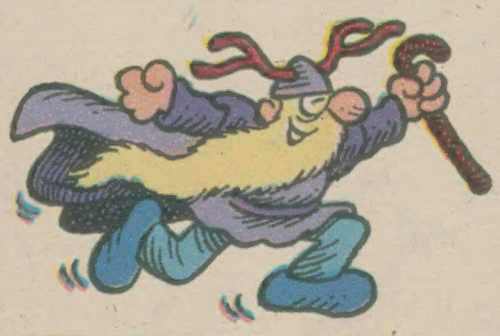

6. ДЕТИЊАСТО ПОНАШАЊЕ

7. НЕРАЗУМНО ПОНАШАЊЕ БЕБЕ

КРАЈ ОВЕ ГОДИНЕ ПРОТИЧЕ У ЗНАКУ ВЕЛИКЕ ПРОСЛАВЕ ПЕТСТОГОДИШЊИЦЕ ОТКРИЋА АМЕРИКЕ НА ЧИЈЕ ЈЕ ТАО ПРВИ СТУПИО КРИСТИФОР КОЛУМБО ОКТОБРА 1492. ОВУ СЕРИЈУ ПОСВЕТИЛИ СМО НАРОДУ КОЈИ ЈЕ ДВАДЕСЕТАК ХИЉАДА ГОДИНА НАСЕЉАВАО НОВООТКРИВЕНИ КОНТИНЕНТ, ИНДИЈАНЦИМА КОЈЕ СУ ДО КРАЈА 19. ВЕКА АМЕРИКАНЦИ ИСТРЕБИЛИ.

Последњи индијански хероји

ОСВЕТА МАНГУСА КОЛОРАДА

Белци су ухватили великог поглавицу, исцепали му црвену кошуљу, везали га за дрво и почели да га шибају. Он их је упозорио: „Немојте то да радите. Индијанац никада неће заборавити да су га батинали као да је лопов!"

У првој половини 19. века борба између белаца и Индијанаца улази у последњу рунду и претвара се у низ полицијских акција. У то време они Индијанци који су се, у очајању, предали смештени су по резерватима, а они који су још пружали отпор стављени су ван закона као обични злочинци.

После дугогодишњих крвавих борби белци су постали једини господари Америке. За њих су Индијанци варвари и, пре свега, сметња да се докопају њихових великих и плодних територија и зато их треба што пре истребити. То више и није било тако тешко, тим пре што су поједина индијанска племена раздирала међусобна непријатељства и мржња.

Десетковани Индијанци ипак су пружали снажан отпор захваљујући највише легендарном јунаштву великих племенских поглавица. То су биле херојске борбе без будућности, безнадежне борбе људи унапред осуђених на смрт.

Сто долара за скалп

Један од хероја Великих равница био је Мангус Колорадо из племена Мимбрено Апача који су живели на југозападу у области званој Мимбрено. Мексиканци су 1822. године тражили од поглавице Хуана Хосеа дозволу да подигну насеље поред рудника бакра у Мимбрену и стари поглавица је дао пристанак. Тако је никло насеље Санта Рита дел Кобре. Мексиканци су обећали да ће између два народа владати мир.

Истовремено је објављен проглас у коме су мексичке власти обећавале велику награду од сто долара за сваки скалп индијанског ратника, педесет долара за скалп сваке њихове жене и двадесет пет за дечији.

Ово је брзо уродило плодом: групу апачких дечака који су се у игри приближили Санта Рити дел Кобре Мексиканци су дочекали пушчаном паљбом. Три мала Индијанца су погинула.

Апачи су одмах сазвали ратни савет. Поглавица Хуан Хосе је рекао: „Бледолики којима смо дали нашу земљу заклели су се на пријатељство. Не верујем да су сви криви за смрт наше деце. Упитајмо их да ли хоће да исправе грешку и тада ћемо одлучити шта треба да радимо".

Мексиканци су деловали неутешно. Рекли су: „То је несрећан случај и кривци ће бити немилосрдно кажњени. Дођите у Санта Риту на разговор, приредићемо свечаност у вашу част!"

Хуан Хосе је поверовао и у речима Мексиканаца видео жељу да са Индијанцима живе у миру и пријатељству. Млади Мангус Колорадо, мудар ратник, висок преко метар и осамдесет, снажан за двојицу, рекао је: „Само празноглавци иду на свечаност када им у срцима влада туга. Апачи нису будале!"

Али, стари Хуан Хосе био је непоколебљив: „Издаја не може да има тако честито лице!" Његова реч била је последња и Индијанци су отишли на прославу помирења.

Проклета превара

Мексиканци су их дочекали уз велике почасти и дали им да пију виски до миле воље. При поласку Индијанци су се окупили на тргу око врећа жита добијених на поклон. Тада је Американац Џејмс Џонсон, организатор ове завере, запалио цигарилос. Био је то знак за скривене тобџије.

Два топа, са сваке стране по један, опалила су истовремено. Многи Индијанци остали су лежећи. Пре него што су преживели успели да побегну, појавио се Џонсон с групом до зуба наоружаних војника. Један од њих ножем је приковао за земљу поглавицу Хуана Хосеа. Он се последњом снагом отргао и устао да се брани. Пришао је Џонсон и испалио му метак у главу.

Око четири стотине Индијанаца страдало је у овом покољу. Мангус Колорадо заклео се на освету.

Први су платили главом амерички ловци, њих двадесет двојица. Затим су у Мангусове руке пала још три Американца. Двојицу је убио, а трећег послао белим издајницима са поруком да се држе подаље од апачке територије. Више ниједна дилижанса није могла на миру да стигне у Санта Риту дел Кобре: Мангус их је сачекивао и пљачкао, а путнике убијао.

У Санта Рити је завладала глад и Џејмс Џонсон је лично кренуо у Ханос да види због чега не стижу дилижансе с намирницама не слутећи да је то крвава индијанска освета. На планинама Чихуахуа Џонсонову групу сачекао је Мангус Колорадо и десетковао. Џонсон је био међу онима који су успели да умакну.

Ово је наша земља

Становници Санта Рите одлучили су да сви заједно пођу у Ханос у нади да се Индијанци неће усудити да нападну толики народ. А при повратку ће повести војнике и заувек истребити Мимбрено Апаче.

Кренули су у зору носећи на мулама најдрагоценије ствари. Изабрали су најнеприступачнији пут кроз пусте области и тешко проходне планине. Трећега дана, док су се одмарали у једној долини, одјекнуо је ратнички поклич Апача, а за њима киша стрела и метака.

Мангус Колорадо их није све поубијао, неколико поштеђених стигло је у Ханос с поруком да ће бити убијен свако ко се усуди да крочи на земљу Индијанаца и њихових предака. Неки су се, ипак, усудили и Сонора, Чихуахуа и Дуранго постали су позорница ужасне Мангусове освете. Низали су се пожари и убиства, а мексичка војска била је потпуно немоћна.

Сједињене Америчке Државе објавиле су рат Мексику 1846. године. Мангус Колорадо поручује америчком генералу Стефану Кернију: „Освојили сте Нови Мексико, освојићете и Калифорнију. Нападните Чихуахуу, Сонору и Дуранго и ми

ћемо вам помоћи. Мексиканци су хуље!" Био је мудар Мангус Колорадо, али се преварио. Према Индијанцима веће хуље били су амерички Јенки него сиромашни Мексиканци, пиони у америчким рукама.

Јенки су добили тај рат. Џон Бартлет, вођа америчке делегације, стигао је 1851. са три стотине људи у руднике бакра код Санта Рите дел Кобре. Дочекао га је Мангус Колорадо речима: „Ви сте дошли да одлучите шта ће припасти Америци, а шта Мексику. Због чега и Апачи не би задржали територију на којој су рођени и сви њихови преци? Ни Американци ни Мексиканци не могу да одлучују о земљи која није њихова!"

Овде нема злата

После извесног времена привидног мира један Мексиканац ранио је у свађи апачког ратника. Индијанци су се разбежали страхујући да је то знак за нову издају. Мангус Колорадо, Делгадито и Колето Амарило попели су се са својим људима на брдо. Појавио се амерички пуковник Крег и довикнуо им да ће кривац бити кажњен. И, заиста, одмах је ухапшен.

Када је рањени Апач умро, Мангус Колорадо је за кривца захтевао смртну казну. Џон Бартлет је одбио предложивши да се убица запосли и зарађени новац даје породици жртве. Апачи су рекли: „Новац не може да замени доброг ратника. Шта би рекли Американци када би њима неко предложио такав споразум?"

Није вредело и незадовољни Апачи су отишли водећи, у знак протеста, сто педесет коња украдених од америчке војске.

Када је Бартлет напустио Санта Риту, са свих страна нагрнули су трагачи за златом. Мангус Колорадо им је говорио: „Овде нема злата, оно је на планинама Сијера Мадре. Ја ћу вас одвести до жутог метала".

Уместо одговора белци су га ухватили, исцепали му црвену кошуљу, везали га за дрво и почели да га шибају. Мангус Колорадо их је упозорио: „Немојте то да радите. Индијанац никада неће заборавити да су га шибали као да је лопов!" Белци су се смејали и настављали да га ударају.

Био је полумртав када су га нашли његови саплеменици. А чим је оздравио, ископао је ратну секиру и почео да сеје страву Новим Мексиком, Аризоном и Тексасом. Срећни су били они које је одмах убијао. Белце је стављао на страховите муке. У његовом срцу више није било милости ни за кога.

Ако умре, и ми ћемо с њим

Велики окршај између Американаца и Апача одиграо се 1861. С Мангусом Колорадом налазиле су се и славне поглавице Кочиз, Викторио и Џеронимо. На челу добровољаца из Калифорније био је Томас Робертс.

Индијанци су поставили заседу у такозваном Кланцу Апача где су се бели војници снабдевали водом. Томас Робертс налазио се у кањону када је Мангус Колорадо испалио хитац из пушке. То је био уговорени знак за почетак напада.

Амерички војници нису имали великог избора – или да се врате или да сви изгину. Решили су да се врате јер се осамдесетак километара одатле налазило једно скровито место. Ту се и одиграла главна битка.

Американци су имали најмодерније оружје а Робертс је послао људе да довуку и топове. Индијанци су приметили маневар и појурили за њима. Све су их поубијали, али је један војник ранио Мангуса Колорада.

Борба се завршила и Индијанци су се повукли носећи тешко рањеног седамдесетогодишњег поглавицу. Џеронимо је у Наносу рекао лекару: „Морате да га излечите. Ако преживи, сви ћемо живети. Ако умре, умрећемо и сви ми с њим!" Мангус Колорадо је преживео.

Јануара 1863. капетан Ширленд понудио је Мангусу Колораду примирје. Џеронимо, Викторио и Кочиз били су против. Стари поглавица Мимбрено Апача прекинуо је расправу: „Отићи ћу код тог Ширленда, не може да ми се деси ништа горе од смрти. А ви ћете онда просудити да ли је с белцима могућан мир."

Док је Мангус Колорадо седео поред ватре на преговорима у америчком логору, пуковник Вест рекао је стражарима: „Овај стари бандит има на души крв хиљаде људи. До сутра ујутру морате да га ликвидирате."

Тако је отишао у вечна ловишта један од најхрабријих, најмудријих и најславнијих индијанских поглавица. Легенда о њему заувек је остала у Великим равницама Америке.

Бојана Дожић

Илустровао: Бранислав Јовановић

ТЕЛЕВИЗИЈА САМО ЗА ДВОЈЕ

Танке колорне телевизоре који као слике могу, једноставно, да се окаче на зид почела је да производи јапанска фирма „Шарп". Дијагонала телевизора износи 22 центиметра, а квалитет слике је незнатно слабији него код уобичајено „дебелог" телевизора. На жалост, конструктори још нису успели да уклоне недостатак који има сваки екран на течне кристале, а с којим се срећу и сви власници електронских ручних часовника с екранчићем на течне кристале на коме се очитава време: слика се добро види само под одређеним углом. Код новог јапанског телевизора тај угао гледања износи 120 степени, што дозвољава да само две особе, тик једна уз другу, гледају програм.

И МАЈМУНИ УЧЕ МАТЕМАТИКУ

Група психолога у Центру за примате у Атланти, она иста која је недавно успела да научи шимпанзу да направи прву алатку за рад, о чему вас је „Забавник" одмах известио, тренутно се бави давањем часова из математике макаки мајмунима. Обука је већ дала невероватне резултате.

На екрану компјутера појављује се пет цифара које рачунар случајно одабере, разбацаних без икаквог реда. Повлачећи нарочиту ручицу мајмун доводи светлу тачкицу на екрану најпре до највеће бројке, рецимо деветке, и за то одмах на лицу места добија девет бомбона, затим до следеће по величини и тако редом у низу који се смањује. Ако погреши, бомбона нема, али макаки већ одлично разликују бројке и грешака практично нема.

Обука, наравно, није била једноставна. Научници су најпре научили макакије да од две бројке изаберу већу, а

сада су већ стигли до низа од пет и намеравају да наставе даље.

В. М.

Илустровао: Зоран Петканић Петко

ФИЛМ ИЗ ГИНИСОВОГ УГЛА

ЛОЛИТА И ЕНГЛЕЗИ КОЈИ ВОЗЕ ДЕСНОМ СТРАНОМ УЛИЦЕ

Апсолутни рекордер по учесталости када је о филмским грешкама реч јесте микрофон који провирује у овом или оном ћошку платна. Незгодно, ал' када је о брљотинама реч, има их сијасет и тешко да би човек могао да каже која је већа и глупља.

● У филму „Играјте, будале, играјте" (САД, 1930) глумца Клифа Едвардса убијају на улазу у подземну железницу у Чикагу. Па шта? Ништа, осим што у то доба Чикаго није имао метро.

● У филму „У опасности" (САД, 1965) који описује напад на Перл Харбор лепо се види како Јапанци са брода „Јамато" отварају ватру на америчке патролне чамце и, богами, успевају и да их погоде. При том се, такође сасвим лепо, види да су топовске цеви потпуно уздигнуте што је положај из кога би у стварности гранате промашиле чамце бар за 28 наутичких миља.

● У кадру у коме Скарлет напушта болницу у Атланти („Прохујало с вихором", САД, 1939) на часак се види како јунакиња протрчава крај уличне лампе. Електричне.

● У сцени у којој се главни глумци возе колима од аеродрома до куће („Замка за родитеље", САД, 1960) мењач током читавог пута остаје у истом положају – у леру.

● У филму „Многопоштовани принц" (САД, 1919) саобраћај се усред Лондона одвија десном страном улице.

● Има и брљотина за које нису директно одговорни филмски стваоци. Тако се, рецимо, на рекламним паноима за филм „Рођен за Запад" (САД, 1938) поред Џона Вејна појављује и име Алена Леда као носиоца једне од главних улога. Џон Вејн јесте био главни глумац, Ален Лед уопште није играо у филму. Случај Џорџа Зука је драстичнији. Његово име појављује се на шпици „Повратка човека мајмуна" (САД, 1944) на првом месту, то јест на месту носиоца главне роле. Зуко се у поменутој филмској сторији не појављује ни једном.

● У кадру који приказује јуриш на зидине Вавилона („Нетрпељивост", САД, 1916) раме уз раме с древним Персијанцима пентра се и помоћник режије у кошуљи с кратким рукавима и краватом.

● У једној сцени „Елвире Мадиган" (Шведска, 1967) чија је радња смештена у средину 19. века на тренутак

се на крају улице види аутомобил што је тако рећи занемарљива грешчица у поређењу са кадром из „Јелене Тројанске" (САД, 1955) у коме изнад глава оноликих Грка и Тројанаца пролеће авион.

● У једном екстеријеру „Браће Карамазових" (САД, 1959) снег престаје да пада – само на једној половини платна.

● У филму „Човек који није могао да изгуби" (САД, 1958) букмејкеру је потребан кофер да би у њега сместио 10.000 долара које треба да преда добитнику. У истом филму, али у једној каснијој сцени, исти букмејкер другом добитнику исплаћује 300.000 долара који овога пута стају у металну касицу мало већу од кутије за ципеле.

● У филму „Пиџама парти 57." (САД, 1977) чија се радња одвија у години из наслова, једна тинејџерка полуотворених уста чита „Лолиту" годину дана пре него што је Набоков написао поменуту књигу.

● У „Пажљиво окрени кључ" (САД, 1982) Џоана Колинс, Кетлин Херисон и Ивон Мичел улазе у вагон подземне железнице коме на табли пише да му је крајње одредиште „Аксбриџ". У следећој сцени све три излазе на Пикадилију, само што је сад на табли као крајње одредиште наведен „Ханслоу", а да се при том у међувремену нигде не види кад су то искочиле из једног и ускочиле у други метро.

● Кад год је то могуће опасне каскадерске сцене снимају се из цуга. Ово, по свему судећи, не важи за вратоломију из филма „Дијаманти су вечни" (В. Британија, 1971) у којој Џејмс Бонд успева да умакне прогонитељима возећи на два десна точка што му омогућава да се провуче кроз преуску уличицу. Не може се рећи да поменута сцена није узбудљива: Џејмс Бонд у сокаче улеће накривљен на десну, а излеће накривљен на леву страну, односно возећи на левим точковима. Како му је успут пошло за руком да се у уличици окрене с једне на другу страну знају само каскадер, режисер и монтажер.

● У једном кадру филма „Анђели гаравих лица" (САД, 1938) јунаци читају новински наслов с правописном грешком. Реч киднапер, која се на енглеском пише са два р, погрешно је спелована тако да стоји kidnaper.

● У „Богатима и славнима" (САД, 1981), чија се радња одиграва 1969, Жаклин Бисе путује „боингом 747" што је са становишта удобности сасвим оправдано. Мањкавост поменуте сцене крије се у чињеници да се у наведено време „747" још налазио у фази нацрта.

● У филму „Кроз иглене уши", рађеном по истоименом „Погоди-ко-је-убица" делу Агате Кристи, чија се радња, иначе, одвија 1938, као важећи курс за амерички долар наводи се мењачки курс из 1981.

● Критичар чувеног часописа „Варајети" написао је следећу критику о мелодрами „Треба ли жена да се разведе?" (САД, 1915): „Све зависи. Уколико муж током шест година и пет котурова филмске траке носи исто вечерње одело и две исте, црне кравате, требало би. А уколико из собе изађе с једном од две црне кравате на беле пруге, а у следећу собу уђе са скроз црном краватом, такође би свакако требало да то уради..."

● Радња „Скарфејса" (САД, 1983) смештена је у Мајами, година радње је 1980. Дотле је све О.К. Није згодно што се по уличним киосцима навелико продаје часопис „U.S.A. Today" који је почео да излази 1982. године.

● Филм „Гас" (Канада, 1981) наводно се одиграва у типичном средњоамеричком градићу. Све би, може бити, и било у реду да све регистарске таблице у наводно типично америчком градићу нису типично канадске.

М. И.

НОВА ВАМПИРСКА КРВ

Међу летећим сисарима прави вампир је можда најнеобичнији. То је мали слепи миш грозног изгледа, са готово округлим телом, шиљатим ушима и големом њушком која подсећа на њушку булдога. А тек његов начин исхране: он је једини сисар-паразит који се храни искључиво крвљу других животиња, почев од човека до жаба крастача, а зна се да сише крв из још живих жртава. У ствари је не сишу већ лочу. Ударом главе, уз помоћ два троугласта зуба у облику длета, просеку плитак отвор на кожи, затим окрену главу навише припијајући усне за дно ране и језиком лоче крв пунећи њоме желудац...

Језив призор, али научнике је одувек привлачио јер их је занимало како се то крв њених жртава не згруша. Истраживачка фирма „Мерк Шар енд Доме" из САД открила је недавно тајну проналазивши у пљувачки слепог миша вампира протеин који спречава брзо згрушавање крви и врло се заинтересовала. Јер, овај би протеин могао бити драгоцен као лек против стварања угрушака у крви човека, тромбофлебита који шетајући кроз организам могу бити и смртоносни ако стигну у неки витални орган.

Експерименти изведени на кунићима доказали су да ова супстанца делује четири пута брже од досад познатих лекова против згрушавања и уз то се у организму задржава десет пута дуже. Тестове је преузела лабораторија Трансген у Стразбуру која је употребила генетски обрађене бактерије да би дошла до материје ирудин, сличне оној која је откривена у угловима усана длакавог Дракуле.

СПАС У ПУЖЕВИМА?

Амерички научници Клив Џонс и Моше Шахак дошли су до открића да једна врста врло ситних пужева, хранећи се лишајевима који живе унутар кречњачких стена полупустиње Негев, обогаћују тло азотом и тако поспешују развој биљака. Пужићи Euchondrus albulus, Euchondrus desertorom и Euchondrus ramonenis) стижу до лишајева који могу да буду и до 7 милиметара увучени у стене захваљујући храпавим језицима који им служе као нека врста свердла. Током дана, док сунце пржи, пужићи се склањају испод камења и ту остављају измет богат азотом, преко потребан за развој биљног света.

На основу вишегодишњих истраживања Џонс и Шахак дошли су до податка да пужићи ослобађају чак 27 одсто азота који лишај „заробљава".

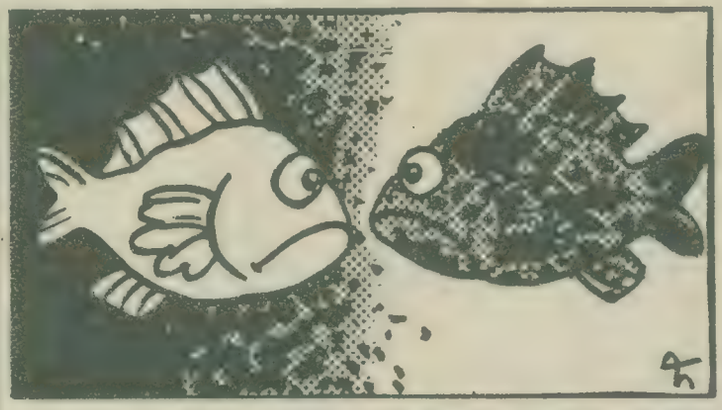

ЈЕ ЛИ НАФТА ТАКО СТРАШНА?

Амерички еколози дошли су до невероватног закључка: анализа коју је спровела Национална управа за испитивања океана и атмосфере показала је да је борба с нафтном мрљом која је настала као последица хаварије џиновског танкера крај обала Аљаске нанела природи више штете него користи. Наиме, синтетичко средство за чишћење, врела вода и друге материје уништиле су околну фауну и флору које до данас нису успеле да се обнове. Насупрот томе, на оним местима где се борба с нафтом није водила, еко-систем се тако рећи вратио у нормалу.

СТЕРЕО, КВАДРО... ПОНОВО СТЕРЕО?

Што је звук радио-пријемника, грамофона или магнетофона природнији, вернији, музика оставља снажнији утисак на слушаоца. Зато је моно звук заменио стерео, а затим и не баш претерано раширена квадрофонија. Једна канадска фирма, међутим, успела је недавно да изради математички модел за обраду звучног сигнала помоћу кога уз обичан стереофонски звук слушалац не само разликује да ли долази слева или здесна, него осећа и растојање до његовог извора и, чак, висину на којој се налази.

Кажу, сасвим нови квалитет.

НЛО ДОЛЕЋУ СА СУНЦА

Безбројним хипотезама о пореклу „неидентификованих летећих објеката" прикључила се још једна коју је поставио истраживач са Далеког истока Јурије Колесник.

Познато је да у међузвездано пространство непрекидно отичу материје са Сунца у облику честица и овај ток назван је сунчани ветар. Феномен није до краја објашњен, али је утврђено да се у време експлозија на Сунцу „ветар" појачава, што изазива велике поремећаје у Земљином магнетном пољу и сметње у радио-везама. Колесник сматра да се у магнетосфери образују праменови који са собом повуку сунчану плазму што се пробила кроз поље сила магнетосфере. Управо ове праменове – замке људске очи виде у атмосфери у облику светлећих тањира, троуглова, цигара. Пошто су магнетне природе, „летећи тањири" реагују на металне предмете који им се приближе.

В. М.

Илустровао: Растко Ћирић

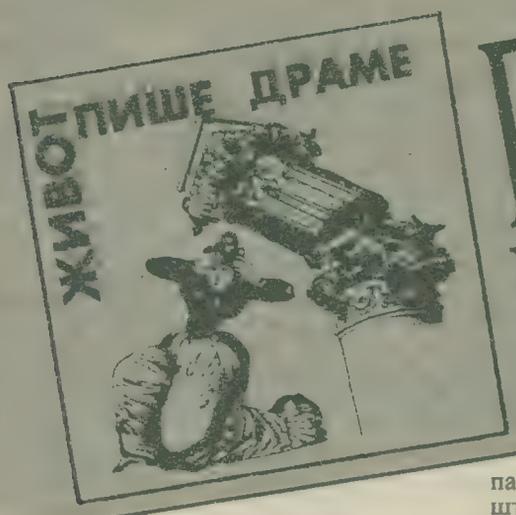

ПРЕВАРИ ГРИЗЛИЋА!

Медвед тежак двеста килограма подигао је Дејла увис држећи га чељустима за бедра док му је оштрим кандама гулио кожу с леђа. Ронда, скривена иза дрвета, истурила је свој руксак као штит и кренула да звер намами на себе

Тридесетједногодишњи Дејл Џонсон и његова четири године млађа девојка Ронда Андерсон пешачили су уском стазом која је водила до Траут Лејка, језера у Националном глечерском парку америчке државе Монтане. Било је подне октобра 1991. и сунчеви зраци пријатно су се пробијали кроз крошње дрвећа. „Нисмо далеко", рекао је Дејл.

Када су се приближили кривини, младић, који је ишао испред девојке, нагло је стао. Приметио је неко кретање у жбуњу са стране и, у истом часу, зачуо грлено мумлање. Два медведа циметносмеђе боје ишла су, брундајући, право на њега. Срце му је скочило у подгрлац: гризлији!

Крајичком ока видео је како је Ронда скочила у страну и сакрила се иза једног дрвета. Он сам стајао је слеђен од страха. Медведи су кидисали на њега. „Ни по што не бежи", наредио је Дејл самом себи. За гризлија је све што трчи плен за којим ће се дати у трк коме човек није дорастао. „Превари их", опет је Дејл наредио себи.

Да би медведе отерао, Дејл је почео да скаче, виче, маше рукама... Један гризли се заиста уплашио и нестао међу дрвећем. Други, већи, тежак најмање двеста килограма, није трепнуо оком и ишао је право на младића.

Дејл је дохватио штап дугачак као дршка метле и дебео као његов зглавак, њиме тресну гризлија посред главе и при том испустио урлик не би ли га препао и отерао. Није вредело. Када се штап поломио, Дејл је легао на земљу и склупчао се као лопта. Чувари Националног парка у Монтани увек саветују посетиоце да тако поступе ако се сретну с медведима. Такав положај показује да човек нема намеру да их угрози или нападне.

Лежећи лицем у прашини, Дејл је покретом рамена повукао нагоре свој руксак да би заштитио врат. Тада је дуж леђа осетио оштре канџе и почео је да урла од болова.

Марш, медведе, марш!

„До језера и натраг има око дванаест километара", рекао је Дејл Ронди када су изишли из аутомобила и кренули, само сат пре сусрета с медведима, у пријатну шетњу. Знак на стази упозоравао је посетиоце Националног глечерског парка Монтане да улазе у земљу медведа. Како су били из оближњег града Вајтфиша, и Дејл и Ронда знали су да у парку живе црни и гризли медведи и били су опрезни.

Ларма је била најбоља заштита од изненадних сусрета са опасним гризлијима. Дејл је обично на руксаку држао на врпци клепетушу као додатну меру безбедности, али је баш тог дана заборавио да је стави.

Ронда је, у свом заклону иза дрвета, видела да је један сат по подне и сетила се да су медведи виђани углавном или рано ујутро или у касно послеподне. Знала је, као и Дејл, да се ове животиње држе подаље од људи и да гризли ретко напада осим у самоодбрани.

Илустровао: Добросав Боб Живковић

Чим је, одмах после Дејла, и Ронда угледала огромне медведе, инстинктивно је скочила у страну да би се попела на неко дрво. Панично се ухватила за једну грану, али другу није могла да дохвати. Остала је шћућурена иза дрвета и као скамењена посматрала како већи гризли зарива кање у Дејлове плећке и склапа чељусти око његове леве руке гризући кроз мишиће до саме кости.

Ронда се, у магновењу, сетила како је једном, док је бацала смеће, на њу јурнуо суседов лабрадор. Она је тада, држећи испред себе канту, одбијала пса говорећи: „Бежи, Бастере, бежи!" и пас се повукао. Узевши свој руксак као штит, Ронда се приближила гризлију вичући: „Марш, медведе, марш!"

Обоје тешко повређени

Медвед није побегао, али се збунио, испустио из чељусти Дејлову руку и, погледавши око себе, муњевитом брзином скочио на Ронду. Она је, устукнувши, успела да види гризлијеве велике опасне зубе и кање дугачке најмање десет центиметара. Ти зуби зарили су се у њен руксак а кање у леви зглавак из кога је шикнула крв. Ронда је пала на колена вриштећи.

Чувши девојчине крике, ошамућени Дејл се пренуо и угледао Ронду очи у очи с гризлијем. „Медведе, медведе!", викнуо је покушавајући да звер намами на себе. Гризли је окренуо главу и поново се окомио на Дејла. „Лези и склупчај се!", довикнуо је Дејл Ронди. „Прави се да си мртва!"

Секунд касније Дејл се нашао у ваздуху. Гризли га је подигао увис држећи га чељустима за бедра док му је кањама гулио кожу с леђа. Од нагле навале адреналина није осећао бол, али је знао да је тешко искасапљен.

Ронда је чула да јој је Дејл викнуо да легне, али она није могла да га препусти звери. Узела је још једном свој исцепани руксак као штит и пришла правећи галаму да би пажњу гризлија привукла на себе. Овога пута медвед се усправио на задње ноге и кренуо у напад. Његове кање зариле су се у Рондин врат, а зуби у леву мишицу све до кости.

Бес који је обузео девојку био је јачи од бола: стисла је уста и медведа ударила песницом у стомак. Истог трена нашла се на земљи. Гризли се, очигледно, уплашио ударца, мада није могао да га заболи, спустио се на све четири и замакао између дрвећа у шуму.

Дејл се борио да устане са земље. Лева рука била му је осакаћена, рана на подлактици отворена до кости. По болу у бедрима предосећао је да му је звер откинула добар комад меса. Ронди је из врата и зглавка текла крв.

Вожња заједничким снагама

„Осећам се ужасно што сам те увалио у овај кошмар", рекао јој је Дејл. „Сада морамо да се вратимо до кола како умемо, нико неће доћи да нам помогне."

Ронда је забацила руксак на десно неозлеђено раме и прва кренула назад узаном стазом. Корачајући иза ње, Дејл је викао да би галамом отерао медведе који би, како је он у страху замишљао, могли да се појаве. Као искусан пешак и планинар осећао је да је на ивици снага. До аутомобила су их делила још четири километра.

Стигли су за нешто више од пола сата. „Успели смо у првој рунди", рекао је Дејл, „следећа би требало да буде лакша!" Али, по грчу на његовом лицу, Ронда је видела како се осећа па је она села за волан. У левој руци није имала довољно снаге да држи волан и истовремено десном мења брзине, па је то преузео Дејл. Тако су, на неки начин, возили заједно.

После десетак километара веома споре вожње стигли су у Лејк Мекдоналд Лоџ. Све је било затворено јер је сезона прошла, али се напољу налазила телефонска говорница. Дејл је убацио новчић и окренуо број 911 за хитне случајеве. „Потребна нам је помоћ", рекао је, „медведи су нам нанели тешке озледе". Дежурни је забележио где се налазе и одмах обавестио дирекцију Националног глечерског парка.

Ти си ми спасла живот

Ренџер Чарли Логан стигао је до њих у року од неколико минута, а полицијска патрола довезла је и болничарку која им је очистила и превила ране и дала инфузије. У 15.30 h Дејл и Ронда већ су путовали према Регионалној болници Калиспела.

Обоје су у болници провели по осам дана и обоје имали по три узастопне операције. Поред рана на раменима, леђима и бедрима Дејл је имао и тежак прелом левог лакта при чему му је медвед откинуо комад кости дугачак око два и по центиметра. Због тога је, касније, издржао још једну операцију.

Мишић на Рондиној левој руци био је покидан а делићи гризлијевих зуба нађени су у кости мишице. Гризлијева кања промашила јој је вратну жилу за мање од једног центиметра.

Треће ноћи у болници Ронда је, седећи крај Дејлове постеље, испричала како је покушала да отера гризлија својим руксаком. „Уплашила сам се да ће те раскомадати и морала сам да се умешам!", рекла му је смејући се.

Дејл се нагло уозбиљио. „Нисам знао да ме је медвед оставио зато што си га ти позвала да нападне тебе. Ти си ми спасла живот!", рекао је Дејл и нежно је помиловао по коси. „А ја мислио да сам га преварио!", додао је себи у браду.

Бојана Дожић

Астерикс и легија

Филм

ЦРТА И ПИШЕ: А. ИДЕРЗО (A. UDERZO)

1

...ДИЖЕМ ЧАШУ У ЧАСТ ОБНОВЕ ОВОГ ВЕЛИЧАНСТВЕНОГ СИМБОЛА НАШЕ СЛОБОДЕ И НАШЕГ ОТПОРА ОСВАЈАЧИМА! У ТО ИМЕ, ЖЕЛИМ ДА КАЖЕМ...
БИЛО ЈЕ ЗАБАВНО КАД СУ НАМ РИМЉАНИ ГРАДИЛИ КУЋЕ, АСТЕРИКСЕ!
ДА, ОБЕЛИКСЕ! НАРОЧИТО КАД СИ ИХ ТИ ГАЂАО СТЕНАМА ДА ПОЖУРЕ!

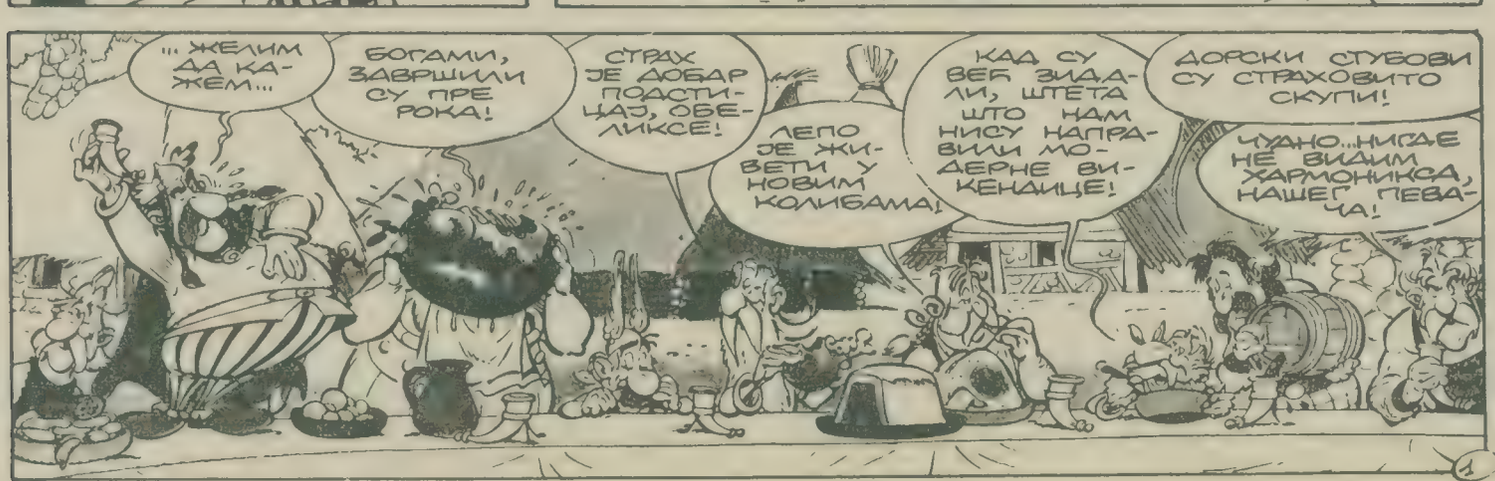
...ЖЕЛИМ ДА КАЖЕМ...
БОГАМИ, ЗАВРШИЛИ СУ ПРЕ РОКА!
СТРАХ ЈЕ ДОБАР ПОДСТИЦАЈ, ОБЕЛИКСЕ!
ЛЕПО ЈЕ ЖИВЕТИ У НОВИМ КОЛИБАМА!
КАД СУ ВЕЋ ЗИДАЛИ, ШТЕТА ШТО НАМ НИСУ НАПРАВИЛИ МОДЕРНЕ ВИКЕНДИЦЕ!
ДОРСКИ СТУБОВИ СУ СТРАШОВИТО СКУПИ!
ЧУДНО...НИГДЕ НЕ ВИДИМ ХАРМОНИКСА, НАШЕГ ПЕВАЧА!

1

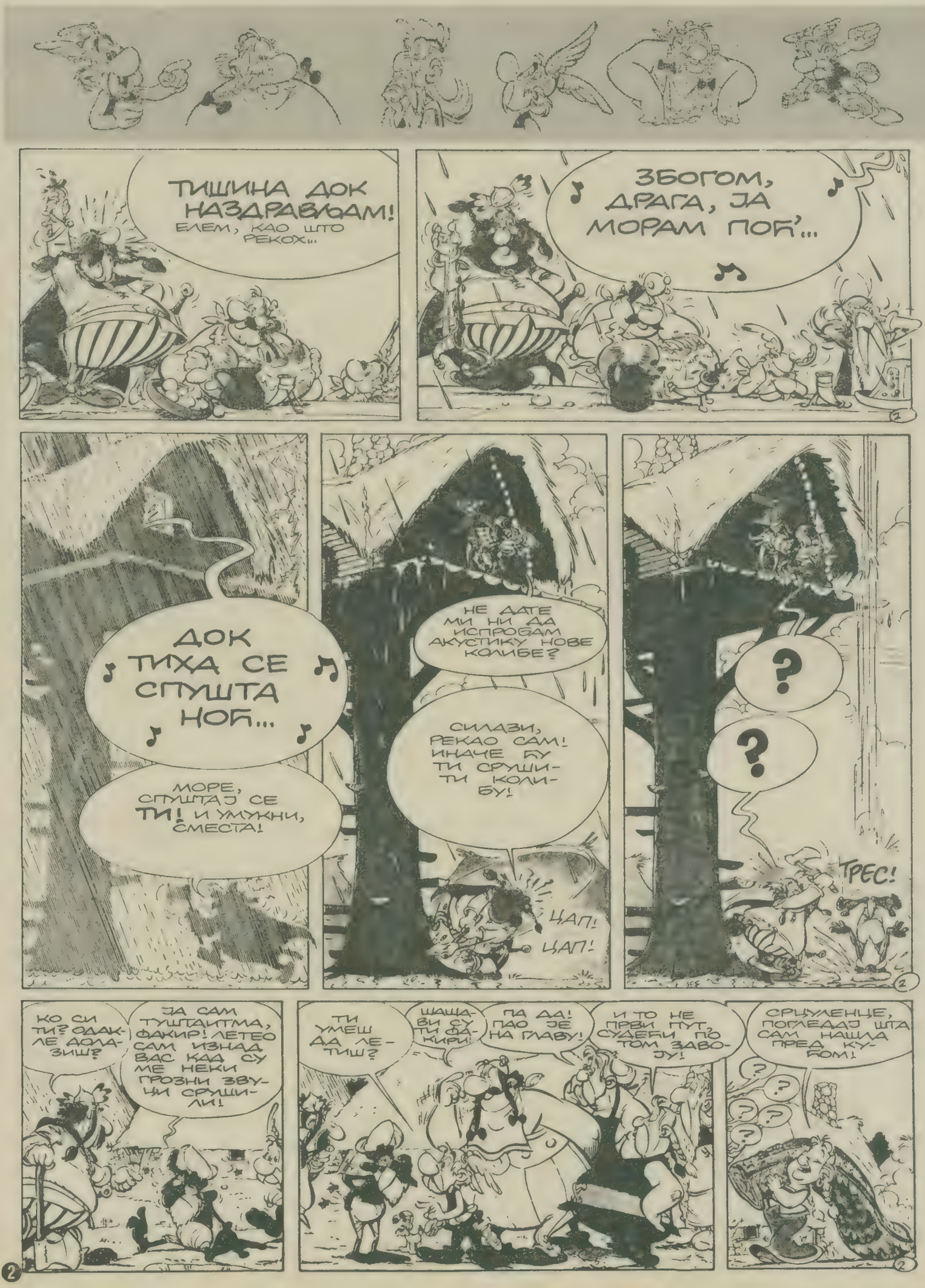
ТИШИНА ДОК НАЗДРАВЉАМ!
ЕЛЕМ, КАО ШТО РЕКОХ...
ЗБОГОМ, ДРАГА, ЈА МОРАМ ПОЋ'...
ДОК ТИХА СЕ СПУШТА НОЋ...
МОРЕ, СПУШТАЈ СЕ ТИ! И УМУКНИ, СМЕСТА!
НЕ ДАТЕ МИ НИ ДА ИСПРОБАМ АКУСТИКУ НОВЕ КОЛИБЕ?
СИЛАЗИ, РЕКАО САМ! ИНАЧЕ ЋУ ТИ СРУШИТИ КОЛИБУ!
ЦАП!
ЦАП!
?
?
ТРЕС!
КО СИ ТИ? ОДАКЛЕ ДОЛАЗИШ?
ЈА САМ ТУШТАЈТМА, ФАКИР! ЛЕТЕО САМ ИЗНАД ВАС КАД СУ МЕ НЕКИ ГРОЗНИ ЗВУЦИ СРУШИЛИ!
ТИ УМЕШ ДА ЛЕТИШ?
ШАЦАВИ СУ ТИ ФАКИРИ!
ПА ДА! ПАО ЈЕ НА ГЛАВУ!
И ТО НЕ ПРВИ ПУТ, СУДЕЋИ ПО ТОМ ЗАВОЈУ!
СРЦУЛЕНЦЕ, ПОГЛЕДАЈ ШТА САМ НАШЛА ПРЕД КУЋОМ!
? ? ? ? ?

МОЈ БИЋИМ! ХВАЛА, ГОСПОЂО!
КО ЈЕ ОВАЈ?
ФАКИР!
ЂАК!

ПО ЧЕМУ БИ БОМБОНА УЗЕЛА ТАЈ ТЕПИХ? БИО ЈЕ БЛИЖЕ МОЈОЈ КУЋИ НЕГО ЊЕНОЈ!

Е, НИЈЕ! УОСТАЛОМ, ЈА САМ ПОГЛАВИЧИНА ЖЕНА!
ХОЋЕШ ДА ТИ КАЖЕМ ШТА СИ ТИ?
МИР, МОЈЕ ДАМЕ!

ТИ И ТВОЈ ИЗЛАПЕЛИ МУЖ!!!
ЊЕГА БАР НЕ МОРАЈУ ДА НОСЕ НА ШТИТУ!

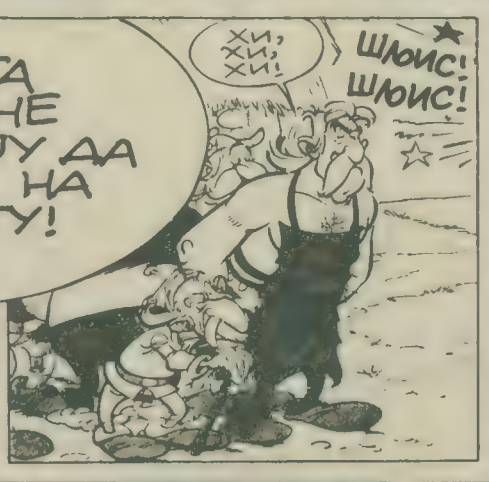
ХИ, ХИ, ХИ!
ШЛОИС! ШЛОИС!

ТЕБИ ЈЕ СМЕШНО, ЈЕ Л'?
АЈОЈ!
БАП!

ТРЕС!
БРЗО, ВАНИЛИНА, ДОНЕСИ МИ ОНУ БАЈАТУ РИБУ!

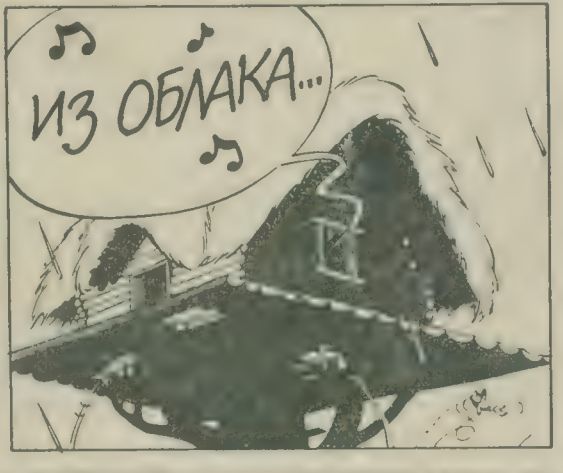
ИЗ ОБЛАКА...

...ЛИЈЕ КИША ЈАКА...
ПА ОВО ЈЕ УПРАВО ОНО СЕЛО КОЈЕ САМ ТРАЖИО... СЕЛО ЛУДАКА У КОМЕ НЕКИ ГЛАС ИЗАЗИВА КИШУ!
?

ЗАШТО СТЕ ТРАЖИЛИ БАШ НАШЕ СЕЛО?
ДОЛАЗИМ ИЗ ЈЕДНЕ ДАЛЕКЕ ИСТОЧНЕ ЗЕМЉЕ! ЈЕДАН БИВШИ ЛЕГИОНАР ПРИЧАО НАМ ЈЕ О ВАМА! ДОШАО САМ ДА ТРАЖИМ ВАШУ ПОМОЋ!
ПАФ!
ШЉИС!
АЛИ, ПРЕ СВЕГА, ДОЗВОЛИТЕ ДА СПАСЕМ БИЛИМ!

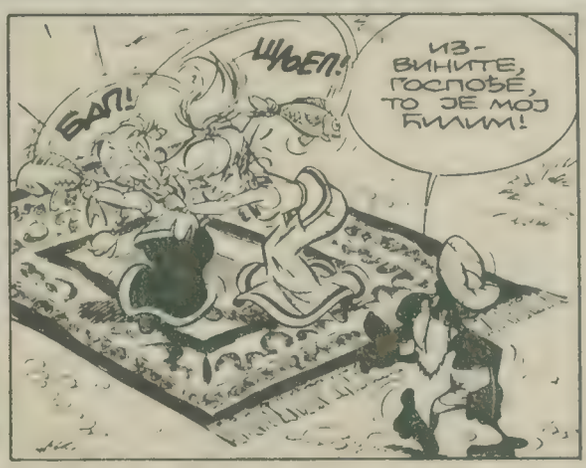
ИЗВИНИТЕ, ГОСПОЂЕ, ТО ЈЕ МОЈ БИЛИМ!
ШЉЕП!
БАП!

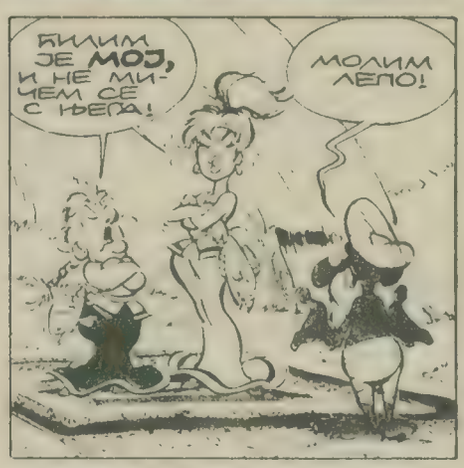
БИЛИМ ЈЕ МОЈ, И НЕ МИЧЕМ СЕ С ЊЕГА!
МОЛИМ ЛЕПО!

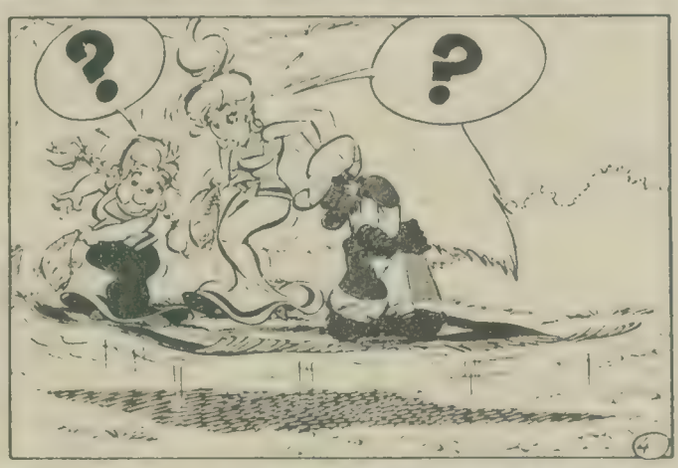
?
?

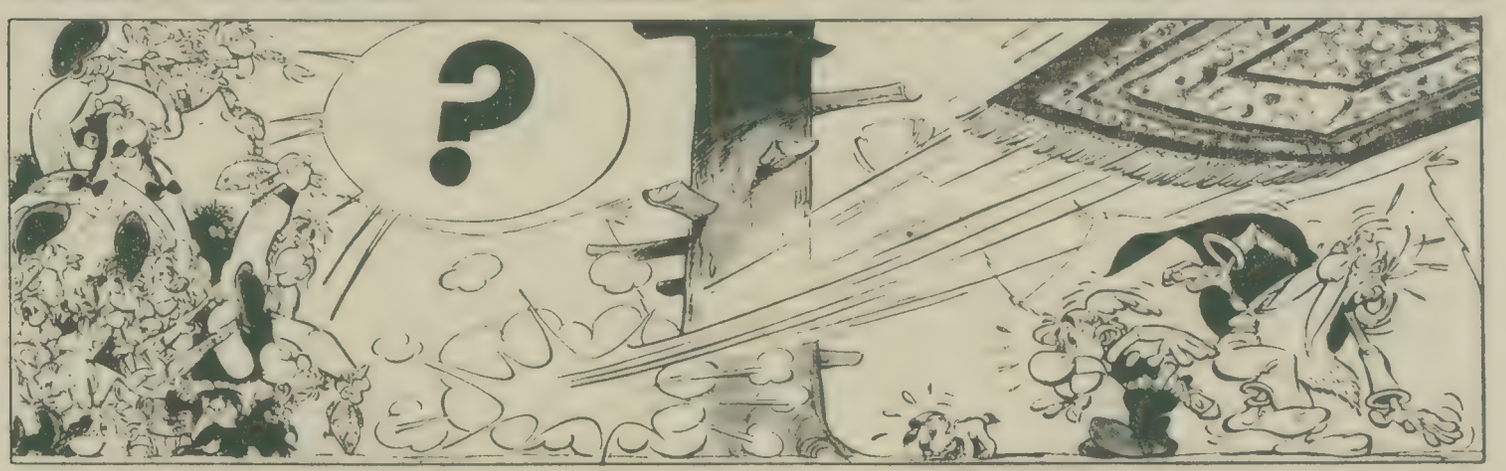
?

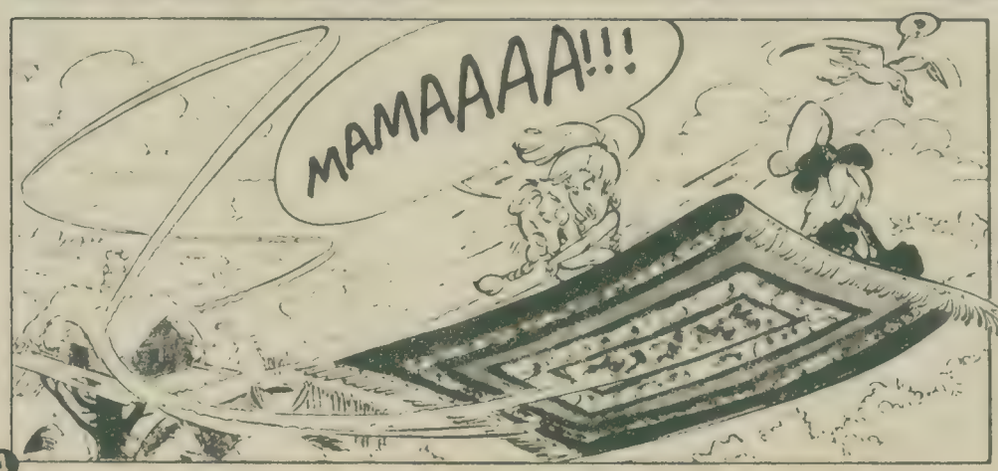
МАМАААА!!!

КАКО ОН ТО РАДИ, ПАНОРАМИКСЕ?
ЧУО САМ ЗА ТАЈАНСТВЕНЕ МОЋИ ТИХ ЉУДИ! ОНИ СНАГОМ ДУХА ИЗАЗИВАЈУ ЛЕБДЕЊЕ!

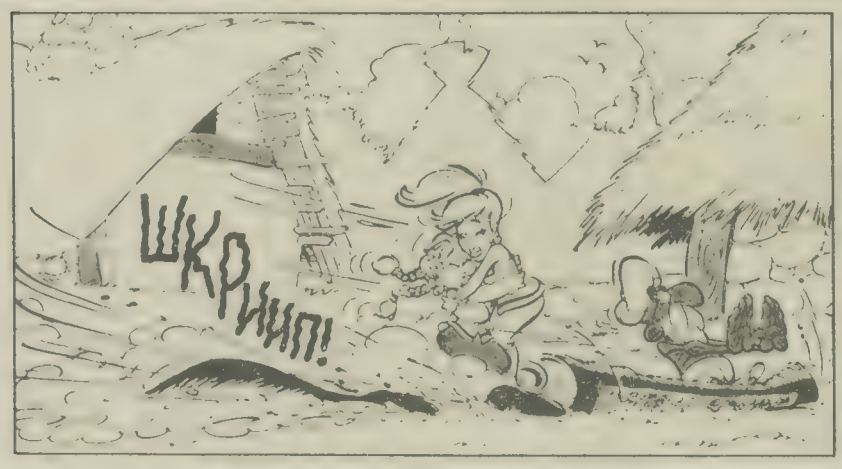
ШКРИИП!

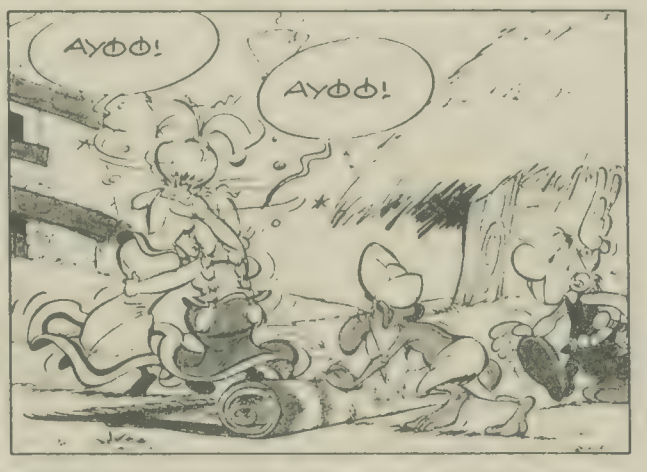
АУФФ!
АУФФ!

СЈАЈАН ТИ ЈЕ ОВАЈ ТРИК СА ТЕПИХОМ!
ТО ЛИ ФАКИРИ РАДИМО СВАКИ ДАН!
ПРОВОЗАЈ И МЕНЕ! МОГЛИ БИСМО ИЗ ВАЗДУХА ДА ЛОВИМО ВЕПРОВЕ!

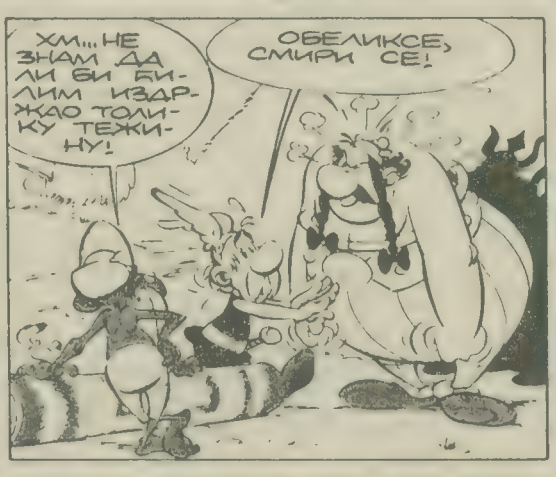
ХМ... НЕ ЗНАМ ДА ЛИ БИ БИЛИМ ИЗДРЖАО ТОЛИКУ ТЕЖИНУ!
ОБЕЛИКСЕ, СМИРИ СЕ!

СВИ У МОЈУ КУЋУ! ГОСТ ЋЕ НАМ ИСПРИЧАТИ ЗАШТО ЈЕ ДОШАО ОВАМО!

МОЖДА САМ ЈА И ТЕЖАК, АЛИ КАКАВ ЈЕ ОН КРЉАВКО! ДА ГА НАХРАНИМО СА ДВА-ТРИ ВЕПРА?
У ПРАВУ СИ! НИСМО ДОБРИ ДОМАЋИНИ!

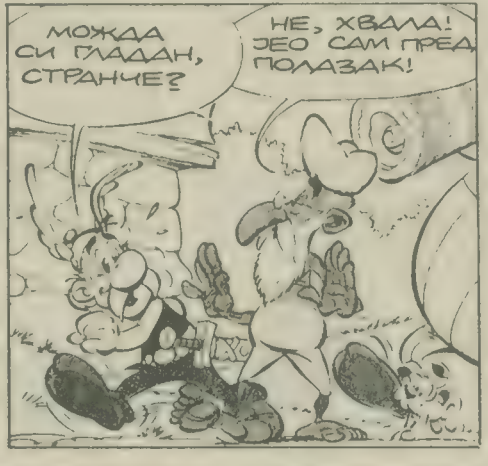
МОЖДА СИ ГЛАДАН, СТРАНЧЕ?
НЕ, ХВАЛА! ЈЕО САМ ПРЕД ПОЛАЗАК!

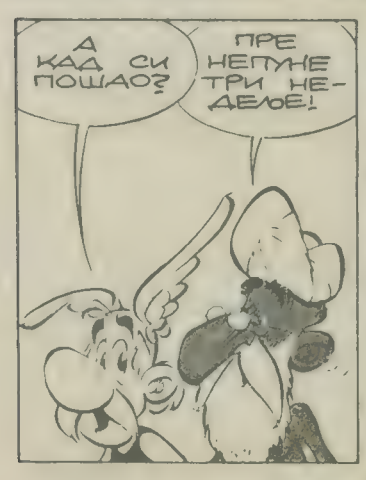
А КАД СИ ПОШАО?
ПРЕ НЕПУНЕ ТРИ НЕДЕЉЕ!

БУП!
?

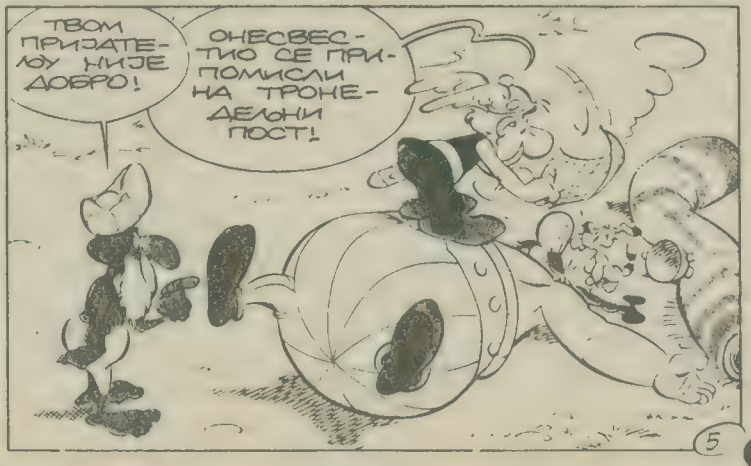
ТВОМ ПРИЈАТЕЉУ НИЈЕ ДОБРО!
ОНЕСВЕСТИО СЕ ПРИПОМИСЛИ НА ТРОНЕДЕЉНИ ПОСТ!

ДОЛАЗИМ ИЗ ДОЛИНЕ ГАНГА! КОД НАС ЈЕ УВЕК ЖЕГА И СУША, ОСИМ ДВА-ТРИ МЕСЕЦА КАД ПАДАЈУ КИШЕ! ТО ЈЕ ДОБА МОНСУНА!
ВАЉДА НИЈЕ ДОШАО ДА НАМ ДРЖИ ПРЕДАВАЊЕ О МЕТЕОРОЛОГИЈИ!

МОРА ДА СМО УВРЕДИЛИ ИНДРУ,* ЈЕР МОНСУНИ СУ НА ИЗМАКУ, А ЈОШ НИЈЕ ПАЛА НИ КАП КИШЕ! ПРЕТИ НАМ СУША И ГЛАД!
* БОГ ВОДЕ

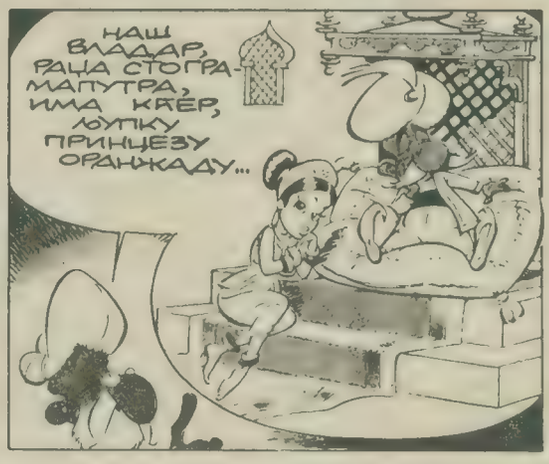
НАШ ВЛАДАР, РАЦА СТОГРАМАПУТРА, ИМА КЋЕР, ЛУПКУ ПРИНЦЕЗУ ОРАНЖАДУ...

ПРОРОК СИВАВИШЊА, КОЈИ ГОВОРИ С БОГОВИМА, КАЖЕ ДА АКО КИША НЕ ПАДНЕ У РОКУ ОД 1001 САТА, ОРАНЖАДУ МОРАМО ЖРТВОВАТИ БОГОВИМА!
ХЕ, ХЕ!

СХВАТАМ...АЛИ НЕ ВИДИМ КАКО ВАМ МИ МОЖЕМО ПОМОЋИ?

ПРЕТПОСТАВЉАМ ДА БИ СТРАНАЦ ХТЕО ДА УЗАЈМИ НАШЕГ ПЕВАЧА!
ТАЧНО! ХАРМОНИКСОВА ПЕСМА ИЗАЗВАЛА БИ КИШУ И УСРЕД ЛЕТА!

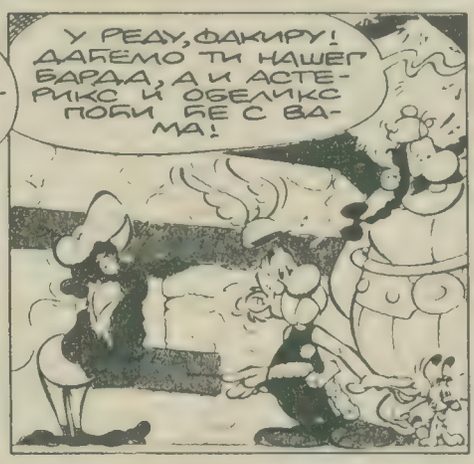
У РЕДУ, ФАКИРУ! ДАЋЕМО ТИ НАШЕГ БАРДА, А И АСТЕРИКС И ОБЕЛИКС ПОЋИ ЋЕ С ВАМА!

КО КАЖЕ ДА ЈА ИЗАЗИВАМ КИШУ? НИЈЕ ИСТИНА! СЛУШАЈТЕ!
КЛОНК!

У КОЛИБИ ♪ ПЕВАМ ЈА...♪

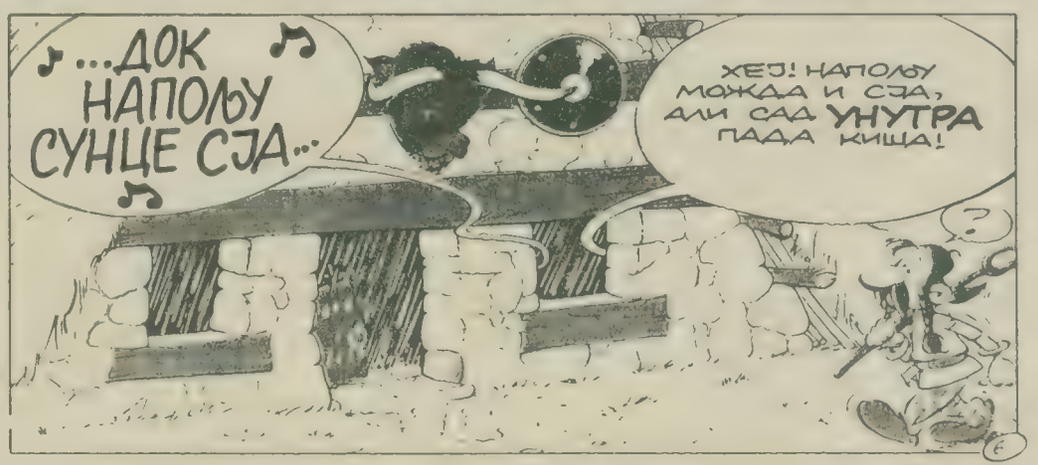
♪...ДОК НАПОЉУ СУНЦЕ СЈА...♪
ХЕЈ! НАПОЉУ МОЖДА И СЈА, АЛИ САД УНУТРА ПАДА КИША!
?

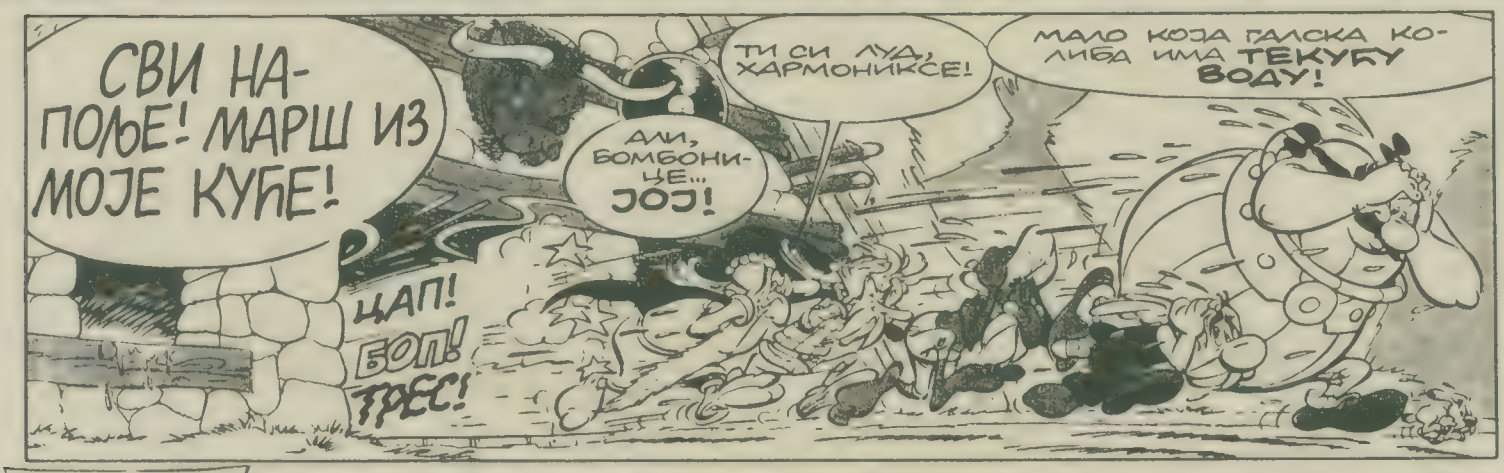
СВИ НА-ПОЉЕ! МАРШ ИЗ МОЈЕ КУЋЕ!
ЦАП!
БОП!
ТРЕС!
АЛИ, БОМБОНИЋЕ... ЈОЈ!
ТИ СИ ЛУД, ХАРМОНИКСЕ!
МАЛО КОЈА ГАЛСКА КОЛИБА ИМА ТЕКУЋУ ВОДУ!

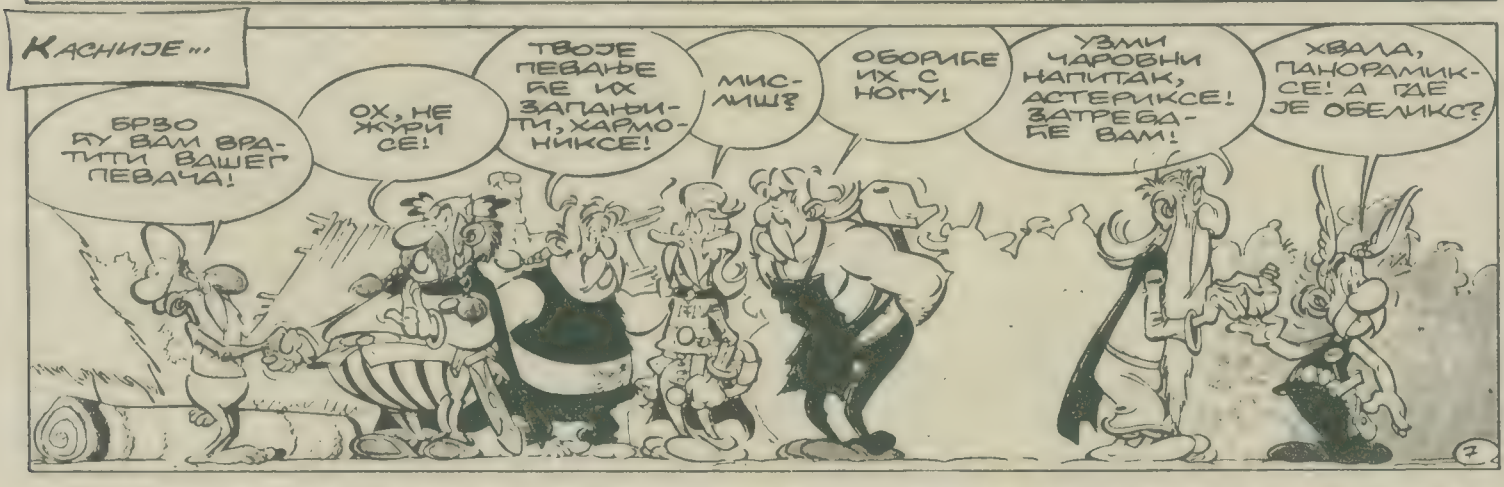
КАСНИЈЕ...
БРЗО ЋУ ВАМ ВРАТИТИ ВАШЕГ ПЕВАЧА!
ОХ, НЕ ЖУРИ СЕ!
ТВОЈЕ ПЕВАЊЕ ЋЕ ИХ ЗАПАНИТИ, ХАРМОНИКСЕ!
МИСЛИШ?
ОБОРИЋЕ ИХ С НОГУ!
УЗМИ ЧАРОВНИ НАПИТАК, АСТЕРИКСЕ! ЗАТРЕБАЋЕ ВАМ!
ХВАЛА, ПАНОРАМИКСЕ! А ГДЕ ЈЕ ОБЕЛИКС?

СКЛАЊАЈТЕ СЕ!
?

КУДА ЋЕШ С ТИМ ВЕПРОВИМА?
ДА МАЛО ПРЕЗАЛОГАЈИМО НА ПУТУ!
ВУФ! ВУФ!

МОЈ ЋИЛИМ ТО НЕ МОЖЕ ДА ПОНЕСЕ! КАД ОГЛАДНИШ, УЗ ПУТ ЋЕМО СЛЕТАТИ, ОБЕЛИКСЕ!

КАСНИЈЕ...
ВЕЋ ОСЕЋАМ ДА МИ НЕДОСТАЈУ!

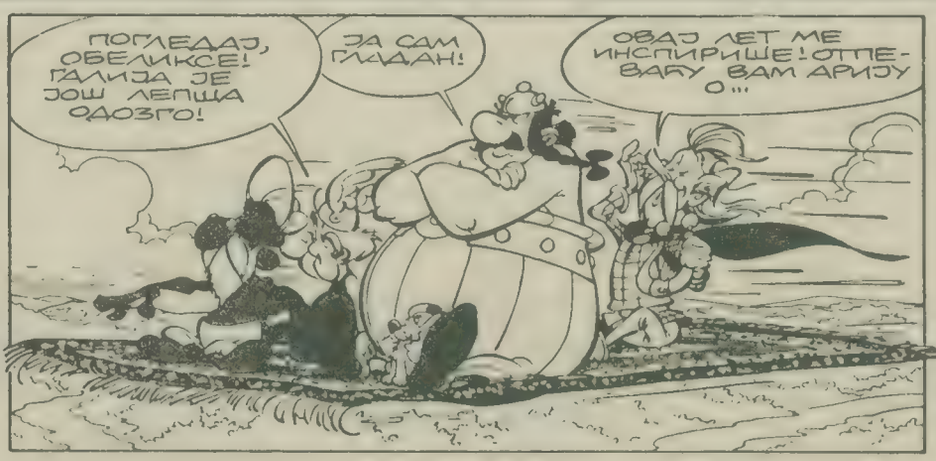
ПОГЛЕДАЈ, ОБЕЛИКСЕ! ГАЛИЈА ЈЕ ЈОШ ЛЕПША ОДОЗГО!
ЈА САМ ГЛАДАН!
ОВАЈ ЛЕТ МЕ ИНСПИРИШЕ! ОТПЕВАЋУ ВАМ АРИЈУ О...

НЕМОЈ, ХАРМОНИКСЕ! АКО СЕ БИЛИМ УЗДРМА, СВИ ЋЕМО ПАСТИ!

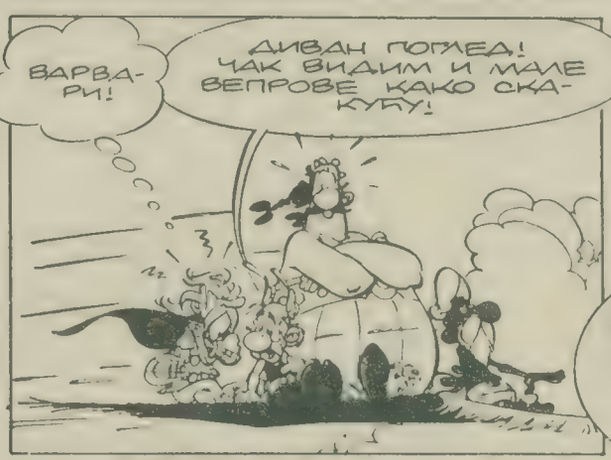
ВАРВАРИ!
ДИВАН ПОГЛЕД! ЧАК ВИДИМ И МАЛЕ ВЕПРОВЕ КАКО СКАКУЋУ!

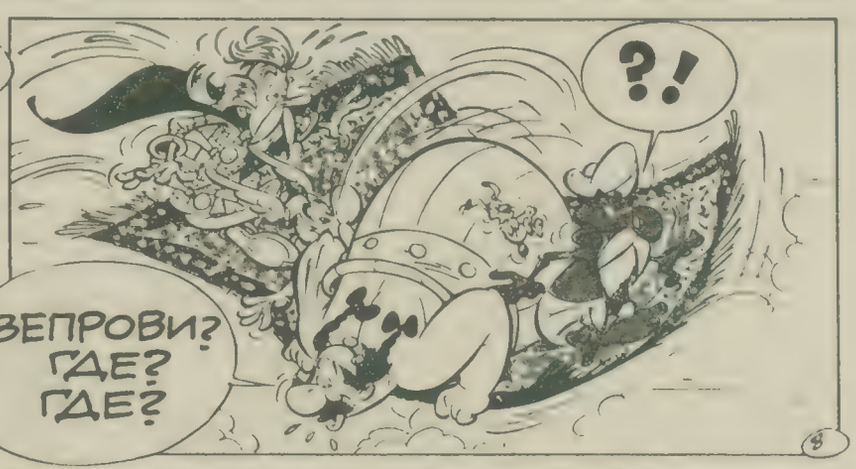
?!
ВЕПРОВИ? ГДЕ? ГДЕ?

РЕЦИ ТОМ ДЕБЕЛОМ СЛОНУ ДА НЕ ЉУЉА БИЛИМ!

НЕ ЗНАМ ШТА ЈЕ СЛОН, АЛИ ЗНАМ ДА НИСАМ ДЕБЕО!
УЗБУНА! ХАРМОНИКС ЈЕ ПАО!

ВИДИМ ГА ТАМО ДОЛЕ!
„АКО СЕ БИЛИМ УЗДРМА", КАЖЕ ОН!

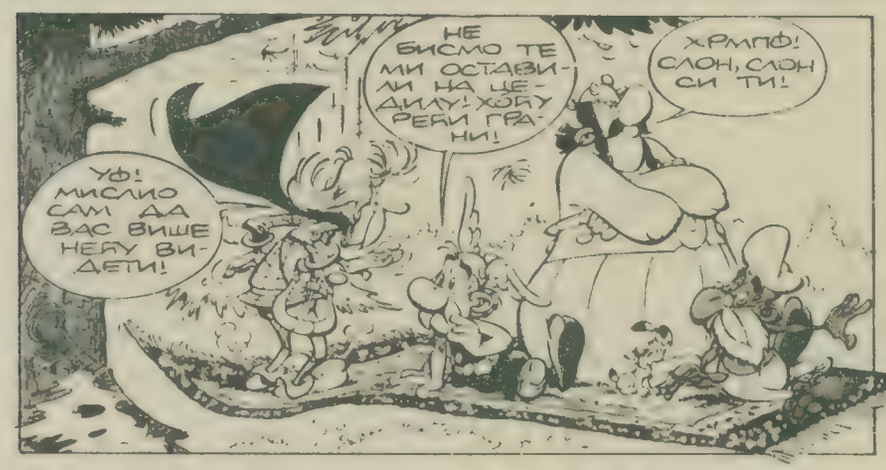
НЕ БИСМО ТЕ МИ ОСТАВИЛИ НА ЦЕДИЛУ! ХОЋУ РЕЋИ ГРДНИ!
ХРМПФ! СЛОН, СЛОН СИ ТИ!
УФ! МИСЛИО САМ ДА ВАС ВИШЕ НЕЋУ ВИДЕТИ!

ГЛАДАН САМ!
ВИДИМ ДОЛЕ ЈЕДНОГ КУВАРА!

НАША ПЕЧЕНА ВЕПРОВИНА ДОСТОЈНА ЈЕ НЕБЕСКИХ БОГОВА!
РЕСТОРАН

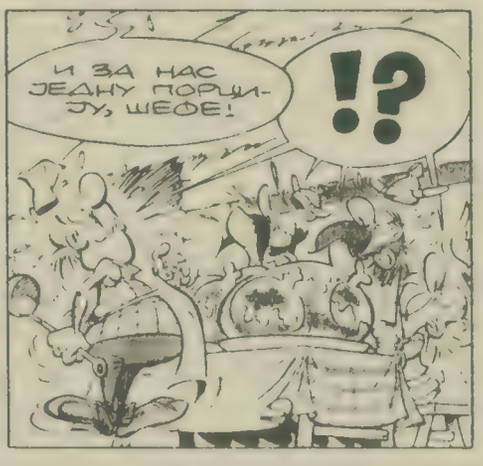
И ЗА НАС ЈЕДНУ ПОРЦИЈУ, ШЕФЕ!
!?

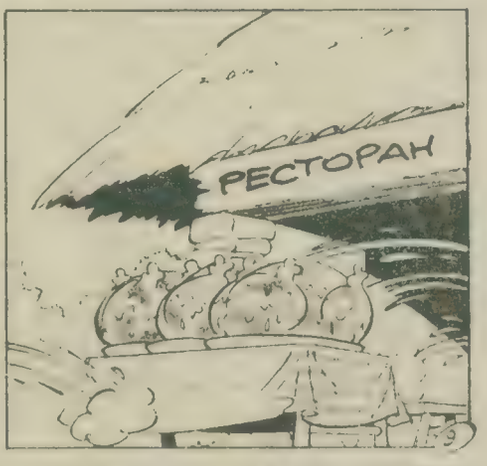
РЕСТОРАН

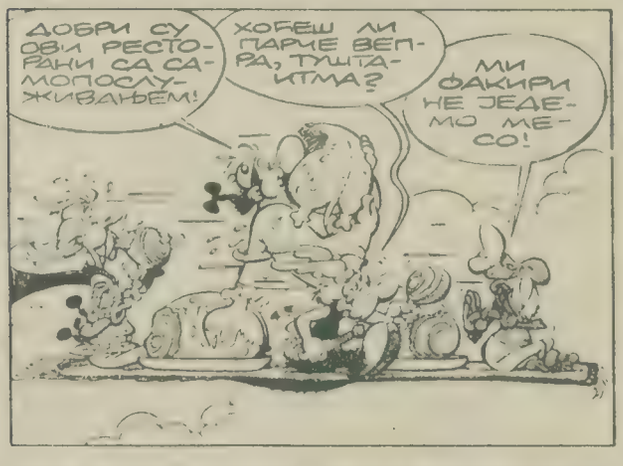
ДОБРИ СУ ОВИ РЕСТОРАНИ СА САМОПОСЛУЖИВАЊЕМ!
ХОЋЕШ ЛИ ПАРЧЕ ВЕПРА, ТУШТА-ИТМА?
МИ ФАКИРИ НЕ ЈЕДЕМО МЕСО!

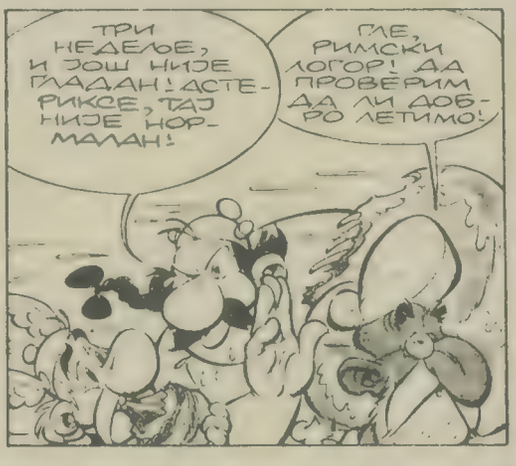
ТРИ НЕДЕЉЕ, И ЈОШ НИЈЕ ГЛАДАН! ДЕСТЕРИКСЕ, ТАЈ НИЈЕ НОРМАЛАН!
ГЛЕ, РИМСКИ ЛОГОР! ДА ПРОВЕРИМ ДА ЛИ ДОБРО ЛЕТИМО!

'ЕЈ, ЈЕ Л' ОВО ПУТ ЗА РИМ?
ХИК!

ДА.. ХИК! УОСТАЛОМ... СВИ ПУТЕВИ... ХИК... ВОДЕ У РИМ!

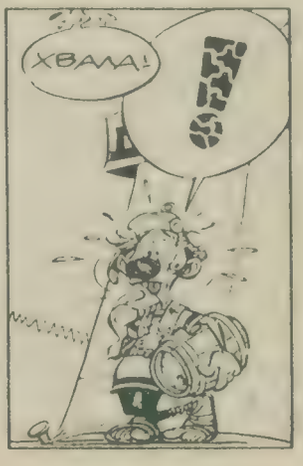
ХВАЛА!
!?

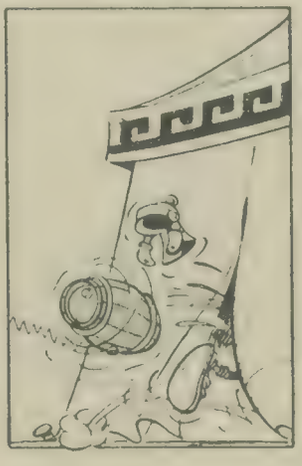

ПРЕПИО СИ, ДА МАЛИГАНУСЕ?
ЈЕСАМ! ВИШЕ НЕЋУ НИ ДА ГУЦНЕМ RUBRUM GALLICUM*!
*ГАЛСКО ЦРНО ВИНО

СКОРО ЋЕ МРАК! ГДЕ ЋЕМО ПРЕНОЋИТИ, ТУШТАИТМА?
НЕМАМО ВРЕМЕНА ДА СТАЈЕМО! СПАВАЈТЕ НА ТЕПИХУ!

ЗАР ТИ НЕЋЕШ ДА СПАВАШ?
НАВИКАО САМ ДА БДИМ! ЈА ИНАЧЕ СПАВАМ САМО НА ЕКСЕРИМА!

КУЦ! КУЦ! КУЦ!

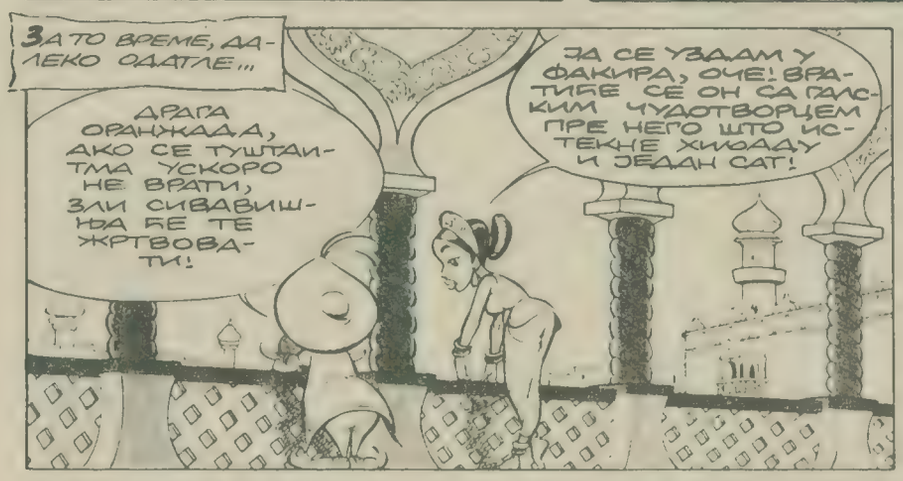
ЗА ТО ВРЕМЕ, ДАЛЕКО ОДАТЛЕ...
ДРАГА ОРАНЖАДА, АКО СЕ ТУШТАИТМА УСКОРО НЕ ВРАТИ, ЗЛИ СИВАВИШЊА ЋЕ ТЕ ЖРТВОВАТИ!
ЈА СЕ УЗДАМ У ФАКИРА, ОЧЕ! ВРАТИЋЕ СЕ ОН СА ГАЛСКИМ ЧУДОТВОРЦЕМ ПРЕ НЕГО ШТО ИСТЕКНЕ ХИЉАДУ И ЈЕДАН САТ!

ДАЛИ ПЕТСТО САТИ ВЕЋ ЈЕ ПРОШЛО, А КИШЕ НЕМА, УЗВИШЕНА ПРИНЦЕЗО!

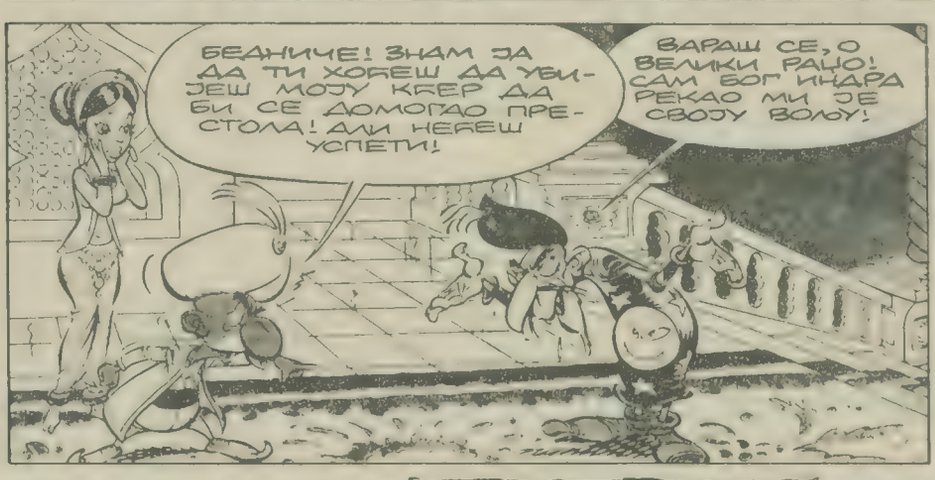
БЕДНИЧЕ! ЗНАМ ЈА ДА ТИ ХОЋЕШ ДА УБИЈЕШ МОЈУ КЋЕР ДА БИ СЕ ДОМОГАО ПРЕСТОЛА! АЛИ НЕЋЕШ УСПЕТИ!
ВАРАШ СЕ, О ВЕЛИКИ РАЈО! САМ БОГ ИНДРА РЕКАО МИ ЈЕ СВОЈУ ВОЉУ!

ВИДИШ ЛИ ВЕДРО НЕБО И НЕМИЛОСРДНО СУНЦЕ? ЗНАК ДА СУ И БОГОВИ ПРОТИВ ТЕБЕ!

БОГОВИ НИСУ ТАКО СВИРЕПИ! НАШИ СПАСИОЦИ СИГУРНО СУ ВЕЋ НА ПУТУ!

У ТОМ ЧАСУ, СПАСИОЦИ СУ СЕ ПРИПРЕМАЛИ ЗА ПРВУ НОЋ У ВАЗДУХУ...
АСТЕРИКСЕ, ШТА ЈЕ ТО СЛОН?
БУТИ И СПАВАЈ, ОБЕЛИКСЕ!

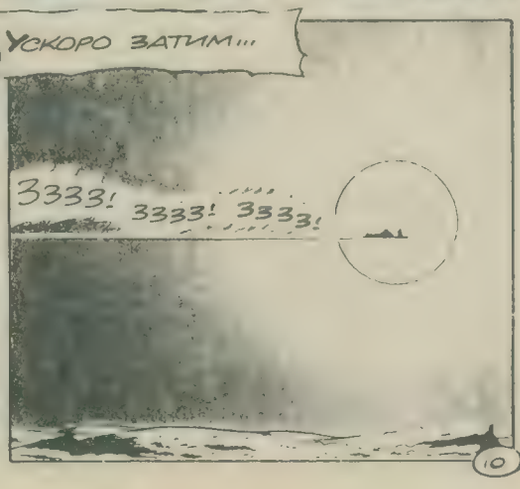
УСКОРО ЗАТИМ...
ЗЗЗЗ! ЗЗЗЗ! ЗЗЗЗ!

САД СМО ИЗНАД ТИРЕНСКОГ МОРА! ЛЕТЕЋЕМО ПРЕКО ИТАЛИЈЕ, ГРЧКЕ, МЕСОПОТАМИЈЕ, ПЕРСИЈЕ, ДО ИНДИЈЕ!

КАКО УСПЕВАШ ДА СЕ ОРИЈЕНТИШЕШ?

УГЛЕДАМ СЕ НА ГОЛУБОВЕ ПИСМОНОШЕ!

МОЈЕ КУЧЕНЦЕ СИГУРНО ЈЕ ОГЛАДНЕЛО?

ВИДИМ БРОД! МОЖДА ЋЕ ОНИ ИМАТИ ХРАНЕ ЗА ПСА!

ТИ НА КАТАРЦИ! ВИДИШ ЛИ НЕКО ЈЕДРО?

НИГДЕ ЈЕД'А, КАПЕТАНЕ...

...МО'Е ЈЕ П'АЗНО!

БАШ ДОБРО!

11

ХАЈДЕ, МОМЦИ, ИЗНЕСИТЕ САВ ОВОГОДИШЊИ ГИЕН НА ПАЛУБУ, ДА ГА ПОДЕЛИМО!

В...ВИДИМ Б'ОД КОЈИ ЛЕТИ!

ШТА РЕЧЕ???

ЛЕТЕЋИ ТЕПИХ! П'АВО П'ЕД НАМА!

ГЛЕ, НАШИ СТАРИ ПОЗНАНИЦИ- ГУСАРИ!

11

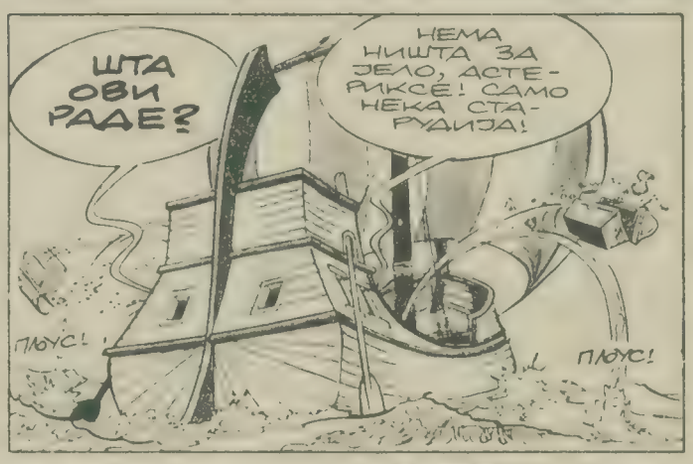
ШТА ОВИ РАДЕ?
НЕМА НИШТА ЗА ЈЕЛО, АСТЕРИКСЕ! САМО НЕКА СТАРУДИЈА!
ПЛУС!
ПЛУС!

МОЛИМ ВАС, РЕЦИТЕ ВАШЕМ ПРИЈАТЕЉУ ДА НЕ БАЦА НАШЕ БЛАГО У МОРЕ!
КАД ЈЕ ГЛАДАН, ОН НИКОГА НЕ СЛУША!

БРЗО! ДОНЕСИТЕ СВУ ХРАНУ ИЗ КУХИЊЕ НА ПАЛУБУ!

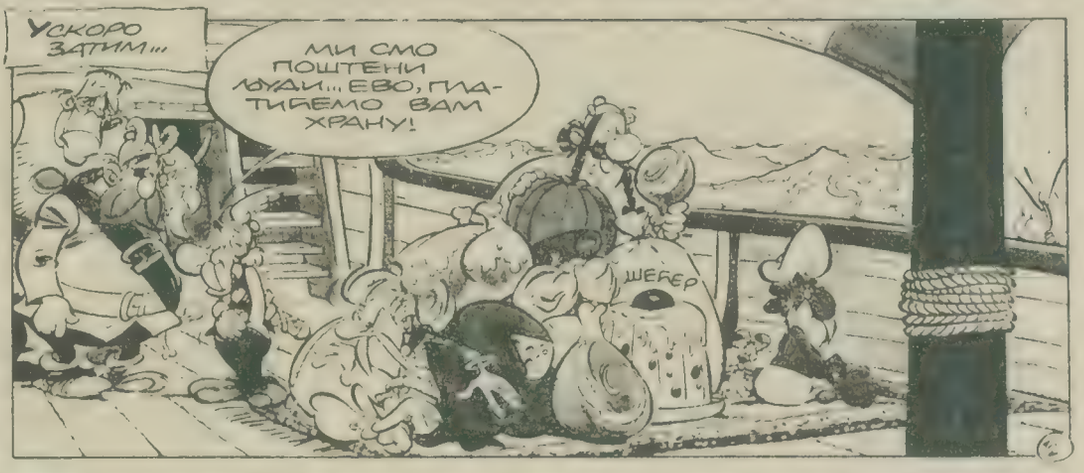
УСКОРО ЗАТИМ...
МИ СМО ПОШТЕНИ ЉУДИ... ЕВО, ГИЛАТИЈЕМО ВАМ ХРАНУ!
ШЕЋЕР

ЦВРК!

БОЉЕ ИШТА НЕГО НИШТА! СРЕЋОМ, НИСУ НАМ ПОТОПИЛИ БРОД!

НЕЋЕМО СЕ П'ЕДАТИ, КАПЕТАНЕ! НАМЕ'НО САМ П'ОБУШИО Б'ОД!
КЛО-
КЛОК!
КЛЮК!
КЛОК!

ОПЕТ БРОДОЛОМ! ДА СЕ ЧОВЕК УБИЈЕ!
SIC TRANSIT GLORIA MUNDI!

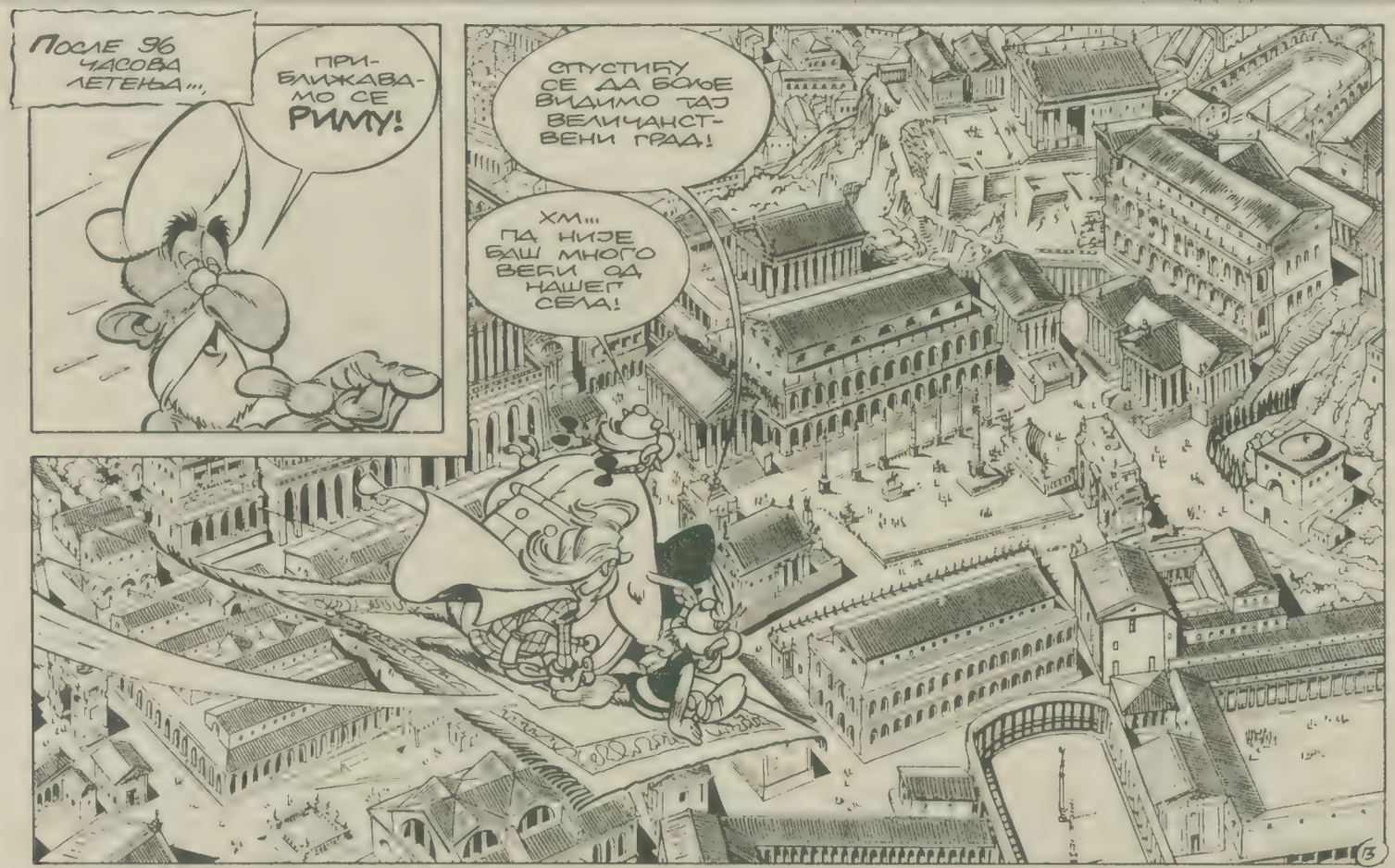
После 96 часова летења...
ПРИ-БЛИЖАВА-МО СЕ РИМУ!
СПУСТИМО СЕ ДА БОЉЕ ВИДИМО ТАЈ ВЕЛИЧАНСТ-ВЕНИ ГРАД!
ХМ... ПА НИЈЕ БАШ МНОГО ВЕЋИ ОД НАШЕГ СЕЛА!

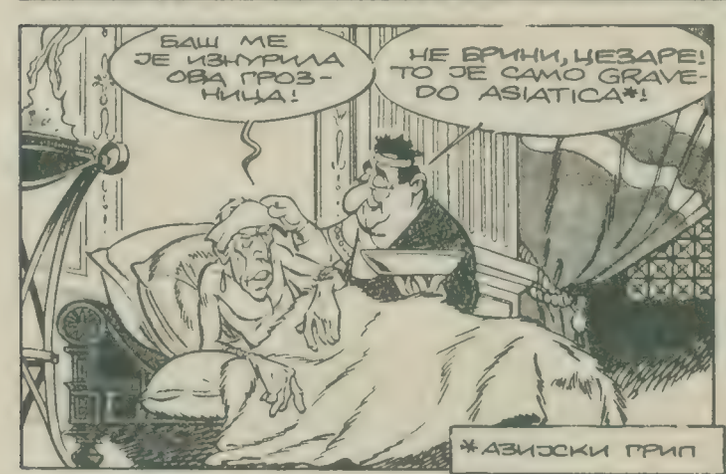
БАШ МЕ ЈЕ ИЗНУРИЛА ОВА ГРОЗ-НИЦА!
НЕ БРИНИ, ЦЕЗАРЕ! ТО ЈЕ САМО GRAVE-DO ASIATICA*!
*АЗИЈСКИ ГРИП

ДОЂИ МАЛО НА ТЕРАСУ! СВЕЖ ВАЗДУХ ЋЕ ТЕ ОКРЕ-ПИТИ!
У ВИЛИ, СТАЛНО СУ МИ СЕ ПРИВИЂАЛИ ГАЛИ ИЗ ОНОГ НЕПОКОРЕНОГ СЕЛА!

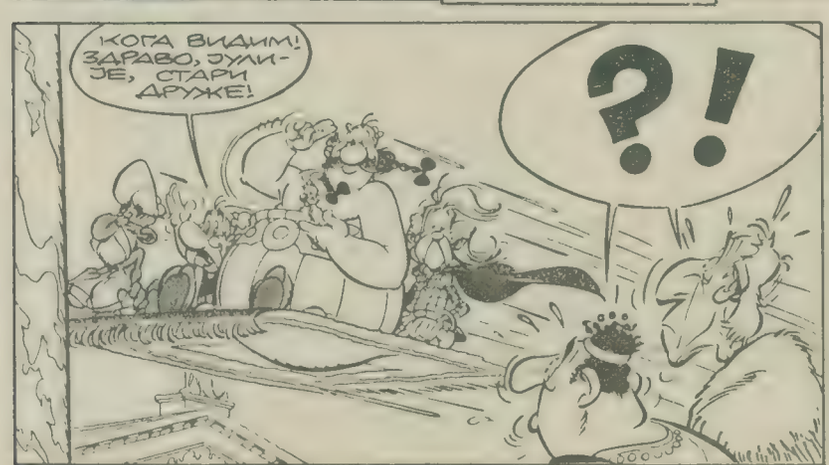
КОГА ВИДИМ! ЗДРАВО, ЈУЛИ-ЈЕ, СТАРИ ДРУЖЕ!
?!

ЦЕЗАР ЈЕ ЛЕГАО, А И ЊЕГОВ ЛЕКАР! ОБОЈИЦА БУНЦАЈУ ДА СУ ВИДЕЛИ ГА-ЛЕ И НЕКОГ АЗИЈС-КОГ ФАКИРА!
ПА ДА, ТО ЈЕ АЗИЈСКА ГРОЗНИЦА!

ГЛА-ДАН САМ!
СТРПИ СЕ! СПУСТИЋЕМО СЕ У ГРИКОЈ!

НАРАВНО, КАД ЈЕ ГОС'Н ОБЕЛИКС ГЛА-ДАН, ЊЕМУ СЕ УГАЂА!
ШТА ХОЋЕШ ДА КАЖЕШ?

ДА НЕМА ПРАВДЕ НА ОВОМ ТЕПИ-ХУ!
А ШТА ТЕБИ ФАЛИ, ХАРМОНИКСЕ?

МОЈ ДУХ ЈЕ ИЗГЛАДНЕО! ХОЋУ ДА ПЕВАМ СВОЈЕ КОМПОЗИ-ЦИЈЕ!
ТЕШКО НАМА! ДОБИО ЈЕ НАПАД ИНСПИРАЦИЈЕ!

ВРЕЂАШ БАРДА, А? КАКО МОЖЕШ ТАКО НИСКО ДА ПАДНЕШ?
ЗАПЕВАЈ, ГА БЕМО ТЕК ОНДА НИСКО ДА ПАДНЕМО!
СМИ-РИТЕ СЕ, МОЛИМ ВАС!

МОЈЕ СТРПЉЕЊЕ ЈЕ НА ИЗ-МАКУ!
ЧУВАЈТЕ СЕ ДУХА... КОЈИ НЕМА СЛУХА...
АУУАУАУУ!
ПРЕ-СТАНИТЕ! ДОЂЕ МИ ДА СКО-ЧИМ!

♪УЗ БАХОВЕ*
ЗЛАТНЕ ЧАШЕ...♪
* БОГ ВИНА

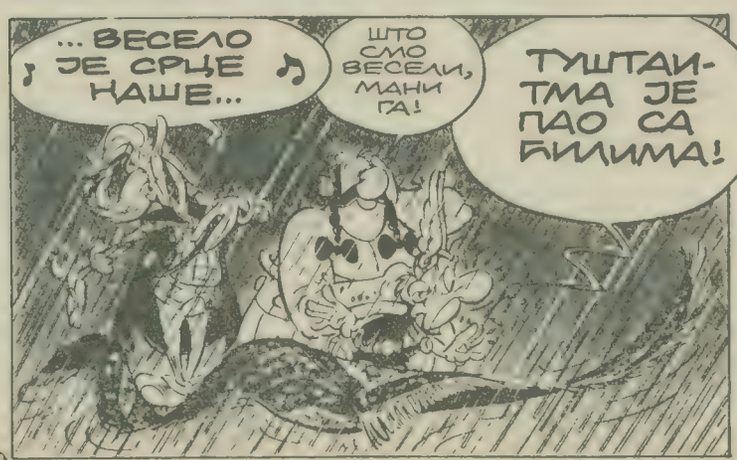
...ВЕСЕЛО ЈЕ СРЦЕ НАШЕ...♪
ШТО СМО ВЕСЕЛИ, МАНИ ГА!
ТУШТАЈ-ТМА ЈЕ ПАО СА БИЛИМА!

ЗНАО САМ ДА ЋЕ СЕ ОВО ЛОШЕ ЗАВР-ШИТИ!

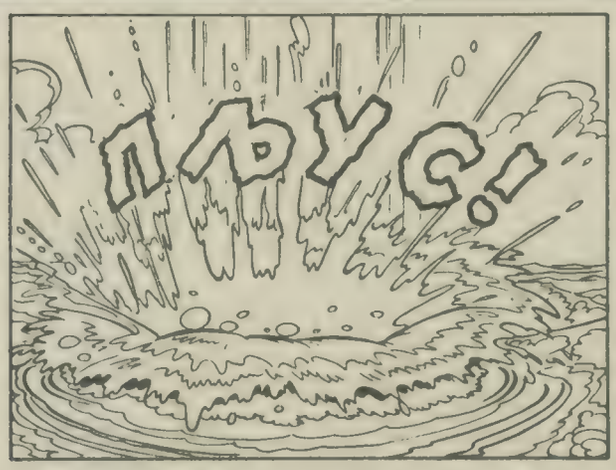
ПЉУС!

БРОД! ВАЉДА СУ НАС ВИДЕЛИ!

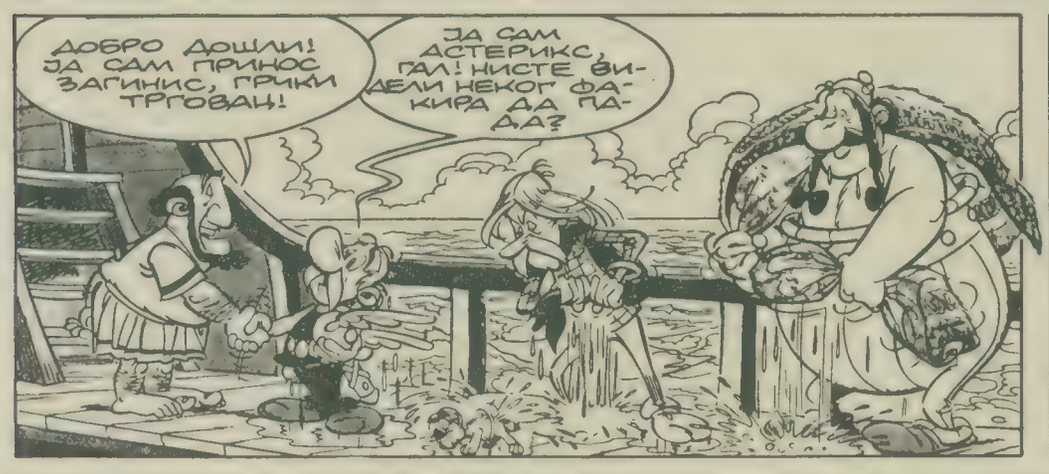
ДОБРО ДОШЛИ! ЈА САМ ПРИНОС ЗАГИНИС, ГРИЧКИ ТРГОВАЦ!
ЈА САМ АСТЕРИКС, ГАЛ! НИСТЕ ВИДЕЛИ НЕКОГ ФАКИРА ДА ПАДА?

НЕ! ПАДАЛА ЈЕ САМО УЖАСНА КИША, КОЈУ НАШ ПРОРОК, ТЕВЕСЕРВИС, НИЈЕ ПРЕДВИДЕО!
ЗНАЧИ, ФАКИР СЕ УДАВИО! ТЕШКО НАМА!
15

...УРЛА МОРЕ... ♪ ХИК... ВЕТАР ПИРИ... ♪
?
?!
?!

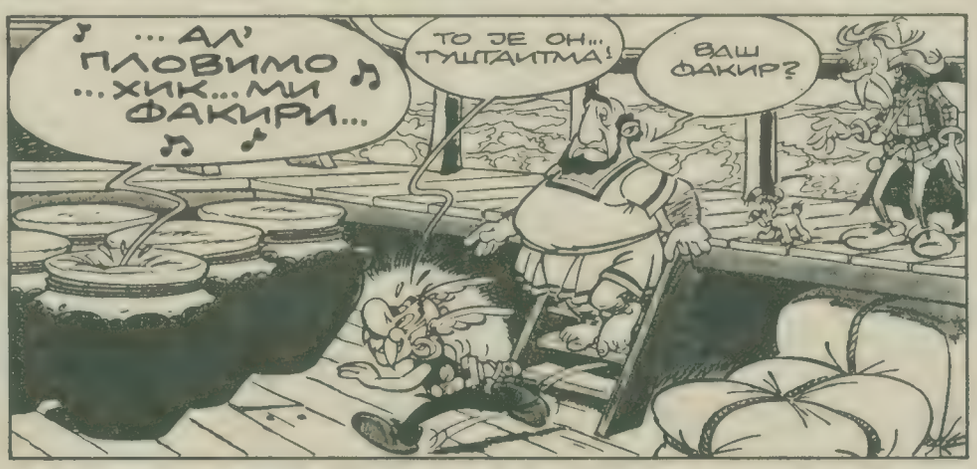
♪ ...АЛ' ПЛОВИМО ...ХИК...МИ ФАКИРИ... ♪
ТО ЈЕ ОН... ТУШТАИТМА!
ВАШ ФАКИР?

♪ ...МОЈ БРОДИЋ МАЛИ...ХИК... НОСЕ ГА ВАЛИ... ♪
ШТА ИМАТЕ У ТИМ БУЋОВИМА?
ВИНО... АКО ЈЕ ШТА ОСТАЛО!

ЊЕГА СТЕ ТРАЖИЛИ?
♪ ...ГАЛИ... ПАЛИ... ♪
ТУТАТИСАМИ, ТАЈ ЈЕ ДОСТА ПОПИО!
ПОСЛЕ КАЖУ ДА СУ ФАКИРИ ТРЕЗВЕЊАЦИ!
А ЗА ТЕБЕ КАЖУ ДА СИ ПЕВАЧ!
15

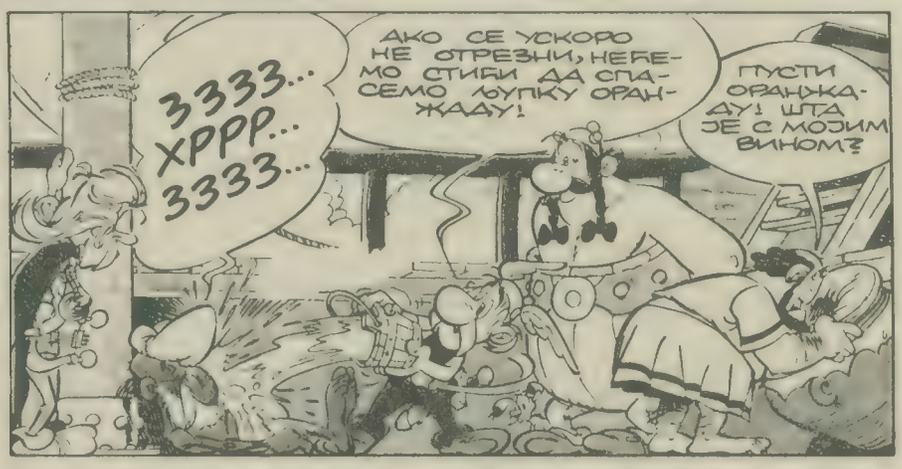
3333... ХРРР... 3333...
АКО СЕ УСКОРО НЕ ОТРЕЗНИ, НЕЋЕМО СТИЋИ ДА СПАСЕМО ЉУПКУ ОРАНЖАДУ!
ПУСТИ ОРАНЖАДУ! ШТА ЈЕ С МОЈИМ ВИНОМ?

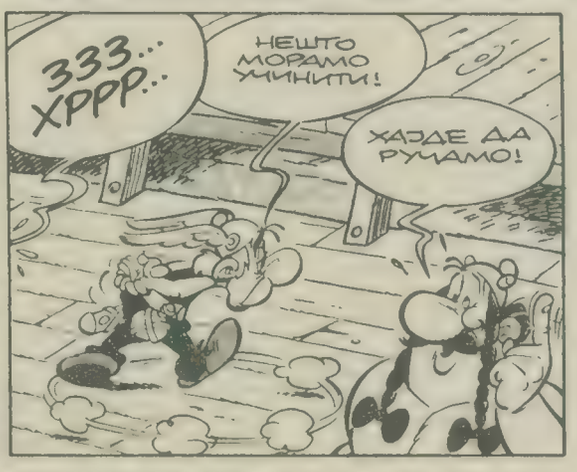
333... ХРРР...
НЕШТО МОРАМО УЧИНИТИ!
ХАЈДЕ ДА РУЧАМО!

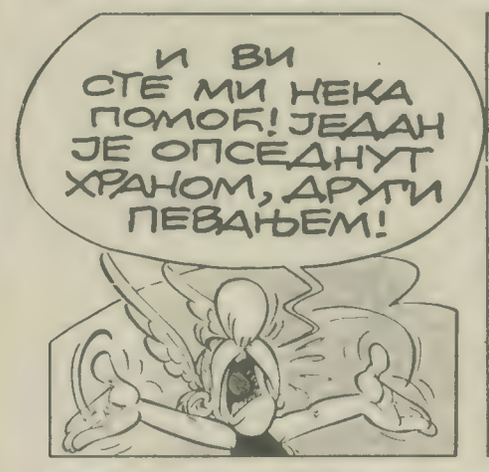
И ВИ СТЕ МИ НЕКА ПОМОЋ! ЈЕДАН ЈЕ ОПСЕДНУТ ХРАНОМ, ДРУГИ ПЕВАЊЕМ!

ТО ЈЕ ИДЕЈА! ШТО НЕ БИХ ЗАПЕВАО?
ЈАО, НЕ! ОПЕТ ПОЧИЊЕ!
333! ХРР!

АСТЕРИКСЕ, МОЈЕ ПЕВАЊЕ ДЕЛУЈЕ НА ФАКИРА! МОЖДА МОГУ ДА ГА ПРОБУДИМ!
ХММ... ДОБРО, ПОКУШАЈ! ГОРЕ НАМ НЕ МОЖЕ БИТИ!

33333! ХРРРР!
О, ИНДИЈО, ПОМОЋ СТИЖЕ...

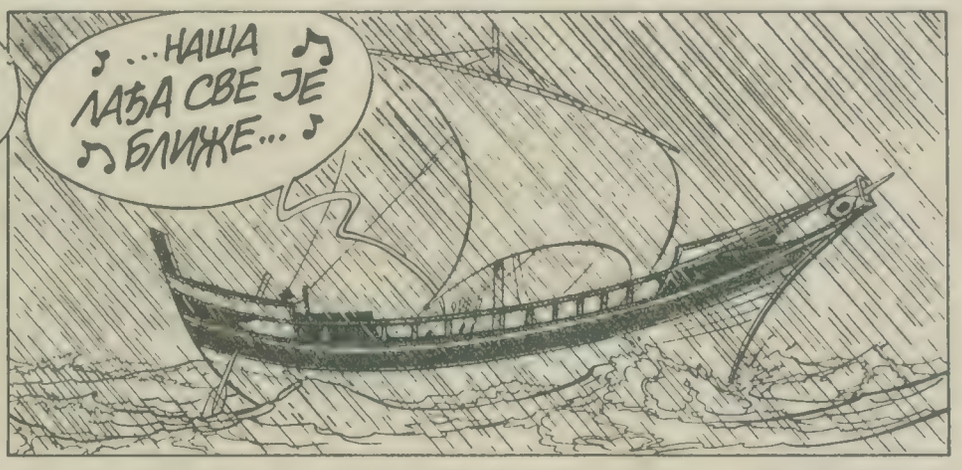
...НАША ЛАЂА СВЕ ЈЕ БЛИЖЕ...

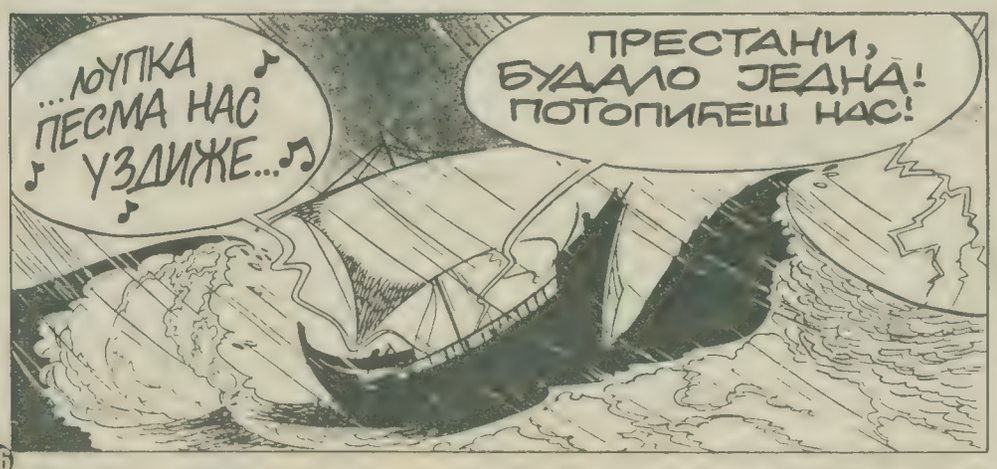
...ЉУПКА ПЕСМА НАС УЗДИЖЕ...
ПРЕСТАНИ, БУДАЛО ЈЕДНА! ПОТОПИЋЕШ НАС!

КАСНО! ВЕЋ ТОНЕМО!

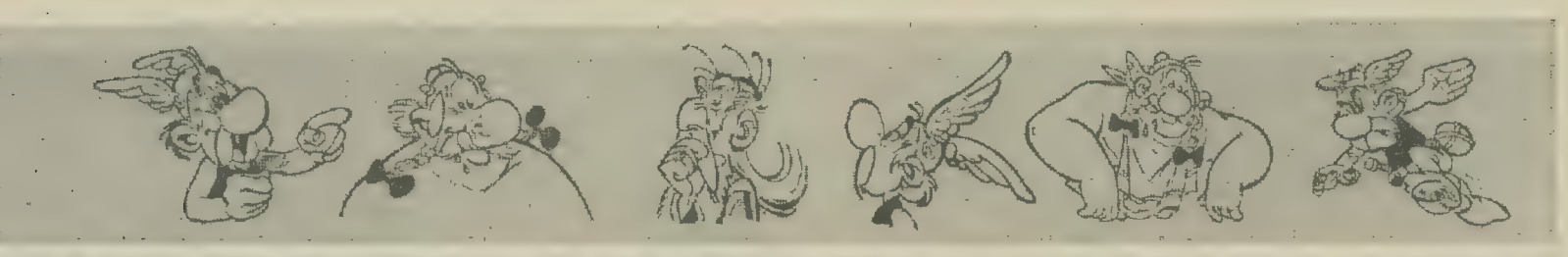

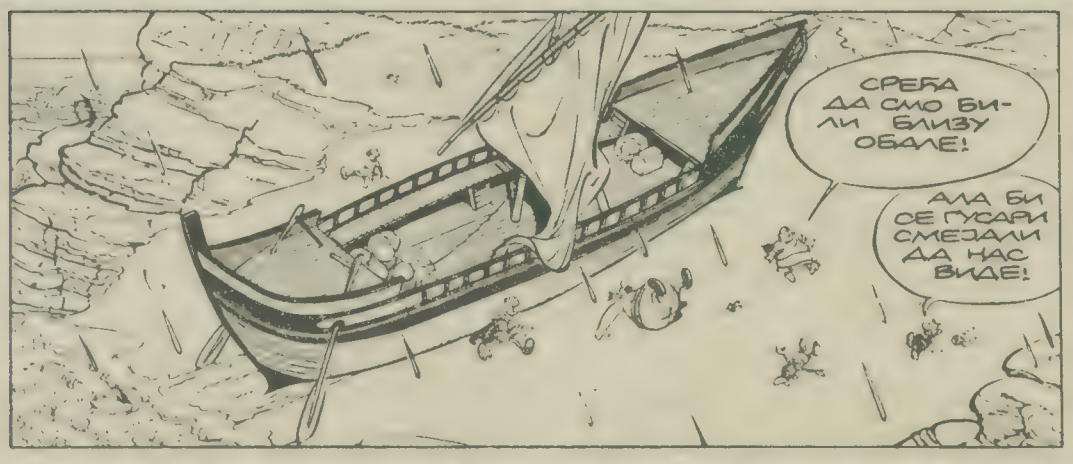
СРЕЋА ДА СМО БИЛИ БЛИЗУ ОБАЛЕ!
АЛА БИ СЕ ГУСАРИ СМЕЈАЛИ ДА НАС ВИДЕ!

ОДИСЕЈА СУ БАР ДОЧЕКАЛЕ СИРЕНЕ!

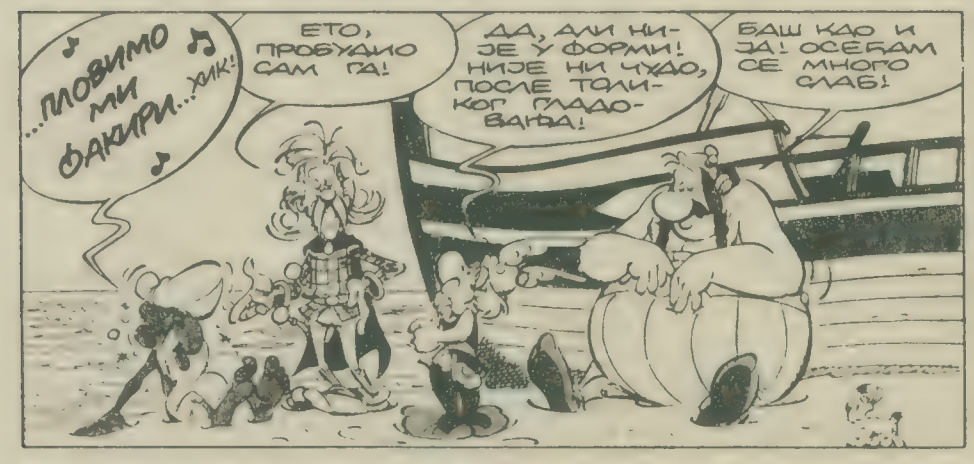
...ПЛОВИМО МИ ФАКИРИ...ХИК!
ЕТО, ПРОБУДИО САМ ГА!
ДА, АЛИ НИЈЕ У ФОРМИ! НИЈЕ НИ ЧУДО, ПОСЛЕ ТОЛИКОГ ГЛАДОВАЊА!
БАШ КАО И ЈА! ОСЕЋАМ СЕ МНОГО СЛАБ!

А ШТА ЋЕ БИТИ С МОЈИМ БРОДОМ?
БОГДАМИ, СЛАБ ИЛИ НЕ, ОБЕЛИКС ЋЕ ГА ГУРНУТИ У МОРЕ!
Плоп!

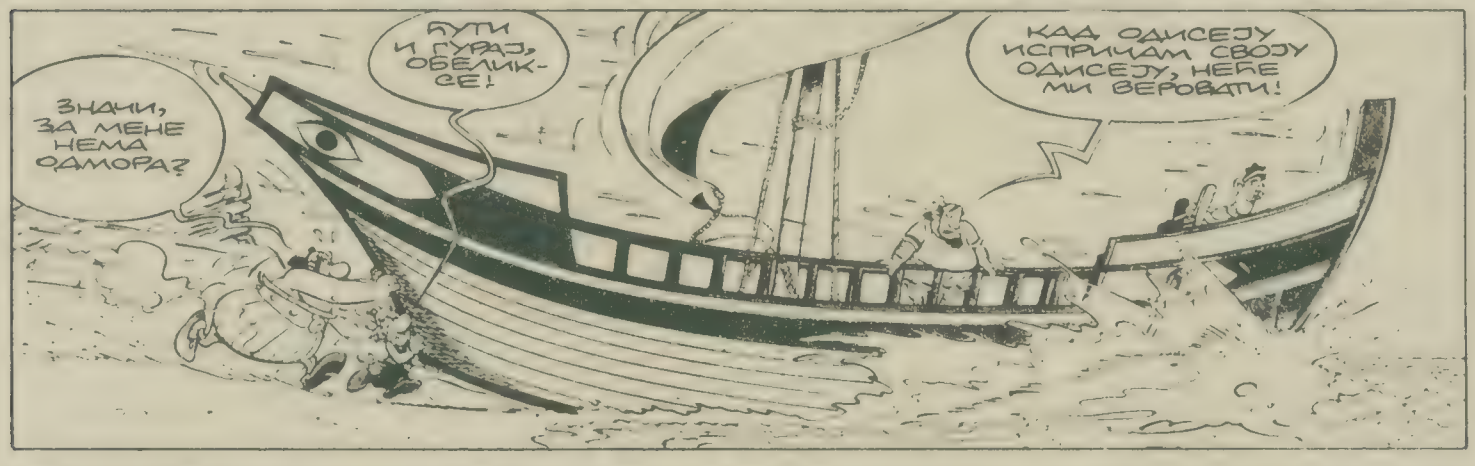
ЗНАЊИ, ЗА МЕНЕ НЕМА ОДМОРА?
ЈУТИ И ГУРАЈ, ОБЕЛИКСЕ!
КАД ОДИСЕЈУ ИСПРИЧАМ СВОЈУ ОДИСЕЈУ, НЕЋЕ МИ ВЕРОВАТИ!

...ХИК... ...НОСЕ ГА ВАЛИ!
ЈЕДВА ЧЕКАМ ДА ОПЕТ СЕДНЕМ НА УДОБНИ БИЛИМ!
ЗБИЉА... ГДЕ ЈЕ ОН?
СРАМОТА!

БИЛИМ! ИЗГУБИЛИ СМО БИЛИМ!

ХИК! ЖЕДАН САМ!
А ЈА САМ ГЛАДАН!
НАЂЕМО ФАКИРА, А ИЗГУБИМО БИЛИМ...

ВУФ! ВУФ! ВУФ!
ИДЕФИКС НАС ЗОВЕ!

МОЖДА ЈЕ НАШАО БИЛИМ!
МОЖДА ЈЕ НАЊУШИО ВЕПРА!
ВУФ! ВУФ!

ДА! ТО ЈЕ БИЛИМ!
ФУЈ!

МОРАМО ОДМАХ ДА КРЕНЕМО, ТУШТАИТМА, ДА БИСМО СПАСЛИ ПРИНЦЕЗУ!
ПРИНЦЕЗА... ХИК! БРЗО!
18

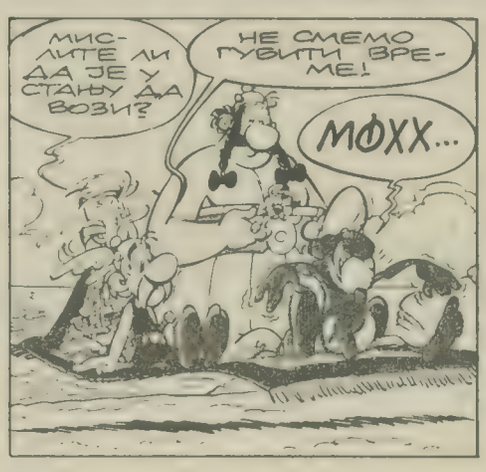
МИСЛИТЕ ЛИ ДА ЈЕ Х СТАЊУ ДА ВОЗИ?
НЕ СМЕМО ГУБИТИ ВРЕМЕ!
МФХХ...

ХИК!

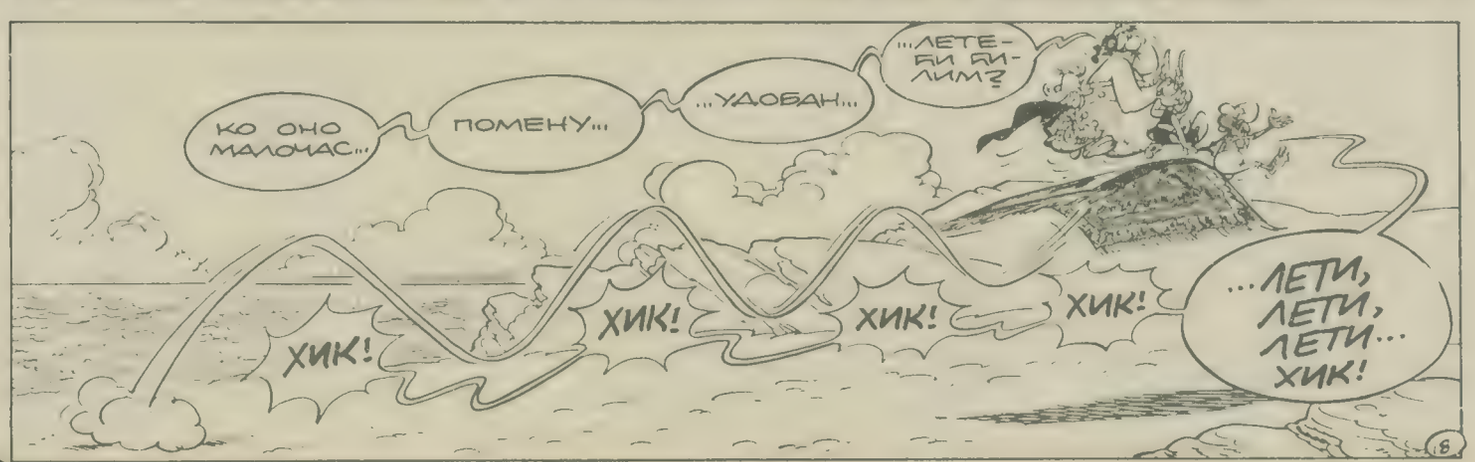
...ЛЕТЕ-ЋИ БИЛИМ?
...УДОБАН...
ПОМЕНУ...
КО ОНО МАЛОЧАС...
ХИК!
ХИК!
ХИК!
ХИК!
...ЛЕТИ, ЛЕТИ, ЛЕТИ... ХИК!
8

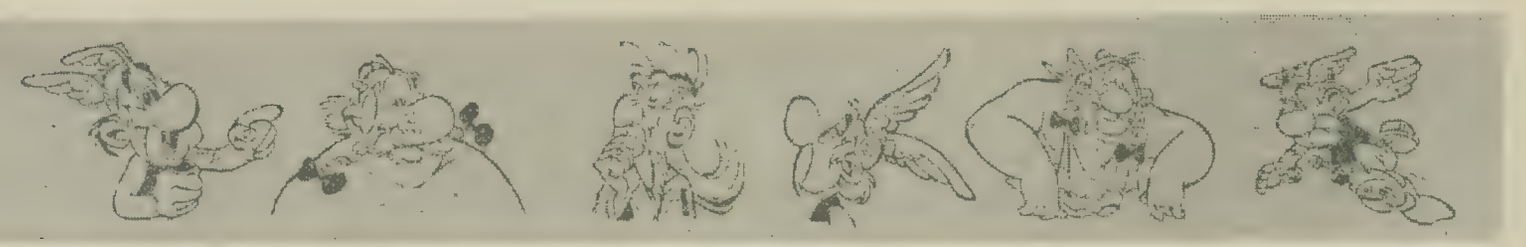

ЗА ТО ВРЕМЕ, ДАЛЕКО, ДАЛЕКО ОДАТЛЕ...
ВЕРНА МОЈА ЛИМУНАДО, ВИДИШ ЛИ КОГА ДА ДОЛАЗИ?
ВИДИК ЈЕ ПУСТ И ПРАЗАН СВУД УНАОКОЛО!
Е, ПА БХАНДИТЕ, ЗЛИ СЛУГО МОЈ, ПРЕСТОЛОНАСЛЕДНИЦИ СЕ БЛИЖИ ПОСЛЕДЊИ ЧАС! НАЗДРАВИМО ЗА НАШЕ ПЛАНОВЕ!
НЕКА ПОТРАЈЕ СУША, ГОСПОДАРУ! И НЕК' ОНАЈ БРБЉИВАЦ ТУШТАЈТМА ЗАУВЕК УМУКНЕ!

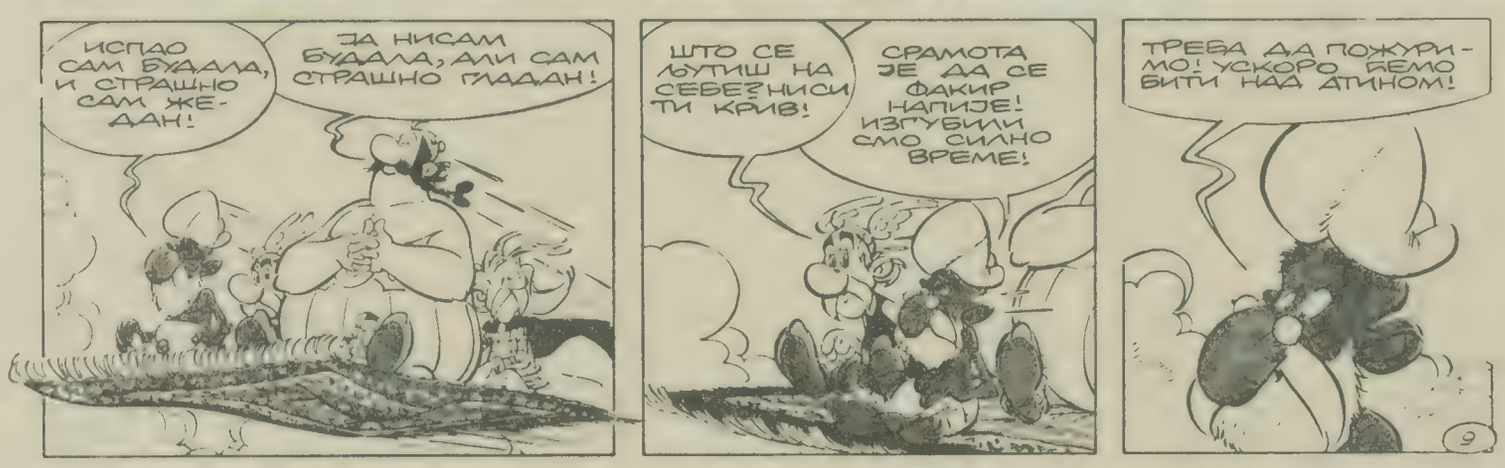
ИСПАО САМ БУДАЛА, И СТРАШНО САМ ЖЕДАН!
ЈА НИСАМ БУДАЛА, АЛИ САМ СТРАШНО ГЛАДАН!
ШТО СЕ ЉУТИШ НА СЕБЕ? НИСИ ТИ КРИВ!
СРАМОТА ЈЕ ДА СЕ ФАКИР НАПИЈЕ! ИЗГУБИЛИ СМО СИЛНО ВРЕМЕ!
ТРЕБА ДА ПОЖУРИМО! УСКОРО ЋЕМО БИТИ НАД АТИНОМ!
9

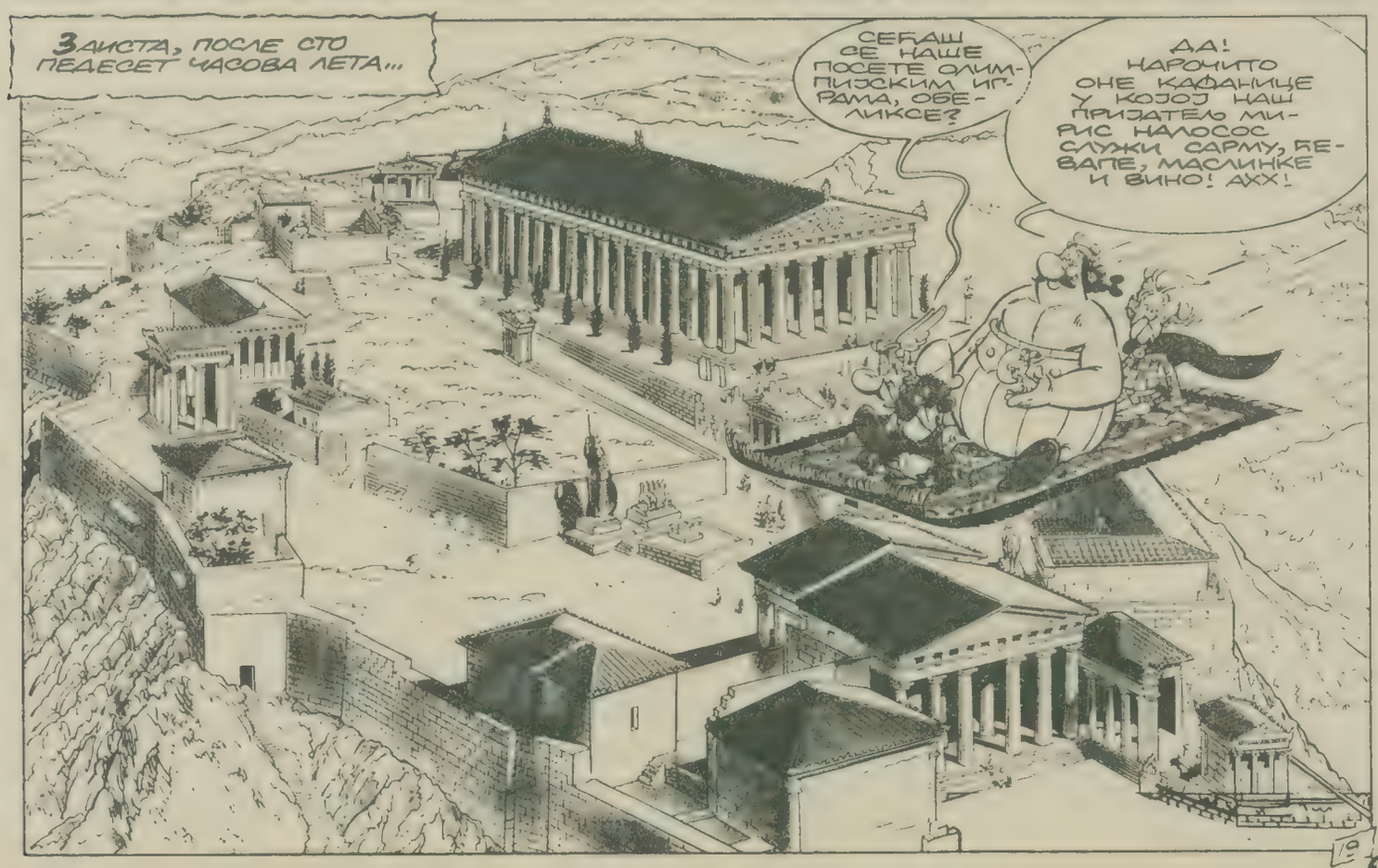
ЗАИСТА, ПОСЛЕ СТО ПЕДЕСЕТ ЧАСОВА ЛЕТА...
СЕЋАШ СЕ НАШЕ ПОСЕТЕ ОЛИМПИЈСКИМ ИГРАМА, ОБЕЛИКСЕ?
ДА! НАРОЧИТО ОНЕ КАФАНИЦЕ У КОЈОЈ НАШ ПРИЈАТЕЉ МИРИС НАЛОСОС СЛУЖИ САРМУ, ЋЕВАПЕ, МАСЛИНКЕ И ВИНО! АХХ!
19

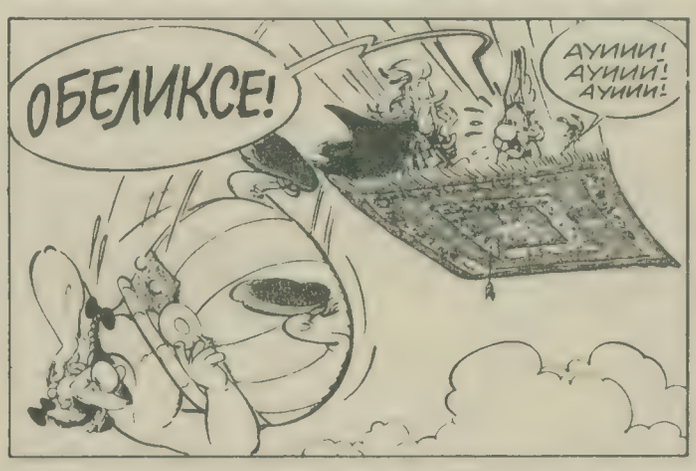

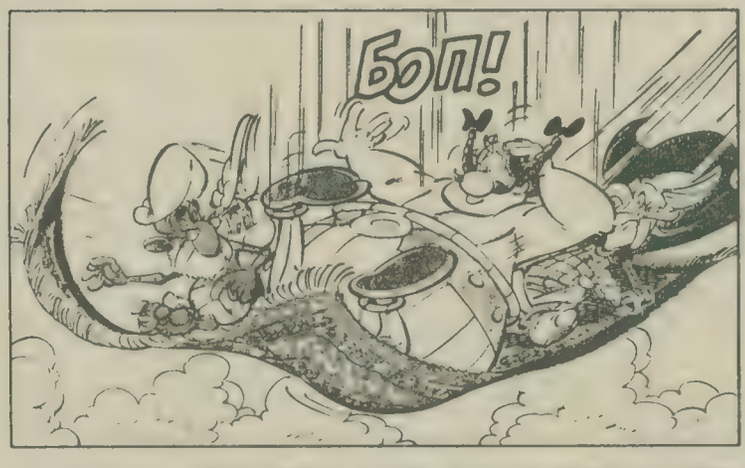

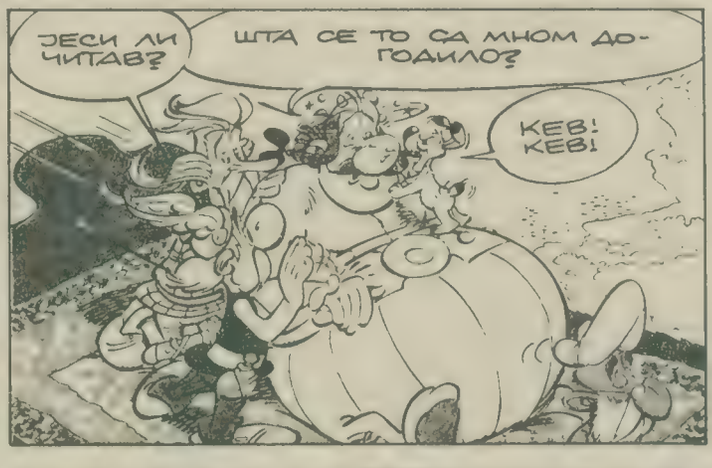

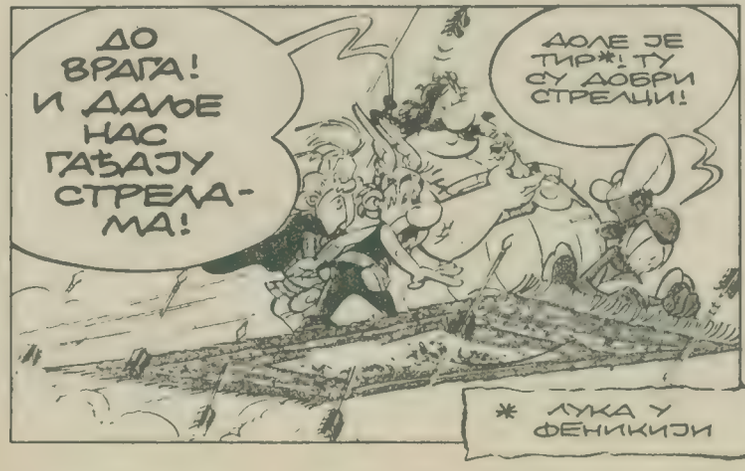

* ЛУКА У ФЕНИКИЈИ

КРАЈ У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ

И ЗА РАЗЛИЧИТО ВИЂЕЊЕ СВЕТА

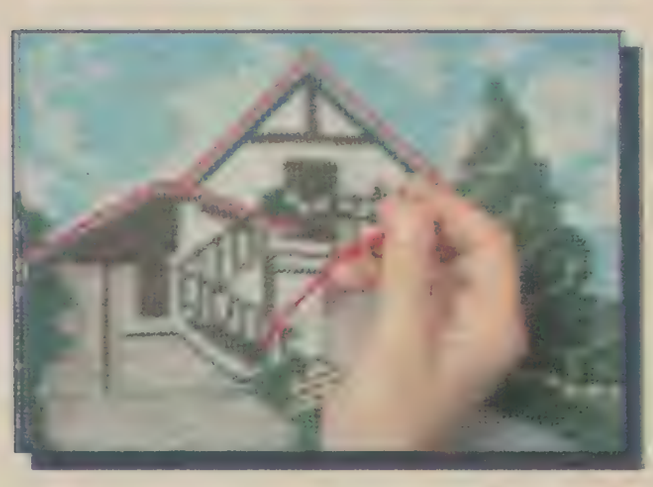

МИ ИМАМО ОДГОВОР!

СЛАВИЈА БАНКА Д.Д.
Банка ваше породице

AGENCIJA B

Ниједан човек није острво...

ЗВОНЕ ЗВОНА ЗА ЏОНА ДОНА

Захваљујући највише Ернесту Хемингвеју и роману „За ким звона звоне" име великог песника коначно је, после три века, отето од заборава. Али, његов чувени мото и данас је познатији од Доновог живота и дела

Присетимо се:

„Ниједан човек није Острво, сам по себи целина; сваки је човек део Континента, део Земље; ако Грудву земље однесе Море, Европе је мање, као да је однело неки Рт, као да је однело Посед твојих пријатеља или твој; смрт ма ког човека смањује мене, јер ја сам обухваћен Човечанством. И стога никад не питај за ким звоно звони; оно звони за тобом. Џон Дон."

Тако је, захваљујући и једном изузетном писцу као што је Ернест Хемингвеј, поново зазвонило име великог и дуго заборављеног песника Џона Дона. Истина, мото овог романа и данас је познатији него „онај" који је казао да „ниједан човек није Острво". Не заборавимо: „За ким звона звоне" појављује се 1938, чак 307 година после Донове смрти. И сигурно су се многи његови читаоци запитали ко је тај, донекле тајанствени, Џон Дон чије име и презиме садрже два звучна удара звона.

Џон Дон је рођен 1572, дакле пре 420 година: тачан датум се не зна... Био је први син имућног гвожђарског трговца. Један од мајчиних предака био је, наводно, канцелар Хенрија VIII, чувени Томас Мор који је смакнут јер није хтео да се одрекне верности папи и Римокатоличкој цркви после Хенријевог сукоба са Римом. Чињеница да су оба родитеља били католици и да је мајчина породица, према речима самог Дона, пропатила због својих верских уверења више од било које друге биће од великог значаја у каснијем песниковом животу.

Кад му је 1576. умро отац, Дон је имао само четири године. Већ после шест месеци мајка се преудала за угледног лондонског лекара који ће несебично подићи њену децу из првог брака. У песниковом животопису, објављеном још 1640, записано је да су од Џонове десете године он и његов брат Хенри имали кућног учитеља. У октобру 1584. обојица су матурирала у оксфордском Харт Халу, где су и студирали следеће три године до 1587. После тога Џон је, наводно, прешао у Кембриџ. Пошто се у то доба од студената захтевало да положе такозвану супремацију, којом се Елизабета потврђивала и признавала за поглавара англиканске цркве, Дон је остао без дипломе јер, као католик, то није могао да учини. Тако је у седамнаестој години напустио универзитет и, вероватно, следеће две или три године провео на путовању по Италији и Шпанији.

Као двадесетогодишњак, Дон не само да испуњава услове потребне да приведе крају студије права него је почео озбиљно да се бави теолошким питањима и започео онај процес одвајања од римокатоличанства који ће га, коначно, одвести у окриље англиканске цркве.

Међутим, он тада није био само марљиви студент права и теологије него и велики уживалац живота, о чему сведоче његови стихови и записи савременика. Али, он је истовремено сваког јутра предано учио од 4 до 10 сати. Један од савременика описује га као „великог полазника дама, великог посетиоца позоришта, великог писца домишљатих стихова".

Младалачке године несташног Џона Дона, испуњене писањем стихова, ненадано су затамњене смрћу брата Хенрија који је 1593. умро у затвору у који је допао пошто је дао уточиште једном католичком свештенику. Тај трагични догађај, показаће се, био је први од тешких губитака који су следили.

Пут у високо друштво

Као што је доликовало младом и славољубивом човеку његовог времена, жељном да своја животна искуства обогати и знањима из војних вештина, Дон 1596. и 1597. учествује као добровољац – „џентлмен пустолов" – у два војна поморска подухвата које Есекс води против Шпаније. По свему судећи, Дон је у доба тих експедиција, у којима се борио на страни своје католичке краљице против њених католичких непријатеља, раскрстио са старом вером и, јавно, али не и интимно, прихватио нову, свестан да ће само тако остварити успон о којем је маштао.

Вративши се из неуспелог похода, Дон 1598. постаје секретар сер Томаса Егерто-

на, лорда чувара великог печата, с чијим се сином упознао за време ратовања са Шпанцима. Млади Егертон свесрдно га је препоручио свом оцу. Тако се интелигентном, даровитом и образованом Дону најзад указао пут у високо друштво, због чега се и одрекао католичке вере, а све ради утицајног положаја у државној служби.

Сер Егертон је био задивљен Доновом „ученошћу, језицима и другим способностима" и у њему је видео секретара „прикладнијег да служи краља него поданика". И сигурно је да би му успех у јавном животу био заиста и осигуран да крајем 1601. двадесетдеветогодишњи Дон није, према биографима, начинио „своју велику животну грешку" која ће и те како утицати на његов живот.

У Егертоновом домаћинству, међу женама и девојкама које је виспрени Дон очарао, живела је и Ен Мор, нећака и штићеница Егертонове супруге. Свесни да имају мало изгледа да им строги и утицајни Енин отац сер Џорџ Мор дâ сагласност за брак, тајно се венчавају и о томе га обавештавају тек кроз неколико месеци. Ен је имала седамнаест година...

Диплома са Оксфорда

Наравно, сер Џорџ је разгневљен: брак је тајни, то је огрешење и о грађански и о верски закон. У име тога привољева Егертона да Дона одмах отпусти из службе а кћерку одводи својој кући. Истовремено даје налог да се несрећни младожења ухапси.

После изласка из тамнице, где је боравио заједно с пријатељима који су били упућени у тајну његове љубави и који су му помогли да се ожени, Дон се упушта у скуп и неизвестан судски процес покушавајући да се избори за пуноважност брака и повратак жене. Тај спор, истина, успева да добије, али зато остаје празних џепова, у немаштини и без посла. Своју све бројнију породицу Дон мукотрпно издржава од помоћи коју добија од рођака и пријатеља, а коју отплаћује ласкавим, улагивачким стиховима у похвалу својим доброчинитељима.

Егертон одбија да га поново прими у службу иако је то настојао чак и Енин отац који се у међувремену помирио са зетом. Довија се како уме и колико може. Путује у Италију и Француску остављајући жену и децу код пријатеља. Око 1610. помаже самом краљу Џејмсу и у његовој верској расправи с католицима. Владар је задивљен Доновом

Рецитују га генерације

Џон Дон

ПАРАДОКС

Ниједан љубавник не каже: „Волим", нити ико други
О савршеном
љубавнику може да суди;
Он мисли да не може
нико други, нити ће се сложити
Да ико осим њега воли.
Не могу рећи волех,
јер ко може рећи
Да је јуче погинуо?
Љубав сувишком
топлоте више младих,
него старих,
Смрт претераном
хладноћом убија;
Умиремо тек једном,
Умро је и онај ко је
волео последњи,
Онај ко каже двапут,
лаже:
Јер мада изгледа да
се креће и мрда мало,
То чуло обмањује.
Живот је као светлост
што се још оглашава
Кад живот светлости
зађе,
Или као топлота коју
ватра у чврстој твари
Оставља за собом два
сата после.
Једном сам волео и
умро; и сад сам
постао
Свој епитаф и гроб.
Ту мртви говоре своје
последње, па и ја:
Љубављу уморен, гле!
овде лежим.

(Превео Душан Пувачић)

ученошћу и наговара га да се запопи. Дон, међутим, не губи наду да ће добити посао у државној служби и одбија краљев предлог, изговарајући се својом неподобношћу у младости. На захтев Џејмса I пише 1610. антикатолочки трактат „Псеудомученик" за који је награђен почасном дипломом Оксфордског универзитета.

Кад му 1614. најзад постаје јасно да му ни сам краљ неће помоћи да се домогне државне службе и да се мора повиновати његовој жељи да приђе цркви, Дон попушта, посветивши се претходно даноноћном изучавању богословије, грчког и хебрејског. У јануару 1615. постаје најпре ђакон, а затим свештеник англиканске цркве.

Краљ је још раније у Дону видео великог проповедника и сада испуњава своје обећање. Два месеца по рукоположењу Дон је постављен за краљевог личног капелана и на владарев захтев проглашен за доктора богословије Универзитета у Кембрицу. Углед на двору и у јавности нагло му расте, као и материјална сигурност. Али, све је ускоро помрачено тешким личним недаћама.

Проповеди уместо стихова

Две и по године по Доновом приступању цркви у августу 1617. умире му жена. Имала је само 32 године... Од овог губитка он се опоравља дуго и тешко посвећујући живот вери. Писац сјајних стихова потпуно је устукнуо пред богословом и проповедником. Слава коју је стекао проповедима, најпоштованијим у то време, омогућила му је да 1621. буде постављен за декана катедрале Светог Павла у Лондону. На том положају га је 31. марта 1631, у педесет деветој години, затекла смрт.

Те последње године Доновог живота осенчене су болешћу и губитком деце – од дванаесторо, једно за другим умрло је петоро. Умрла му је и мајка, најближи пријатељи, заштитници...

А он сам, сведоче савременици, наручио је непосредно пред смрт да му се изради портрет на коме је представљен умотан у самртни покров. Кад је умро, према том портрету је израђена статуа која је постављена у цркви у којој је служио до краја живота.

Својим делима – „Напредовање душе", „Анатомија" и „Епиталамијум" – веома је утицао на развој књижевности енглеског језика, чак до једног Томаса Стернса Елиота. Задивљује, рецимо, богатство форми Донове поезије: претпоставља се да је око 40 облика строфе он, „обухваћен Човечанством", први употребио.

У великом лондонском пожару 1666. године стара катедрала Светог Павла изгорела је до темеља: једини споменик који је остао неоштећен био је Донов кип у белом мермеру. Он и данас стоји у јужном крилу ове цркве.

Иван Лончар

Илустровао: Брана Јовановић

НИКО КАО НЬУЈОРК

NEW YORK CITY MARATHON®

* Постер њујоршког маратона кошта 25 долара

МАРАТОНЦИ ОСВАЈАЈУ СВЕТ

Њујоршки маратон није ни најстарији, није ни најмасовнији, ни „најбржи", али је ипак маратон број 1 у свету. Његовим стопама иде Београдски маратон

Дагласа Вакухирија (Кенија), победника из 1990. врати директор и „отац" њујоршког маратона Фред Лебоу (са мегафоном)

Бостонски маратон трчан је 26. априла ове године, и то 96. пут, и најстарији је традиционални маратон на свету. Други по старости, онај у Кошицама, млађи је 34 године, а маратон у Њујорку тек је постао пунолетан – 1. новембра навршиће 23 године. На многим маратонима стартује и више од 30.000 такмичара, а на Њујоршком зна се – 25.000 (и они који се прошверцују). Ротердамски маратон важи за најбржи на свету. Ипак, сваки маратонац ће вам рећи да нико не организује маратон као Њујорк и да је управо тај најбољи на свету.

Данас нема ни једног великог града коме је стало до угледа, а да нема маратонску трку. Међутим, када је пре 23 године Фред Либоу решио да и Њујорку подари велику маратонску трку, многи су сумњичаво вртели главом. „Бостон је недостижан", говорили су. Тако је у почетку и изгледало. Њујоршки маратон имао је на старту велике губитке, али Фред Либоу и спонзори који су му веровали нису посустајали и маратон у Њујорку постао је синоним светских маратона – најбоље организована, најмоћнија маратонска трка на свету.

Примамљиве награде

Годишњи буџет Њујоршког маратона сада је шест милиона долара, а приход се исказује као повећање туристичког промета у „Великој јабуци" у дане маратона и сада износи 70 до 80 милиона долара!

Данас Фред Либоу и његови сарадници могу себи да дозволе луксуз да не прихвате пријаве више од 25.000 тркача, (сваки стартни број плаћа се 25 до 40 долара). Оценили су да је то прави број за њујоршке улице и мостове, уједно довољан да трка изгледа величанствено и да учесници буду безбедни.

И кад је све тако лепо, и награде најбољима су примамљиве – за обарање светског рекорда 100.000 долара за резултат испод 2:07,00 за мушкарца и испод 2:22,00 за жене – 65.000 долара... Победник добија 20.000 приде, другопласирани 15.000, трећепласирани 10.000 долара и тако даље... Успех, дакле, не може да изостане.

Због тога у Њујорк долазе сви који нешто значе у светском маратону, али и они који само желе да у њиховом друштву истрче 42.195 метара од Форт Вадсворта до Централ парка. На прошлом Њујоршком маратону било је 25.845 тркача из 86 земаља (четворо из Југославије) и 51 америчке савезне државе. Највише њих – 7.745 – имали су између 30 и 39 година, а на циљ су стигла и петорица тркача старијих од 80 година.

Њујоршки маратон највише воле инжењери (на старту их је било 991) затим администратори (менаџери) – 861, па правници (855), лекари (846), затим наставници (728). Од припадница лепшег пола Њујоршком маратону највернији су наставнице којих је било 418, па болничарке – 285 и, веровали или не, домаћице – 280.

Велика имена дугих стаза

Али, Њујоршки маратон није то што јесте само због савршене организације и масовности. Он је и један од спортски најјачих маратона нт свету. Његови рекордери су Танзанијац Јума Иканга са 2:08,01, што је десети резултат свих времена на свету, и Алисон Роу из Новог Зеланда са 2:25,30, а међу победницима су и таква имена као Ингрид Кристијансен (Норвешка), светска рекордерка у маратону (2:21,06), њена претходница и земљакиња Грета Ваје која је шест пута била најбоља, светски првак из Рима и олимпијски победник из Сеула Ђелиндо Бордин (Италија), бивши светски рекордер Стив Џонс (В. Британија), олимпијски вицешампион Даглас Вакухири (Кенија) и многа друга велика имена дугих стаза.

YUGOSLAVIA

Београдски маратон се још не може похвалити тако звучних имена која су донела углед Њујоршког, али из године у годину чини знатне корак напред.

– Наш маратон је другачије замишљен – каже Дејан Николић, директор Београдског маратона – јер поред трчања код нас је овде веома важна и као у Америци. Највећи такмичари трче на стази од 5 км. Трка заједно стаза је знатно мања у полумаратону (21 км) и најмање у маратону. Али сви смо почеци, а искуство Њујоршког маратона, са којим тесно сарађујемо и поготово господина Фреда Либоуа, говоре нам да смо на правом путу. Верујем да ћемо у блиској будућности организовати маратонску трку која ће се по квалитету сасвим приближити Њујоршком маратону

Живко Бањкас

НЈУЈОРШКИ МАРАТОН У БРОЈКАМА

- 25.000 тркача
- 23.890 захтева за старт који су одбијени
- 36.340 мајица за такмичаре и званична лица
- 35.000 пакета са по 30 поклона за учеснике
- 30.000 медаља
- 13.315 волонтера (7.875 редара, 350 преводилаца, 1625 надзорника стазе, 1490 медицинских радника, 400 радио аматера...)
- 30 медицинских екипа
- једна пољска болница
- 1.260 носила за „не дај боже"
- 2.700 полицајаца у обезбеђењу стазе
- 30.000 пластичних пелерина за кишу
- 1.812 ћебади за зимогрожљиве
- 550 покретних тоалета за „сваки случај"
- 330.000 сендвича са путером од кикирикија за огладнеле
- 120.000 боца негазиране минералне воде за жедне
- преко 2 тоне шпагета за тркаче и око 9500 литара умака за шпагете
- 8.400 ружа за даме које завршe трку
- 32.000 шољица кафе против спавања у трку
- 1.600.000 папирних чаша да би се покупиле са 500 грабуља
- 25.000 сунђера натопљених водом за „умивање" у току трке
- 75 дечијих базенчића за купање, ако сунђери нису довољни
- 4,5 тоне леда, ако неко „прокува"
- 120.000 зихернадли да држе тркаче да не спадну са стартних бројева
- близу 7 километара конопца, преко 17 километара пластичних трака - да спрече гледаоце да не потрче
- 60.000 постера за украшавање њујоршких фасада
- 187 атлетских судија и 37 компјутерских терминала да би се знало ко је победио на стази дугој 42.195 метара која је обележена са око 1.200 литара „маратон плаве" боје

БЕОГРАДСКИ МАРАТОН У БРОЈКАМА

- 20.000 тркача
- 20.000 мајица
- 500 пакета са поклонима за учеснике
- 600 медаља
- 800 волонтера
- 7 медицинских екипа
- 4 „резервисана" дома здравља
- 300 милиционера на обезбеђењу стазе
- 98 новинара и 5 ТВ екипа
- 12 тоалет кабина
- 4.000 пластичних чаша
- 4.000 сунђера
- 8.000 литара минералне воде
- 1.000 литара сокова
- 500 литара чаја
- 1.000 комада пецива
- 600 кесица чипса
- 3.000 комада разног воћа
- 5.000 метара траке за обележавање стазе
- 400 метара ограде
- 300 килограма боје за обележавање стазе
- 2.500 постера
- 15.000 беџева
- један славолук 8 х 8 м у част Филипида, грчког гласника који је трчао од Маратонског поља до Атине да би саопштио победу Грка над Персијанцима 490. године пре. н.е.
- 150 атлетских судија
- 7 маратонских сатова на колима
- 24 возила у пратњи тркача

Поступак испитивања специјалног контејнера предвиђа израду мањих модела у размери 1:4 и 1:2. На слици лево види се модел пре, а десно је исти такав модел после експлозије која је избила само врата на предњем делу. Остали део контејнера је неоштећен.

Кад бомба кидне...

БУУМ

Нова конструкција багажника и трупа авиона:
1. Материјал за апсорпцију ударног таласа
2. Панел на трупу који излеће после експлозије остављајући иза себе отвор тачно пројектоване, довољно мале и, колико-толико, безбедне величине.
3. Специјални нови контејнери за пртљаг

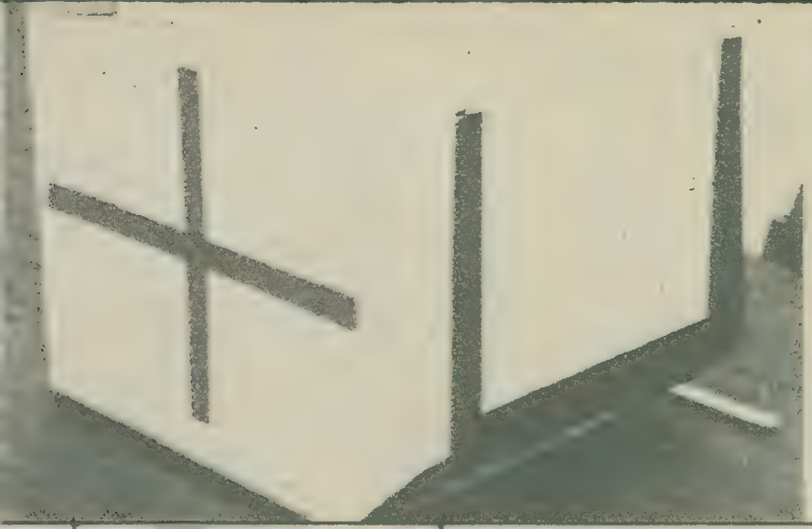

Путнички авиони убудуће неће падати кад у њима експлодира бомба

Децембра 1988. године изнад шкотског града Локербија експлодирана је подметнута бомба у авиону „Пан Америкена". „Боинг 747" распао се у ваздуху у парампарчад, изгинули су сви путници и посада – преко 250 људи. Од делова авиона који су пали на земљу страдало је и неколико житеља Локербија.

Сложена и опсежна полицијско-обавештајна истрага показала је да никакве строге мере провере пртљага на аеродромима не могу да спрече терористе да поставе паклену машину у авион.

Нека пукне!

После шкотске катастрофе стручњаци који се баве антидиверзантском заштитом авиона и аеродрома одлучили су да окрену други лист. Суочени са поражавајућом чињеницом да постоје пластични експлозиви које је, практично, немогуће открити рендгеном, створили су нову филозофију одбране од бомби у авионима која врло једноставно може да се опише речима: „Па добро, нека бомба пукне у авиону за време лета!"

И, шта онда? Да ли ће се авион срушити?

Да би се одговорило на та питања, мора се знати, пре свега, зашто се цамо-цет, авион грдосија тежак преко стотину тона у који може да стане и неколико тенкова, распада као балон ако у њему пукне свега стотинак грама експлозива. Да ова техничка загонетка буде још већа, рецимо и ово – да је тих стотинак грама експлозива пукло у истом том авиону док је на земљи – ништа му не би фалило. Можда би се створила само мања рупа на трупу коју би мајстори закрпили и – авион би после нормално летео.

Цамбо балон

Када бомба пукне у авиону који лети на висини од десет хиљада метара и направи „малу" рупицу на његовом трупу, ефекат је исти као када врхом игле пробушите надувани балон. Балон у тренутку експлодира због разлике у притиску ваздуха у балону и око њега. Велика количина ваздуха „хоће" да изађе кроз малу рупицу, при томе се рупа страховито брзо шири разарајући опну балона и он, једноставно, пуца распадајући се на парчиће.

Декомпресија у авиону изазива потпуно исто дејство. Наиме, током лета на великој висини у путничкој кабини млазног авиона влада ваздушни притисак који одговара надморској висини од око 3.000 метара. Ако би притисак био нижи, путници у авиону не би могли да дишу јер је у условима нижег притиска смањена количина кисеоника у ваздуху. С обзиром да је на висини од 10.000 метара спољашњи ваздушни притисак далеко нижи него на 3.000 метара, авион је, у ствари, најобичнији цамбо балон. У њему је притисак већи него напољу.

Због те разлике у притисцима оплата и конструкција авиона, на висини од 10 километара, оптерећени су оном истом врстом сила које затежу опну надуваног балона. Довољан је само нежни додир врха игле, то јест експлозија сасвим мале количине пластичног експлозива, па да све оде до ђавола!

Само без рупе, молим!

Идеја одбране од експлозије је, дакле, једноставна. Бомба може да експлодира – само да не направи рупу на трупу авиона. Досадашња искуства показала су да је највећи број подметнутих бомби у авионима био унет у путничком пртљагу који се пакује у багажник авиона испод пода путничке кабине.

Инжењери две америчке компаније „Q-System International" и „Omega Engineering" направили су посебан контејнер у који би се убудуће паковао путнички пртљаг. Ти контејнери били би постављени у пртљажник авиона и у сваки би могло да стане неколико торби или кофера. Нарочитим прорачуном и употребом јаких, али лаганих композитних материјала и „С" стакла направљена је оплата контејнера која је у стању да издржи експлозију једног килограма пластичног експлозива, а то значи да конструкција успева да енергију експлозије апсорбује својом деформацијом. При томе се контејнер сав изувија, али се не распада, што је јако важно јер на тај начин страховити експлозивни притисци, који достижу и тону по квадратном центиметру, остају „заробљени" у контејнеру. Велика тренутна енергија троши се само на деформисање контејнера, док околина остаје нетакнута.

Широм света тренутно су, уместо ових посебних, у употреби обични лагани алуминијумски контејнери у које се пакује пртљаг путника. То значи да нови контејнери, поред тога што треба да „угуше" евентуалну бомбу, морају да буду исто тако лагани, али и отпорни на кишу, снег и мраз.

Пробушени, а безбедни

Још модернији систем сигурности нуде у Великој Британији где је у току израда прототипа посебног пртљажног контејнера направљеног тако да издржи експлозију бомбе. А ако је бомба јача, контејнер се ипак распада, али – на пројектовани начин. То значи да се метална кутија неће распасти, као ручна бомба, на све стране, већ ће од силине експлозије излетети само део контејнера (на пример – врата) и са собом потиснути и избацити тачно одређени део трупа авиона. При томе ће се, наравно, на оплати авиона створити отвор, али ће његово место бити познато и посебно ојачано, тако да неће доћи до поменутог „балонског" ефекта и цепања конструкције летелице.

Осим тога, кроз тај отвор на трупу „изветриће" у слободан простор огромни притисци услед експлозије у контејнеру, тако да унутрашњост авиона, конструкција и путници неће бити изложени погубном утицају високих експлозивних притисака.

Све ово је сасвим у складу са чланом 25 америчког федералног прописа о изради путничких авиона који од произвођача захтева да конструишу летелицу која ће моћи да лети са рупом на трупу површине највише 2,8 квадратних метара. Постојање тачно одређеног дела оплате авиона који ће се, у случају експлозије у контејнеру, распасти и при томе направити отвор мањи од фамозних 2,8 квадратних метара је оно што спасава главе путника и посаде таквог авиона.

У сваком случају, ипак је најбоље да нема бомбе у авиону.

Александар Павић

ХИТ

ИЗЈАВА НЕДЕЉЕ:

„Не могу да замислим себе како кроз десет година и даље репујем. Можда ћу желети да певам. Осећам се способном да компонујем. Исто тако понекад мислим да ништа не могу да напишем. Тада морам да одем у куповину, то ме опушта. Једном недељно купујем пар ципела. Имам их на стотине."
Бети Бу

МУЗИЧКА ПОШТА

Здраво!
Обожавам Џорџа Мајкла па вас молим да ми напишете називе свих његових досадашњих албума.

Дајана

Џорџ Мајкл је започео каријеру у дуету "Wham!" 1981. године. Пет година касније одлучио је да распусти дует и започео изузетно успешну соло каријеру коју су обележила само два албума "Faith" (1987) и „Listen Without Prejudice, Vol 1" (1990). Његов нови албум најављен као "Listen Without Prejudice, Vol. 2" требало би да изађе почетком јесени, а сасвим је могуће да Мајкл у последњи час промени назив ове плоче. Као и обично, он је аутор целокупног материјала и одсвирао је готово све инструменте.

КАРИЈЕРЕ: „Right Said Fred"

ТРИ БОЦЕ У МОРУ

Прилично ретко у поп музици се појави група коју истовремено, и без резерве, прихвате публика, колеге музичари и штампа. То се управо збива са трио м „Right Said Fred" који су то успели са само три хит песме

Браћа Фаирбрас: Фред (ћелави који не пева) и Ричард (ћелави који пева) годинама су покушавали да постану поп звезде. Још као клинац Фред је послао траку са демо снимцима Џону Пилу, чувеном енглеском водитељу на радију, овај му се јавио телефоном, похвалио музику, али од тога није испало ништа. У својим раним двадесетим годинама имали су групу „Actors 8" и прву понуду за снимање у једној озбиљнијој дискографској кући. Ни од тога није било ништа. Средином осмадесетих са групом „Trash, Flash and Money" са којом су, како кажу, свирали незанимљиву музику у стилу Билија Ајдола, потписали су уговор за једну америчку компанију, преселили се у Њујорк и вратили у Лондон када је све пропало.

Током свих тих покушаја прихватали су ситне тезге које никако нису могле да им помогну у каријери, али су доносиле редовну зараду. Ричард се појављивао у видео спотовима за Дејвида Боувија, а Фред за Билија Оушна и састав „A Flock Of Seagulls". Фред је такође био први асистент редитеља на снимању спотова за „Communards" и Макси Приста. – Мој посао се састојао у то-

NOTHING ELSE MATTERS

So close no matter how far
couldn't be much more from
the heart
forever trusting who we are
and nothing else matters
Never openèd myself this way
life is ours, we live it our way
all these words I don't just
say
and nothing else matters
Trust I seek and find in you
every day for us something
new
open mind for a different
view
and nothing else matters
Never cared for what they do
never cared for what they
know
but I know
So close no matter how far
couldn't be much more from
the heart
forever trusting who we are
no nothing else matters
'Cos when you sleep at night
they don't hear
your cries in your own world
only time will tell
if you can break the spell
back in your own world
Oh, stay with me

НИШТА ДРУГО НИЈЕ ВАЖНО

Тако близу, није важно
колико далеко
ни од срца не може бити
пуно више
вечито проверавајући ко
смо
и ништа друго није важно

Никада се овако нисам
отворио
живот је наш, живимо га по
своме
све ове речи не изговарам
тек тако
и ништа друго није важно

Веру тражим и налазим у
теби
нешто ново за нас свакога
дана
отворени смо за другачија
мишљења
и ништа друго није важно

Никада ме није бринуло
шта они раде
никада ме није бринуло шта
они знају,
али ја знам
Тако близу, није важно
колико далеко
ни од срца не може бити
пуно више
вечито проверавајући ко
смо
не, ништа друго није важно

Јер, док ноћу спаваш
они не чују
твоје крике у твом свету
једино ће време рећи
ако успеш да раскинеш
магију
враћајући се у свој свет
О, остани уз мене

Текст и музика: Hetfild i Ulrih
Изводи: „Metallica"

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ:

ме – каже Фрел – за током снимања уради на крају песме. Обећала су слушати чашће пратеће групе Бебе. Једна у филму „Hearts Of Fire". Почеле су се забављати и на крају су схватили да не тај начин никада неће снимити своје. Одлучили су да запрате двојицу: оно је свидело „Right Said Fred" (то им је предложила продавачица која је на радију чула снимљену песму пре њих неколико). О тим првих данима Фрел каже:

– Изучавали смо као чланове групе R.E.M. и Ричарда Маркса, али не бисмо тако говорили. Нежависно од то време добијао сам више, јер сам са другим колегама зарађивао.

Нисам желео да будем сам, требао ми је неко ко ће ми рећи мишљење. Ричард је одлучио да се обрне некоме чије мишљење чује пре но што се појави сингл са песмом „I'm Too Sexy". „А да самом почетку бити сам забрињавајући дан који су ме видели. Ричард је свирао гитару, ја сам певао и помислио сам како је ипак мало оригинал а тек сам чланак. А наступали смо пред стотинама људи на малој клупици.

У то време упознали су се са Ричи, још једним чудним момком, музичарем који је поднајмљивао стан у саставу по саставу. Када им је одлучио, закључио је да ће бити гротеско.

– Били смо рушевине које је одбацила Британија музичка индустрија – каже Фрел. – Три бебе са шкртим бацање у море, које су се после тога назвале „Кенгурима". Срећом Скватчеи смо за мораво да се зајебавамо јер нам је то постало навика.

И, питали су за рад. Ред је говорио бас, а Дин се жонглирао. Ричард је певао „I'm Too Sexy". Завршили су песму, погледали једни друге и схватили да је сјајна. Ипак, Ричард је остао у недоумици. Желео је

Уредио
др Зоран Живковић

Лоренс Блок

САВРШЕН ЗАТВОР

„Неће", узврати први Алтеанац. „Биће све у реду. Подизање куле трајало је дуго, а и ја сам имао прилике да проучавам створење. Направили смо му просторију баш по мери."

„Надам се." Други Алтеанац благо задрхта. „Не знам", рече он. „Претпостављам да је у питању само пројекција са моје стране, али већ и сама помисао на затвор..." Он заћута и поново задрхта.

„Знам", узврати други са разумевањем. „Тако нешто раније је за све нас било непојмљиво. Цела та замисао о утамничењу неког ближњег заиста је одвратна, признајем. Ипак, помисли само на створење!"

„Не би ваљало да је на слободи."

„Не би! Ох, не, нипошто! Па оно убија. Смакло је тројицу наших пре но што смо успели да га спутамо."

Први Алтеанац рече: „Дакле, кула је готова."

Други Алтеанац се осмехну. „Изврсно. Онда је све спремно за затвореника?"

„Јесте."

„Јеси ли сигуран да ће му бити потпуно удобно? Неће полако да копни, а онда и да угине у таквим околностима?"

Други Алтеанац снажније задрхта и за тренутак је изгледало да ће му припасти мука. „Али зашто? Какво је то биће, за име Бога? Одакле потиче? Шта ради овде?"

„Ах", рече први. „Много питаш. Нема начина, знаш, да докучимо ниједан од одговора на та питања. Једног јутра открила га је једна десетина. Покушали су да му се обрате – и шта мислиш како је на то узвратио?"

„Насрнуо је на њих, како сам чуо."

„Тачно! Потпуно безразложан насртај који је за последицу имао погибију тројице. Први забележен случај убиства за последњих тридесет покољења. Невероватно!"

„А после..."

„Држан је као затвореник. Није било разговора, никаквих открића, ничега. Једе све што му дамо, спава када падне ноћ, а буди се у свитање. Ништа нисмо дознали о њему, али нешто ти ипак могу рећи засигурно: опасан је!"

„Јесте", рече други Алтеанац.

„Веома опасан. Морамо га држати под кључем. Разуме се, не желимо да му наудимо: стога смо његов затвор и направили тако да буде не само потпуно безбедан, него и потпуно удобан. Усуђујем се да кажем да смо обавили ваљан посао."

„Слушај", рече други. „Можда сам ситничав. Не знам. Али, јеси ли сигуран да никако не може да побегне?

„Сасвим."

„Откуд си толико сигуран?"

Први Алтеанац уздахну. „Кула је висока готово четрдесет метара. Пад са те висине несумњиво је погубан. Слажеш се?"

„Слажем."

„Затвореникове просторије налазе се на врху куле, а врх је шири од основе, што значи да су зидови закошени према унутра. Уз то, они су веома, веома глатки, тако да спуштање низ њих никако не долази у обзир."

„Може ли, можда, да се спусти истим путем којим ће се и попети? Претпоставка изгледа разложно."

„И то је искључено. Довешће га у просторију помоћу једне пнеуматске цеви коју ћемо такође користити да му достављамо храну. Цела кула је пројектована тако да се у њу може ући преко цеви, али се из ње може изаћи само скоком са врха. Храну коју не поједе, као и све остало што буде одбацивао, моћи ће напросто да баци одозго."

Други Алтеанац заврте главом. „Изгледа безбедно..."

„И треба да изгледа. Зато што јесте безбедно."

„Надам се. Надам се да је безбедно и надам се да није окрутно, али, ипак... Но, добро, када ће довести затвореника у кулу? Је ли све спремно за његов смештај?"

„Јесте, спремно је. Управо треба да га одведемо тамо. Да ли би волео да и ти пођеш?"

„Могло би да буде занимљиво."

„Па, хајдемо онда."

Обојица се у тишини упутише према колима првог Алтеанца и без речи се одвезоше до куле. Кула је уистину била упечатљиво здање, како у погледу величине, тако и изгледа. Они изађоше из кола и почеше да чекају; ускоро се појави један камион и

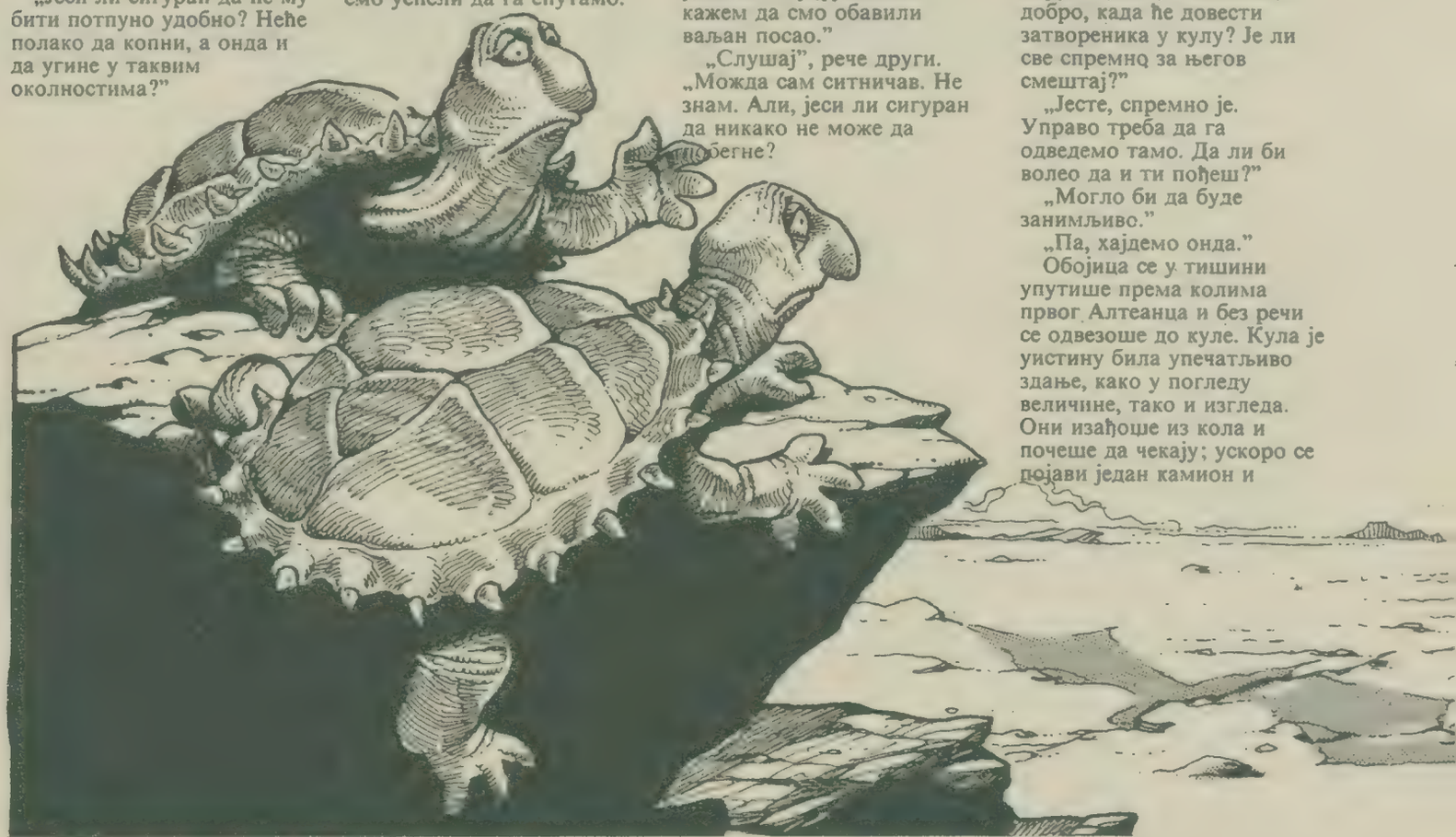

заустави се крај основе куле. Из камиона изађоше три алтеанска стражара који изведоше затвореника. На рукама и ногама имао је окове.

„Схваташ?" упита први Алтеанац. „Оваквог ћемо га ставити у цев, а када дође до врха, тамо ће наћи кључ за окове."

„Мудро."

„Све смо испланирали", објасни први. „Не желим да звучи хвалисаво, али ствар смо испитали из свих углова."

Затвореника су ставили у цев чији се отвор налазио код саме основе куле. Потом је цев брижљиво затворена и заптивена. Тројица алтеанских стражара сачекаше неколико тренутака све док се код основе није упалило црвено светло, што је значило да је затвореник ушао у своје просторије. Потом се вратише до камиона и одвезоше се путем.

„Могли бисмо сада да пођемо", рече први. „Сачекао бих, ипак, још мало да видим да ли ће бацити окове. Ако немаш ништа против?"

„Напротив. И мене то занима. Тако нешто се, дозволићеш, не виђа сваки дан."

После неколико минута један пар окова пролете кроз ваздух и паде недалеко од двојице Алтеанаца.

„Ах", рече први. „Нашао је кључ".

Неколико тренутака касније за првим паром долете и други, а за овим и кључ. А онда затвореник приђе рубу куле и нагну се преко ограде погледавши их одозго.

„Грозно", рече други Алтеанац. „Драго ми је што никако не може да побегне."

Затвореник их је замишљено посматрао неколико тренутака. Затим се попе на ограду, замахну крилима и вину се пут неба.

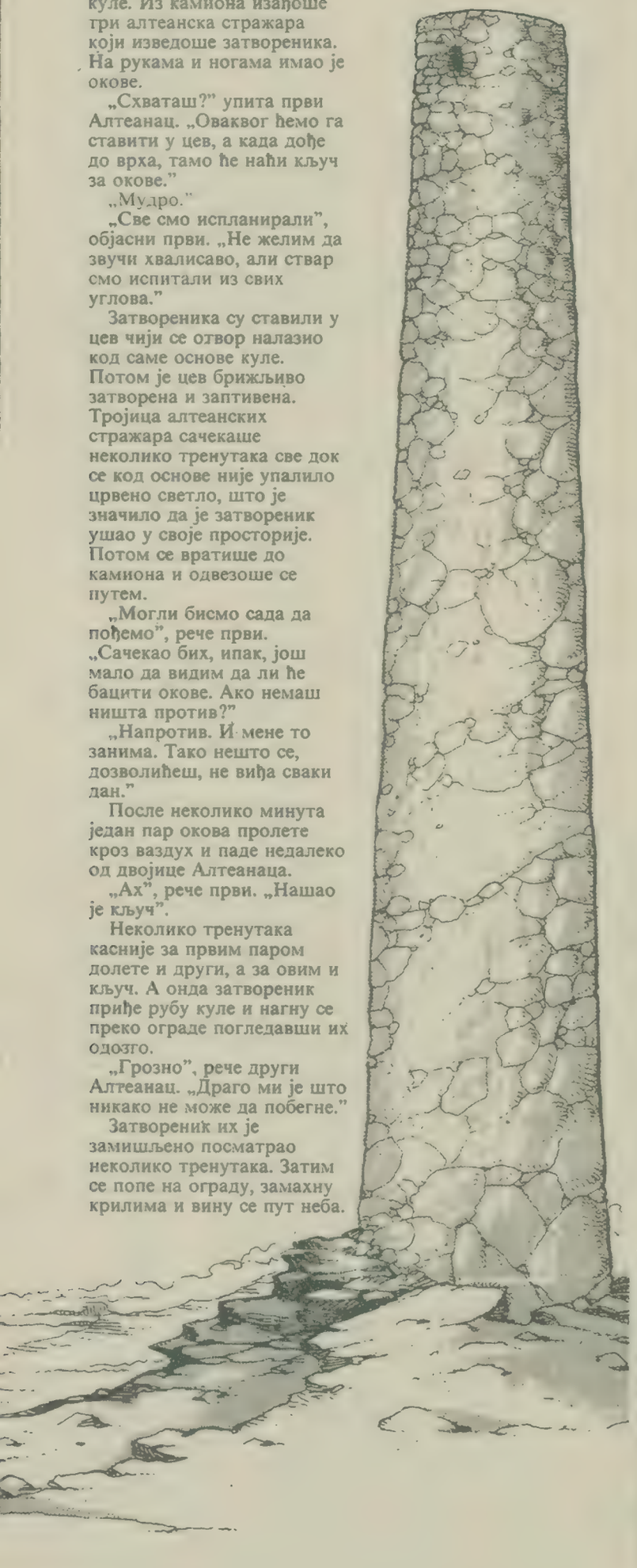

Илустровао: Добросав Боб Живковић

ЕНИГМАТИКА

Припремају: М. Јеленковић и З. Зељковић

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

ВОДОРАВНО: 1. Име бившег боксера Качара – Бог вина и весеља, Бах, **2.** Носач, амалин – Војнички каишеви преко рамена, **3.** Велики црногорски владика и песник, Петар Петровић – Аминопропионска киселина, **4.** Учесник у атентату – Овде, **5.** Бискајски залив – Аутор књиге необичних рекорда, **6.** Депозит, шпајз, **7.** Упитна заменица – Мушко име, Исидор, **8.** Ознака за карат – Дуга јака киша, **9.** Узвик дозивања – Међународна светска фудбалска организација, **10.** Период између дана и ноћи – Симбол индијума, **11.** Земља Илира, **12.** Део старих дућана.

УСПРАВНО: 1. Име и презиме глумице са слике, **2.** Љубичасти полудраги камен – Четинарско дрвеће, **3.** Аутономна област у Русији на Кавказу – Жетон у покеру, **4.** Мађарско женско име, Илона – Скандали, **5.** Симбол јода – Обрађивати сирову кожу – Притока Дунава у Аустрији, **6.** Симбол злата – Позната богомоља у Истанбулу, **7.** Реми позиција у шаху – Врста обуће, **8.** Животињско легло, **9.** Општинска подручја, **10.** Преноћиште (тур.) – Ознака за неутрон, **11.** Изучавати, **12.** Тригонометријска функција.

●	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1							●					
2					●							
3						●						
4										●		
5							●					
6							●					
7				●								
8		●										
9			●									
10					●							
11												
12												

РЕШЕЊЕ ЕНИГМАТИКЕ НА СТРАНАМА МАЛЕ ПОШТЕ

Зашто су зебре пругасте?

ПИЦАМА ЗА ЗБУЊИВАЊЕ МУВА

Пошто је међу последњим животињама стигао у негостољубиву Африку, „амерички магарац" морао је да навуче штрафтасто „одело" које га спасава не само од многих крупних непријатеља, него и од једног малог али смртоносног

Џефри Вог, британски ентомолог који се бави проучавањем инсеката који се хране крвљу сисара, коначно је, изгледа, успео да разреши тајну око које научници већ годинама никако да се сложе: зашто је зебра пругаста?

– Због муве це-це – тврди овај научник који се управо вратио са великих истраживања у источној Африци. И наставља: – Зебрине пруге овим инсектима не значе ништа. Својим великим мрежастим очима оне не могу, као очи кичмењака, да виде облике и слике у перспективи. И зато мува це-це не уједа зебру!

Откуд Џефри Вог може да буде тако категоричан?

– Поставили смо пред муве це-це лепеза обојена са црно-белим пругама различите ширине – одговара он спремно. – Резултат: инсекти су их нападали само ако су штрафте на њима или шире или бројније него на правој зебри!

Спасоносна геометрија

И Јозеф Рајхолф, професор биологије и екологије с Универзитета у Минхену, дошао је до истог закључка само с друге стране.

– Довољно је узети карту с распоредом разних врста зебри и прекрити је другом на којој су обележене области којима пустоши мува це-це. Што се ове две карте више поклапају, пруге на зебри су јасније. Врсте које насељавају равнице Кеније и Танзаније, посебно изложене „агресији", имају најшире и најјасније пруге на „сакоу".

НИСАМ КОЊ!

Због многих непријатеља зебра је једна од најдивљијих животиња афричке саване и сан зокушаји човека да је припитоми завршавали су се досад неуспешно. Истина, крајем 18. века у Јужној Африци могла се видети диližанса коју су вукле зебре на линији Трансвал територија Селзбери. Године 1960. чувени банкар Ротшилд појавио се у Буџенској шуми (и био врло запажен) у каруцама у које су биле упрегнуте две зебре. Али, то је скоро све. Зебра је дивља животиња и то ће, очигледно, и остати.

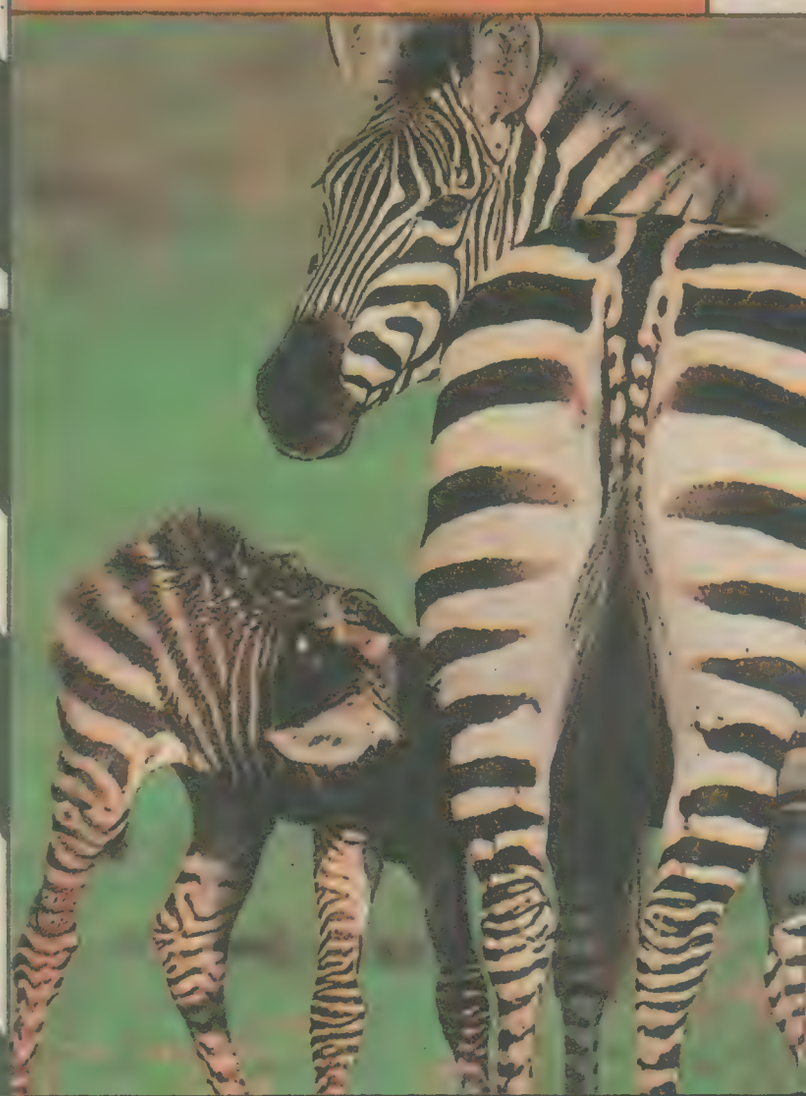

Џефри Вог своју теорију потврђује и истраживањем процената оболевања афричких животиња од спавајуће болести (нагана) чији је преносилац мува це-це. Од свих крупних сисара саване (слонови, антилопе, лавови, биволи) једна једина врста практично је поштеђена – зебре. А према њиховом броју требало би да су на челу топ-листе.

Ово откриће покренуло је, наравно, многа питања. Између осталог, како је зебра дошла до тога да се на овај начин заштити од опасне це-це муве? Нагану изазивају једноћелијски организми који се размножавају у крви животиња. Преносећи их са једне на другу, мува це-це претвара болест у епидемију која десеткује стада. У областима где је мушица врло бројна то је током векова наметнуло подстицала стварање прецизне шаре што им је помогло да преживе. Насупрот томе, у областима где ових мува нема много разлог за селекцију није постојао и зебри није била неопходна црно-бела одећа. Тако на југу Африке, ван територије којом хара мува це-це, зебра куага (данас истребљена) имала је слабо уочљиве пруге само на горњем делу тела.

Било како било, Вогово објашњење Британци сматрају сасвим довољним и већ се спремају да укрштањем добију коња који би се лако дресирао, а имао пруге које ће га штитити од спавајуће болести!

Уместо личне карте

Значи ли то да све друге теорије о пореклу зебриног пругастог одела треба бацити у кош? Наравно, не. Истина, тешко је и даље веровати да ове пруге, због разлика у боји, служе за регулисање температуре тела или да зебра, скривена у савани, захваљујући својим штрафтама личи на скелет мртве животиње! Али, савршено је тачно да се лав, поред човека највећи зебрин непријатељ, често узалуд мучи вребајући стадо зебри које збијене пасу у високој трави или под дрвећем. Звер, наиме, види само штрафтасту масу неодређеног облика. Ова оптичка варка спасла је живот многим зебрама.

Шаре на зебриној глави које зракасто крећу од њушке праве или извијене, кад се животиња искези, изазивају страх код супарника, а мужјак који предводи стадо често је онај чија је „маска" најстрашнија.

Ове пруге служе и као лична карта јер се по њима свака зебра разликује од осталих потпуно поуздано као што сваки човек има другачији отисак прстију. Ханс Клингел, немачки етолог и један од најбољих познавалаца зебри, снимио је зато у танзанијском резервату Нгоронгоро шаре на раменима 600 животиња и на основу албума који носи свуда са собом у стању је да препозна сваку од њих. Уосталом, и саме зебре чине исто: шаре им омогућавају да препознају припаднике своје групе у свакој ситуацији, а ретке јединке – чија „мустра" не одговара правилима – немилосрдно одбацују.

Осим својих штрафти зебра, наравно, има и друга оружја за одбрану: рецимо, савршен њух са уређајем који издваја опасне мирисе као и широко видно поље од 215 степени које је штити од непријатних изненађења. Животиња, наиме, кад гледа испред себе са два ока, има јединствену слику, али свако око, постављено са стране, има и своје посебно видно поље. Зебра је и брза као најбољи чистокрвни ждребац: за њу је 60 км/ч нешто сасвим обично, а на краћим раздаљинама развија и целих 80 километара на сат! И док се газеле брзо уморе, она је у стању да држи овај темпо два до три километра јер дише на нос као сваки прави атлетичар.

Зебре су између себе повезане чврстим породичним везама које их штите од непријатељског света. Једна породица обично броји до 16 чланова (женке, младунци, болесне или старе зебре), а све њих брани мужјаци. Групу, у којој се тачно зна ко је ко, предводи главни мужјак чија је дужност да се суочи с непријатељем ако нема другог начина за спас. Јер, млади, који достижу зрелост око 5-6. године, у међувремену уче како се „шефује". Посла има преко главе. Уз помоћ искусне женке они воде стадо до воде, најбољег пашњака или места где су мање изложени опасности. И кад стари шеф падне у борби, млади га истог часа замени.

На крају нешто што је можда најважније. Зебра је велики борац. Лавови или чопор хијена често надрљају у борби са њом. Њени дугачки и оштри зуби страшно су оружје, а кад се ритне ломе се и најчвршће вилице или око пукне као балон...

Кад женке узму власт

И тако, мада је зебра далеко од тога да буде „хипотигар" кога је 211. године римски император Каракала убио у арени, „коњ са шарама тигра" остао је и даље тајанствен.

Иако је зебрино америчко порекло ван сумње, научници се и даље питају да ли је она стигла у Африку пругаста или не. Ни њено генеалошко стабло није до краја испитано, а једна од шест подврста (Гревијева зебра) исувише се удаљила од основне гране.

Не зна се ни зашто ова животиња има тако сложену породичну организацију, и тако различиту од једне до друге врсте, или зашто она која љубоморно чува своју територију и трпи саме своје сроднике мирно дели пасиште са газелама и нојевима? Или, како то женка у време парења мами удвараче чудним положајем свог тела? Поменути Ханс Кингел, који је пуне три године проучавао зебре у долини кратера Нгоронгоро где живи 6.000 ових животиња, тврди да тада мужјаци, без обзира на свој мени изглед, губе породични ауторитет над женкама и за кратко време у стаду завлада матријархат...

В. М.

КОМПЈУТЕР ЗА АНАЛИЗУ МИРИСА

Да би препознала опасност, зебра има посебан, такозвани Јакобсонов, орган састављен од милион осетљивих влакана повезаних у нерв за мирис. Овај орган смештен је у носној шупљини а ради као компјутер који је у стању да на основу банке података препозна све врсте мириса. Кад удахне, зебра дигне главу, затвара ноздрву да би изоловала сумњив мирис и Јакобсонов орган може да почне свој посао анализе.

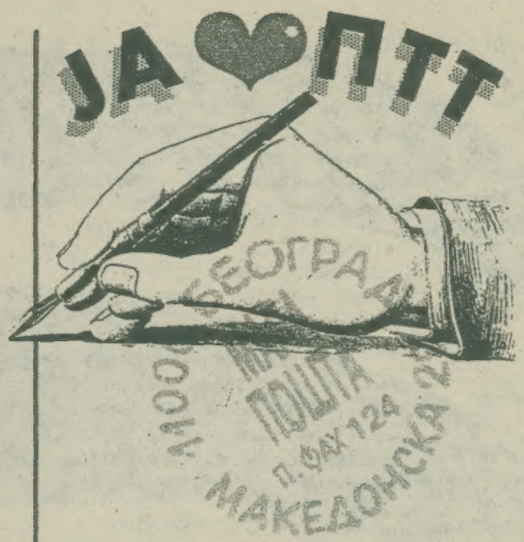

Уређује: Вито Недељковић

Илустровао: Љубомир Милојевић Љубац

Шпанска партија на Светом Стефану

Много се говори и пише о мечу Фишер – Спаски у коме су обојица користила отварање које се зове шпанска партија. Зашто се тако зове и када се први пут чуло за ову врсту отварања?

ГАНЕ ЦОНИЋ
Ниш

Шпанска партија или шпанско отварање је једна од најстаријих шаховских варијанти. Помиње се још далеке 1497. године у првом сачуваном уџбенику шаха који је написао Шпанац Луис Рамирес Лусена. Ова књига случајно је нађена тек у 19. веку. У књизи је обрађено 11 отварања од којих је шпанска партија најпопуларнија и шахисти је најчешће користе. Грађу за ову књигу аутор је сакупљао путујући по Шпанији, Француској и Италији и штампао је у шпанском граду Саламанки.

За популарност овог отварања најзаслужнији је Руи Лопес де Сегура, свештеник из града Естремадуре. Овај заљубљеник у шах, теоретичар древне игре, исцрпно је обрадио шпанско отварање 1561. године у својој књизи и зато се шпанска партија дуго називала „Игра Руи Лопеса". У 20. веку ово отварање нарочито су примењивали др Еве, Смислов, Фишер, Карпов, као и многи други познати шахисти.

На Светом Стефану Фишер и Спаски су користили Брајерову варијанту шпанске партије (варијанта добила име по мађарском новинару и теоретичару шаха Ђули Брајеру који је живео од 1893. до 1921. године).

Мафија

У штампи се опет много пише о мафији па ме занима како је уопште настала и када?

БРАНКО РАОНИЋ
Чачак

Мафија је међународна организација криминалаца која је одавно изашла из граница Италије, земље у којој је настала. То најтајније, најорганизованије и најбезобзирније удружење подземља настало је још у 11. веку, али са сасвим другим циљевима. Мафију су основали сарацески сељаци који су, бежећи од феудалне власти норманских феудалаца, нашли уточиште на Сицилији. Из тог времена и потиче назив мафија.

По мишљењу стручњака, овај назив води порекло из арапског језика и значи – уточиште. То је било време када је Сицилија била стварно уточиште сиромашних и понижених и када је мафија под својим именом окупљала одметнике и жртве насиља. Још у то време, у недостатку начина да се правда задовољи на други начин, један од њених основних закона постала је крвна освета. Овај закон је, као што се зна, још на снази.

Освета подразумева обавезу саучесника, али и породице и пријатеља „кажњених", да ћуте. А то ћутање је управо највећа препрека полицији да се обрачуна са овом организацијом. То је „коза ностра" (наша ствар) у коју, сматрају, полиција не треба да се меша.

Занимљиво је да је мафија, симбол злочина и терора, још у прошлом веку, последњи пут 1866. године, организовала сељачке устанке на Сицилији и борила се на страни италијанског револуционара Гарибалдија. Изборивши се за вековима прижељкивану слободу, мафијаши су се убрзо претворили у поседнике сличне онима против којих су до јуче били. Да се сада они не би нашли на удару, потрудили су се да се што боље обезбеде и стекну наклоност власти, што су и постигли изборним преварама, терором и уценама. Захваљујући чињеници да су многи градоначелници и шефови полиција дошли управо из редова ове организације, мафија је убрзо постала држава у држави.

Од Елеазара Лазар

Одакле потиче и шта значи реч енигматика, а занима ме и порекло мог имена.

ЛАЗАР Д.
Ердевик

Енигматика је грчка реч којом се означава вештина у састављању и решавању загонетки.

Лазар је библијско име, од хебрејског Елеазар, што значи – Бог је помогао.

Музеј кованог новца

Желео бих да сазнам у ком се граду и држави налази највећи музеј кованог новца?

ЂУЛА Е.
С. Крстур

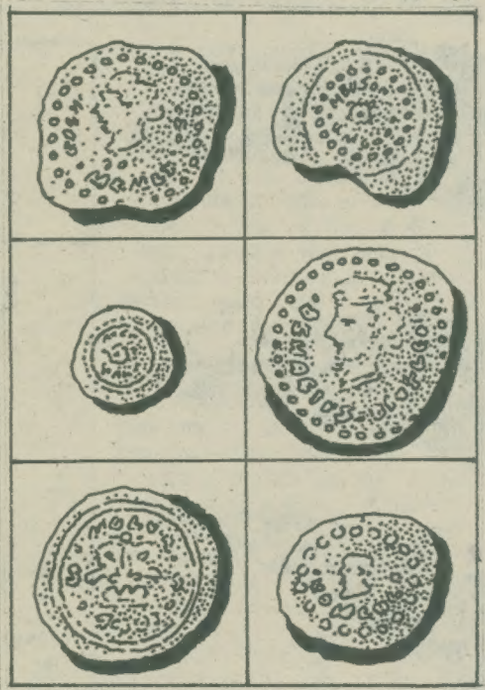

Судећи по броју примерака, највећу нумизматичку збирку на свету има Британски музеј у Лондону. Веома богату колекцију поседује Институт за нумизматику у Бечу, само што она није у целости изложена. Ова установа располаже и изузетно богатом фотодокументацијом и библиотеком.

Бане Белами

Хтео бих да постанем биолог попут славног Дејвида Беламија који је водио оне изванредне емисије школског програма „Не питајте мене", па ме занима који факултет треба да упишем.

БАНЕ
Крушевац

На Природно-математичком факултету у Београду постоји и одсек за биолошке науке. Уколико завршиш студије на овој групи, моћи ћеш да се бавиш истим послом као и Дејвид Белами.

Једини спас – гас

Заљубљеник сам у лов, а ту љубав наследио сам од деде који ми је поклонио своју стару ловачку пушку руске производње. Ускоро ћу стећи право на ловачку дозволу, а до тада припремам пушку. На горњим деловима цеви приметио сам тачкице рђе, па ме занима како најлакше да је отклоним.

ВИДАК ПЕЈИЋ
Александровац

Најбољи начин да се са оружја уклони рђа је упорно трљање оштром вуненом крпом натопљеном гасом (петролејом). Кад се рђа скине, пушку треба чистити нарочитим уљем за оружје.

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Кристина Јовановић, 7. јула 2, 12313 Божевац – 11 година, сакупља салвете, постере и разне ситнице.

Јулијана Молнар, Петефи Шандора 5, 23202 Михајлово – 14 година, сакупља постере, воли музику и спорт.

Валентина Сегеди, Маршала Тита 162а, 25233 Руски Крстур – 13 година, сакупља постере и украсна писма, воли музику.

Бојана Лајшић, III булевар 110/32, 11070 Нови Београд – 12 година, сакупља салвете, украсна писма, гумице и резаче.

Душан Милетић, Загребачка 45, 18000 Ниш – сакупља постере, навија за Црвену звезду, игра фудбал.

Александра Ражнатовић, Ивана Милутиновића 101, 85360 Улцињ – 11 година, жели да се дописује са вршњацима.

Ивана Борђевић, Личка 6, 34000 Крагујевац – 13 година, воли животиње, тенис, музику и дружење, сакупља постере.

Јелена Пауновић, Драгољуба Радосављевића 80, 18400 Прокупље – 12 година, сакупља марке и постере.

Далибор Милојковић, Загребачка 48, 18000 Ниш – игра фудбал, навија за Црвену звезду, сакупља постере.

Мирјана Петронић, Јанка Чмелика 16а/3, 22000 Сремска Митровица – 11 година, сакупља салвете.

РЕШЕЊЕ ЕНИГМАТИКЕ

УКРШТЕНЕ РЕЧИ – ВОДОРАВНО: Тадија, Бахус, амал, упртачи, Његош, аланин, атентатор, ту, Бискај, Гинис, остава, шта, Исо, к, натоп, ој, ФИФА, вече, Ин, Илирија, ћепенак.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

БРОЈ 2131

YU ISSN 0032-339X

Први број Политикиног Забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА" 11001 Београд, Македонска 29

Главни и одговорни уредник
Зефирино Граси

Помоћник главног уредника
Славољуб Кецић

Уредник стрипа
Мирјана Маринковић

Ликовно графички уредник
Соња Јашовић

РЕДАКЦИЈА:
Диего Варагић, Олга Вукадиновић, Бојана Дожић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић и Бранислава Црномарковић.

ТЕХНИЧКА РЕДАКЦИЈА:
Душан Глушац, Радоје Савић, Зоран Петканић и Радана Весовић

СЕКРЕТАРИЈАТ:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић

Редакција „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК" Македонска 29, 11001 Београд, Поштански фах 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761, претплата: 328-776. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Маркетинг агенција: Македонска 31/I, телефон 320-645. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-603-24875, уз обавезну назнаку НИП „Политика" – ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

ОБАВЕШТЕЊЕ ПРЕТПЛАТНИЦИМА

Обавештавамо претплатнике који врше претплату за иностранство, да НИП „Политика" убудуће искључиво прима претплату преко „EXIMPO" – AG, Bernstr. – West 64, CH – 5034 SUHR Schweiz. Тел. 41/64/310470 и 41/64/310471. Fax 41/64/310472, на конто:
NEUE AARGAUER BANK, AARAU, Bahnhofstr. 49, CH – 5001 AARAU, Schweiz, Конто број: 21.4957.057.6

Годишњу претплату на лист не примамо

ПОЛУГОДИШЊА ПРЕТПЛАТА ИЗНОСИ:

САД	USD 35.–
СР НЕМАЧКА	DEM 89.–
ШВЕДСКА	SEK 374.–
ФРАНЦУСКА	FRF 211.–
ШВАЈЦАРСКА	CHF 70.–

Трошкови АВИО превоза плаћају се посебно, независно од претплатне цене листа.

Директор
др Живорад Миновић

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампање ствари, штампање, по закону обавезно означавање имена издавача и уредника, одговорних за садржину часописа

WALT DISNEY
МИКИ
ОПЕТ НОВЕ ЦЕНЕ... БОГАМИ, НЕ ЗНАМ КАКО ЋУ ИЗГУРАТИ ДО ПРВОГ!
СУПЕР-МАРКЕТ
ТРОШКОВИ СУ СЕ УДВОСТРУЧИЛИ ОД ПРОШЛОГ МЕСЕЦА!
?
МИКО! ШТА РАДИШ ТАМО ГОРЕ?
ПРИЧАМ СА БОКИЋОМ!
ТИ СИ МИ ЗАБРАНИО ДА РАЗГОВАРАМ ТЕЛЕФОНОМ СА ДРУГАРИМА...
...ПА САМ СЕ СЕТИО ИЗВИЂАЧКОГ СПОРАЗУМЕВАЊА! БОКИЋА ЈЕ НА СВОМ А ЈА НА НАШЕМ КРОВУ!
ЈЕДИНО МЕ ЈЕ СТРАХ ДА СЕ НЕ СТРМЕКНЕМ СА ОВЕ ВИСИНЕ!
АЛО, БОКИЋЕ, УПАЛИЛО ЈЕ!
© 1992 The Walt Disney Company All Rights Reserved
Distributed by King Features Syndicate
1-12